

გეზრძოლი სასართველი

ქართული ეროვნული საბჭოს ოჯახი

„LA GEORGIE COMBATTANTE“

მაისი 1987 - №. 3(21) - MAI 1987

„ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყურებს“ ილია

მ ი ნ ა ა რ ხ ი :

ვისაც ხანდაზმული არ ხვამს - არ არის რეალობა.....	1
26 მაისი - ერის ღირსების დღე.....	2
ლია წერელი გორბაჩოვისადმი.....	9
"ყველაფერი ღიწმეა": მ. გორბაჩოვი და ეროვნული საკითხი.....	10
პილმევიკური პარტიის სიცოცხლური იდეები.....	15
პარიზული "ივერის" ფრისცვალება.....	18
ნოე გორბაჩოვის მთავრობის ერთი მანდალის ექსპერტა.....	29
ნ. გორბაჩოვის მთავრობის მანდალის ფოტო-ახალი.....	32
საქართველოს სახალხო ვეარლის 70-ე წლისთავი.....	32
განცხადება მთავრობის საარქივო კომისიის კამეჩისა.....	34
საარქივო კომისიის დეკლარაცია: (ფოტო-ახალი):	
გიორგი ერძის 1969 წლის წარული.....	36
გიორგი ერძის 1965 წლის ანვარიში.....	37
გიორგი ერძის 1970 წლის ენობა.....	37
საარქივო კომისიის 1969 წლის კრება.....	37
ა. ჩხენკელისა და ხ. ახათიანის 1958 წლის წერილი.....	39
საქართველი - ნაღობისა და პოეზიის ქვეყანა.....	40
თავის-თვეების მიმდრალი: გ. ყიფიანის შემოქმედება.....	43
ჩემი სამშობლი - მენიან მოედივარ.....	53
"იმედისა და რწმენის" პოევი.....	54
"ღვივლის - დედა": ნ. გოგუაძის დამადების დღე.....	55
ღევან ჟადავის მუხურული 80 წელი.....	56
გრივო კვარცხავა 80 წლისა.....	57
საუკვნი ცყის ხენება მათი.....	58

"დემოკრაციის ორგანოა მოქალაქეთა უმრავლესობა. აქედან წა-
მომდგარი ხელისუფლება არის მოქმედი, მკრელი, გეზრძოლი".

ღაარხდა: იანვარი 1952, პარიზი - Fondation: Janvier 1952, Paris

დ-724

42655

I.

ვინაგ ხაზწულდი არ სწამს - არ არის რეალიზაცია, ვამბობ ჩვენი ქართველი
დღესხაზწულდის - 26 მარტის - წლებითან დაკავშირებით, ვინაგდან პირი-
წყობა - და ქართული პოლიტიკის წარმოება ქართული ქრონული ხაზწულის მიზანი -
"ყოველიღური", "ამ-წამიერი" ხ ა ქ მ უ ა, რომლის შედეგია ხ ი გ ყ ვ ა,
და არა პირიქით. "ყოველიღურ", "ამ-წამიერი" ხ ა ქ მ უ მ ი კი მყანველება
ერის და ამით დადამიანის წარხული და მიშაღლი, ვინაგდან რახაგ დღეს არ და-
ჯახაუ, ხვალ ვერ მივიძვიო; და რა უნდა იყოს ჩვენი "დღესხაზწული", "ამ-წა-
მიერი" ხ ა ქ მ უ ?..

II.

ხაზწული ვამბობი, და ამით ხაქარულიმაც, მიხეიდ გრძამიოვი ქალაგობს
"ხაქარიობას", "ლევიკაგობის" თუ "გარდაქმნას" მიხედ ხაზწულიმცობი
პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული და სოციოლოგიური ცხოვრების, რაგ, უთუო,
მისხაღმდებლია. მავრამ ამ მიმდენში, დღეს ქართული ქრონული ხაზწულის მი-
ხეიდ-ხაზწულია რუხეთის ჯარების გაყვანა ხაქარულიმც ვერიგორილდა და
ხაქარულიმც დადიკიღეღობისა და ხუვერემობის იხუე-ოღეღა და ამით ხა-
წულია რუხეთ-ხაქარულიმც 1920 წლის 7 მარტის ხელშეკრულების იხუე-დაღლი
შეხვეა - "ხაქარულიმც" მოსიხინა ხომ არ არის?.. - ჩვენ ვამბობთ, არა,
და აი, რაგამ:

III.

მართლია, ხაზწულია რუხეთი, ხაზწულია ვამბობი წოდებელი, "შე-ხაზწულიმცა";
მართალია, ხაზწულია რუხეთი, უძლიერები თუ არა, "მერე" უძლიერები ხაზწული-
მო, ხელ გოგა, ხაზწულიმც ღვაღბარისით, მიხედ მხიღლითი. მავრამ ხაზწულია
რუხეთის აქვს - ამ იმპერიის არ უკუე თანდაყოლილ "ხუხი მხარე" - "აქიღეღ-
ბის ქუხილი", რომლის განკურნება მხოლოე მისი აღიარებითაა შეხადებული და
ეს "აქიღეღბის ქუხილი" ე რ ი ვ ნ უ დ ი ხ ა კ ი თ ი ი.

IV.

ყოველი ჯურის იმპერიოღობში, როგონგ ვნიღლია, მამინ იწყება, როგა ქროი
რეი თუ მისი ხელმძღვანელობა პრეზენციას აგხადებს ი ბ ა გ რ ი ნ ი ს მე-
ორე ერში და იპერიობს მახ. და ამ გზას დაღეღა ხაზწულია რუხეთი, თუმცა და-
ხაწყობის მიხმა ხელმძღვანელებმა ვრამაღურად დაგმეს მეფის რუხეთის ანდლ-
გოური პოლიტიკა. დღეს კი რუხეთის იმპერიო თითქმის უძლეველი მოსწამს, მავ-
რამ "აქიღეღბის ქუხილი" განკურნება რომ ხაზწულია ძალით შეუძლებელია?..

V.

ვიღე: როღეღ, მავალით, ხაზწულია რუხეთმა იარაღის ძალით დიპლომატიკური-
კიღეღული ხაქარულიმც 1921 წლის თებერვალდ მარტში, - ამით მან არა მარტო
დაარღიო 1920 წლის 7 მარტის რუხეთ-ხაქარულიმც ხაზწული ხელშეკრულება,
არამედ ქართული და რუხი ერები დაღვიღა ქრომანჯოს, ვინაგდან, პირველი,
მისი ენერგიის დიდ ნაწილს ხარჯავს უხვი მავრონიღლიან განთავისუფლების ხა-
ქმისათვის, ხოლო - მერე - მისი ენერგიის დიდ ნაწილს ხარჯავს ხაქარულიმც
და ხევა დიპლომატიკური ერგმზე მისი მავრონიღლის განხარჯიღეღებისათვის.

VI.

და ამგვარი "გორული ნახკვის" გახხნა ვითომ მხიღლი აღქმასწორე მავრონიღლის
გბი, თუ "ხაზწულიმც" შეიღება, მით უმეცხე, რომ ქრონული ხაზწულის "ლი-
წერილი" წამიყენებლია იგიო ხაზწულია რუხეთისათვის მეფელ ხაზწულიმც
ინაგა - ვაყვანიღი იქნას ხაქარულიმც ხაზწულია რუხეთის ხაქარულიმც ჯარები,
რაგ - თავის მხრივ - არა მარტო ეკონომიკურად და შეუძლებელი მღამარეობას
ხაზწულია რუხეთის, არამედ ხაქარულიმც, ქართული ქრო განხიღლია დიდი, დიდი
მეგობარი რუხეთისა და რუხი ერისა. და ხაზწულია რუხეთის ამგვარი ქრონული-
ლი პოლიტიკა ყველაზე უფრო არ შეხიღეღებლია მიხეიდ გრძამიოვის "ლევიკა-
გობის" თუ "ხაქარიობის"-გარდაქმნის პოლიტიკას?..

VII.

ვითომ ამგვარ "ლევიკაგობის-ხაქარიობა-გარდაქმნის" შეიღება "ხაზწული"
მოყვება?.. ჩვენს იხვიღიან რომ ვაღეღესთ, ვითომ "ხაზწული" არ იყო, როგა
დავით აღმაშენებელმა, 1121 წლის აგვისოღმით, იღობის, ხელ გოგა, ხაზწულია
ნიანი ჯარი ქართული ხელ 56-ათასიანი ჯარიო ხაზწულია დაამარღვა, რახან იხ-
ვიღიოვის "ძლევი ხაკიღეღებს" უწიღებს?..

და ილიას ეროვნული ღმრთის - "ჩვენი თავი ჩვენადვე გავყავნება" - და "მეხამელახელო" პიკრამბის - "ნიუთორი კთლიდღებმა, ჩიგორე ღელ-ბოძი ადამიანის ვიღერებმა; თავიხუვლმა მთელი ერისა და თითოეული ადამიანისა" - განხორციელების წინაპირობა ღმრთავალი არ არის, რადგან, მაგალითად, 1917 წლის თებერვლი მარიალგ "ხანჭალოდრეფი; მოულოდნელად მოვევლინა?.. "რევილგია იყო სწლიად მოულოდნელი ყველა პილიტორი პარტისხაოთის. - წერს ნოე ყორღანია ("ჩემი წარხული", გვ. 106) და განაგრძობს: "რუხეთი არც ერთი პარტია რევილგორი თუ იპიზიტიონური რევილგორისაქვენ არ მოვრღებდენ და გლიდობდენ მხილდ ღუმის ხამჭალოდრეფი ჩახხუვნივობის განვლენახ და მთავრობის ირველგ ვარუე ხამჭალოდრეფის შემოკრეფახ თავღმევის ნიადაგზე. პილმევიკობი უხეიოთი ძალიან რევილგორინობდენ, მაგრამ რუხეთი კი ხამხ არ იღებდენ და ერთველი მოქალაქის რიღი გამილოდენ". მაგრამ მინგწმისხა "ხანჭაული" და 1917 წლის თებერვლის ღმრთავალი რევილგორის მიყვა 1918 წლის 26 მაი-ნი?!

VIII.

ეთოდ ამვეარი "ხანჭაული" უფოპია, რომლის განხორციელება "ღელხ", "ამ-იქ-რად" შეუძლებელია?.. მაგრამ ამვეარი "ხანჭაული" რომ ჩიგორე რუხი, იხვეუ ქართული ერების ვარდაუად ე რ ა ვ ე უ ღ ინვერუხებხ შეუხანამებმა?.. ამოღნად, ჩვენ არ უნდა გვენამდებხ "ხანჭაული", თუ ჩვენ გვეურხ ღაერჩეო რე-ლისხეგბი?!

ქარღ ინხანრიღ
პარიღი, 1987 წლის 26 მაიხი
=====

26 მაიხი - ერის ღირხეობის ღღე

=====

თუ ადამიანხ, პიროვნებახ ღირხემა, ერო-
ნული ღირხემა შეუღახხა და მან მიხი იხვე-
ადღევახ ვერ შეხმლო, იგი ხუხვლმა, ხად-
გურღმა, კვლმა გიზიკურადღე, ვიხადღე
ადამიანის სულიერ-ხორციელი გნორღმა გა-
ნუყოფელი ერობმა. ანალოგიურია ერის გხო-
ერღმა. ამოღმ არაფერი არ გვეხატორღმა
ჩვენ ღღეხ იხე ჩიგორე ჩვენი ევრონული ღირ-
ხეობის იხვე-ადღევახ რომლის ხანჭღენია
1918 წლის 26 მაიხი.
=====

I.

26 მაიხი - ხაქართველის, ქართული ერის ღირხეობის ღღევა; და რი-
გორ გამიყოყრება ხაქართველის დამოუკიდებლობისა და ხუვერენობის,
ე.ი. ქართული ერის ეროვნული ღირხეობის შეღახხეხა, იხვე-ადღე-
ნისა და იხვე-შეღახხეხის მილო, თოთქმის, ირხაუკუნოვანი სურათი?..

- 1). 1801 წლის 12 ხეჭემებერხ გამიგხადღებუ იქნა რუხეთის მევის
ადღეხანღრე პირველის მანიფესტი, რომლის ხაფექველზე მოხდა
ქართლ-კახეთის ხამეფის ღიკვიღავია, და ხაქართული ჩიგორე და-
მოუკიდებელი და ხუვერენული ხახეღმჩეო მოიხპი, თუ მხეღეღობამი
არ მივიღებთ იმერეთის ხამეფისა და ხაქართველის ხამთავროგბხ, რი-
მღებოღ რუხეთმა თანღათანობი ღიპიყრო.
- 2). მთელხ მე-19 ხაუკუნეხა და მე-20 ხაუკუნის დახანყისში ქართველი
ერი, ხაქართველის ყველა ღმრთავალი პარტია იბრძოლა - ღეგადღრად
თუ არაღეგადღრად - ეროვნული დაქარგული ღირხეობის, ე.ი. ხაქართველის
ხახეღმჩეოღმრივი დამოუკიდებლობისა და ხუვერენობის ადღენიხაოთის,
რისთვისხე ხელდაყრელი ხავარეო და ხამინათ პიროგბი შეიქმნა რუხე-
თის 1917 წლის თებერვლის ღმრთავალი რევილგორის შემღევა.
- 3). 1917 წლის 19 ნოემბერხ მიწვეულ იქნა ხაქართველის ევრონული ყრი-
ლობა, რომელმად 22 ნოემბერხ აირჩია ხაქართველის ევრონული ხამჭი.
- 4). 1918 წლის 10 თებერვაღ: მიწვეულ იქნა ამოერკავკასიის ხეღი, და
მეხღვა ამოერკავკასიის ფედერაციის მთავრობა, რომელმიღ შეიღღა
ოთხი ქართველი, ხუთი აგერბაიჯანელი და ოთხი სომეხი მინიხტრი.
- 5). 1918 წლის 9 აპრილხ გამიგხადღა ამოერკავკასიის ფედერაციის
დამოუკიდებლობა, რომელმიღ ღიღახანხ ვერ იარხემა, ოხმადღეთის წინა-
დღეგობისა და სომეხ-აგერბაიჯანელთა უთანხმოგბის გამო, და დაიძაღა.
- 6). 1918 წლის 26 მაიხხ გამიგხადღა ხაქართველის დამოუკიდებლობა.
ამ აქტიო ხაქართველი იხვე გამივიღა ხაერთაოირიხი არენამე და

იხვე აღვაღიწმეთ ჩვენი ეროვნული სუვერენიტა, ე.ი. ჩვენი ეროვნული
 ღირსება.
 7). 1921 წლის 25 თებერვალს, უფრი ჰესხვად, 1921 წლის 17 მარტს, როცა
 საქართველის ხალხისაგან არჩეულმა, ე.ი. კანონიერმა მთავრობამ, ხა-
 ქართველის დამფუძნებელი კრების დადგენილებით, დაჯიჯა საქართველი,
 საქართველი დაიპყრო ბოლშევიკურმა რუსეთმა და ამით შევანა ჩვენი
 ეროვნული ღირსება.
 და რა შევავიძლია ვქვით ყველა აღნიშნული ფაქტის შესახებ?..

II.

თუ აღამიანს ღირსება შეეღახა, წაერთვა, იგი ფიზიკურად სუსტდება,
 ნაღვრდება, ვეღება; ანალოგიურია ერის გ ბ რ ე ე ბ ა ვ, ვინაიღან
 ყოველ აღამიანს, იჯახს, გვარს, ფომს, ერს გააჩნია სიამაყე,
 ღირსება, თავმოყვარეობა, რიღლის შეურახეყოფა, შეღახვა, უგულ-
 ბეღყოფა მოგუჯრ, - რიგორც იხეირია გვანწავღის, - აღამიანის, იჯა-
 ხის, გვარის, ფომის, ერის არა მარტო ხეღიერ, არამედ ფიზიკურ
 განაღვრებახავ კი უწყობს ხეღს თუ აღამიანმა, იჯახმა, გვარმა,
 ფომმა, ერმა ვერ შეხეღო თავისი ვინაობის დაგვა და ამით თავი-
 სი სიამაყის, ღირსების, თავმოყვარეობის იხვე-აღღვენა.

III.

და ქართველი აღამიანის, ქართული იჯახის, გვარის(ჯომის), ფომის,
 ქართველი ერის სიამაყის, ღირსების, თავმოყვარეობის ამგვარი
 იხვე-აღღვენის შიამაგინებელი თარიღია 1918 წლის 26 მაისი, რვე-
 ნი ეროვნული ღღეხახწაული, რიღელთან დაკავშირებლი რი ბუმბუკა-
 ჰი ხაერთაძორისი მნიშვნეღობის იხეირიული მოღღენა მგაღღენება:
 4 იღღისი 1776 წღღისა, როცა ამერიკის შეერთებული შტატების გა-
 მეფი შტატო გაერთიანდა და, იარაღით ხეღში, გაღღამქრა უგხი კო-
 ღღინიური შტატონობის წინააღღღეგ, და ამით აღნიშნული თარიღი ყვე-
 ღღა დაპყრობილი ქვეყნისა და ხაღღის განთავიხუღღების სიღღილი
 გახდა, "შახეღიღიის აღღება", 14 იღღისს, 1789 წღღს, არა მარტო ხა-
 ფრანგეთის რეხსუბღიკური="ხახაღღის ხაქმეღების" გამარჯუღების სიღ-
 ბიღღე იქღა.

და ხაქართვეღღმ, ქართვეღღმა ერმა 26 მაისის იღღეში რიგორც
 1776 წღღს 4 იღღისის, იხვეე 1789 წღღს 14 იღღისღღს რვეღღღი-
 ური მოხიღღენი რიამქხაღვა, როცა ხაქართვეღღის უგხი კოღღინიური
 შტატონობისაგან განთავიხუღღება დაქმნება, ერობება, თავიხუღღების
 ღღაღღი იღღა ეროვნულ ხაღღიხეღღი გახეღია.

IV.

ამღღენაღ, 26 მაისი ხაქართვეღღს, ქართველი ერის დამოუღღებღობი-
 ხა და ხუვერენიობის, ე.ი. ქართველი ერის ღირსების იხვე-აღღვენის
 ღღეღა, და ამით ჩვენი პოღღიკური, ეკონომიკური, კულტურული და
 სოღღიაღღური განახაღღების წყარია, მიი უმეღეხს, რიღ ხაქართვეღღო, მი-
 სი ხამოთახხწღღვანი ხახეღღწიღღებრიეი იხეირიის განმავღღობაში, -
 პირვეღღაღ იქღა დემოკრატული რეხსუბღიკურ ხახეღღწიღღეღ, რიღლის
 ხუვერენი ქართველი ერი გახდა.

V.

მაგრამ 26 მაისი, 1918 წღღისა, თუ მახ ჯეროვნად რივეფიქრღღობლი,
 კიღღე უფრი"მეღღია", ვიღღე 4 იღღისი შეერთებული შტატების თუ

14 ივლისი საჭრანგეთის იმპერიამ, რაც იმაში გამოიხატება, რომ იგდებოდა მისი - ამერიკისა და ხაჭრანგეთის აღნიშნული მოვლენებისაგან განსხვავებით - უცხო კონსტიტუციური მანქანისაგან განთავსებული და "მშობა, ერთობა, თავისუფლება" აღმართის, იჯახის, გვარის, ჭრის მანქანის უზრუნველყოფის პრინციპის დაუკავშირება, რაც "მეხამე დახმა", უკვე კიდევ 1893 წელს, მოქმედების დროს აღწერა - "ნივთიერი კეთილდღეობა რიგობს დღეობის აღმართის გზისგან; თავისუფლება მთელი ერისა და სოფლის აღმართისა". ხომალდი შევიდა ვაჭრის, რომ მხოლოდ იგდებოდა მისი იღვამა შეხსნისგანგებული ნივთიერი კეთილდღეობა უცხო კონსტიტუციური მანქანის წინააღმდეგ მძობილხთან და თავისუფლებასთან ხაჭრანგეთის, განვითარებული, ე.ი. აღმართული არა მარტო ქართული ერის, არამედ, ხაჭრანგეთის, ყველა ერის ერისთვის თავისუფლება ხომალდურად, ერის გზისგანგების რიგობს გზისკენ, იხე ფიქციურ ხეობებში.

VI.

მაგარ ვითომ შეხამებული აღმართის, იჯახის, გვარის, ჭრის, ერის ნივთიერი და ხეობის, ე.ი. გზისკენი და ფიქციური რაობის ერთმანეთისაგან გამოყოფა ან დაპირისპირება?... არც იხე იმეოთად ხომ აღმართის, იჯახის, გვარის, ჭრის, ერის ნივთიერი კეთილდღეობაზე, "კეთილ გზისგანგებაზე" უფრო მადლა თავისუფლებას, ერთხელ-პირიველ თავისუფლებას აყენებს, აჭრება კარგად იგის, რომ ხანმოკლე-ხანმოკლე აღმართის გზისკენი არხების წინაპირობა, რომლის შემდეგ - გზისგანგებისაგან განსხვავებით - იწყება ერთდროით "მთავრებენ არხების" = აღმართის გზისკენი გზისგანგებაზე აღმართისგანგებულ ფიქციურს, ხეობის გზისგანგებაზე... თუ, იხევე ივითა, აღმართის გზისკენი და ხეობის გზისგანგება განუყოფელი ერთობა მამინავს ეთუ აღმართის აჭრებების გენეტიკური "გზისკენი", რიგობს გზისკენის აჭრებებს, "მანქანის უმადლები გზისგანგება"?..

VII.

"არხადან ხმა, არხად მახილი!.." რიგობს გვერდით აჭრება, შეხეობაზე აჭრება აჭრება უზრუნველში და მოვსახლე გამოსავალი გზა, რაც სოფლის გზისგანგება გვარისგანგება, რომ აღმართის, იჯახის, გვარის, ჭრის, ერის "ხეობის" (გადაგვარებამს ხეობის) შეიძლება გამოიწვიოს რიგობს "მარტო" გზისკენს, იხევე "მარტო" ფიქციურს მამინავლზე თუ მამინავლზე... რაჭრანგეთს, მამინავლს, - კავკასიის გზისგანგებაში რომ დავრჩეთ - ჩვენს მამინავლს ერის, აღმართის ერის, "ავტო-ახლა", "ჩვენს თვალსინ"?.. აღმართის ერის გზისგანგების თუ გადაგვარების მამინავლს ვითომ მის მხოლოდ გზისკენს თუ ფიქციურ რაობაში უნდა ვეძიოთ თუ რიგობს ერთად?... თუ მხოლოდ ერთად დღე იჯახს აღმართის რიგობს შევადარებთ, - მამინავლს ამ ერთად მამინავლს გზისგანგების პრინციპის გზისკენს "ღრმისგანგებულ" უჭრებებში ხომ კვლავთან და მის აღმართს უფრო გზისგანგებისგანგების უჭრებში ივითა?.. და აღმართის, იჯახის, გვარის, ჭრის, ერის აჭრებების მარტოული გზისგანგების გზისგანგების პრინციპის "მარტო" თვისების-ანგითვის-ხინთვის დღეობისგანგება ხომ არ არის, რომლის დღეობს

ბინათში დამალვებისთანავე თქმის ხდება, რომელიც ანტიკომუნისტურ
"ქვეშა" და "პოლიტბს", რომ იხვე ბინათში გაიქცევიან?..

VIII.

ბაქოში აღმართის ხიჯალი, მაგალითად, გარდაუვალია, არის
ამის მიზეზი ფიზიკური თუ ფიქციური ან ირივე ერთად. მაგრამ
ხდება აგრეთვე "ოჯახის დაფუძნება", "გვარის გადამწერება", "ფიშის
მისწრაფვა" და სხვა "ერის გაქრობა" კი. გავიხსენოთ, თუ გნებავთ,
ფიგურა და ექსტრემიზმი, მკველი აღმოსავლეთის რეგიონი, რომელსაც
ზოგიერთი იხილავს "ერთი ხანაგდობი" უწოდებს. მაგრამ აქაც
იხვე კითხვა: ვინაა არხებობს "ფიზიკურად" მოგხატო და "ხულიჯად"
მკველარი აღმართი, ოჯახი, გვარი, ფიში, ერა?..

IX.

ყოველი ერი, ყოველი აღმართი - თუ ის აღმართულია - ფიზიკურადაც
რომ უკვალ ვხიჯობდეს, - ფიქციურად, ხულიჯად მკველარი ხომ არ არის?..
ქართული აღმართი, მაგალითად, რომელიც გადგვარდება, ე.ი. ხხვა
ერის მკველად გრძობს თავს ან უფრო ერს, უფრო ხახვდმწიფობს ან-
ვხვდება ქართული ერის ინტერესებს, ხაქართველითაგან, ქართულ-
ლი ერისათვის "მკველარი" ხიჯობს ფიზიკურად შეიძლება ვუფუძნებ-
მიც ვხიჯობდეს? ახეთ გადგვარებულ არაუხეხებს ხაკვარისი მუფა-
ხება არ მისცე სოთი ღენინმაც კი, რომელმაც ისინი, არაუხეხი ერ-
მისხადმი მათი ხისხიჯობის გამო, "მავრამმეხეხავ" კი მუქარა?.. და აქ
ხომ არ მოვიგონო "აკვის "თავუხა", რომელმაც იუკვარისა თავკობა
და ამით თავისი მუქობა, ვინაობაც უარკყე და არარაობად იქცა?..

X.

მაგრამ -
ბაქოში აღმართის ფიზიკურ-ფიქციურ გადგვარებისხაკვან, ე.ი.
"ხიჯვლილხაკვან" განხხვავედით, ოჯახის, გვარის, ფიშის, ერის ფი-
ზიკური და ხულიჯი გადგვარება, გაქრობა უფრო რთული მოვლენაა,
თუმცა, რეგრეს აღმართისა და მკველი აღმოსავლეთის მემოხხვევებში
ლავინახეთ, - ხრულიად მუხამდებელი. ერის გადგვარება, ხშირად, ხე-
ლი პრიფხით მიმდინარეობს, რომლის დროს ერის ფიზიკური თუ ხული-
ჯი მუქინრება იხეთი "მემპარავი" მეთოდებით წარმოებს, რომ ზოგ-
ჯერ მწელიად გახაკვებოც კი ხდება. მაგალითად, ათიჯმის ნიღობი
მუხამდებელია, გრიგოლ რომაქიძის გამოქმედა რომ ვინამართ, ქარ-
თველი აღმართის, ოჯახის, გვარის, ფიშის, ერის "ხულის დამდა",
ვინაობაც, ვოქვათ, ამირანის, თეთრი გორკის, წმინდა გორკის,
წმინდა ნინოს და ამით ქართული წარმართული და ქრისტიანული კულ-
ტურის უკვლევდესობა, ჩვენი ერისხული "ხულის დამდა" ხედავთ,
იხე რეგრეს, ვოქვათ, არახიფიანდხული ხახვდმწიფობდმწი
წახეობილდობის დავებობით - ხაქართველხ ხამთახხელოვანი მონარ-
ქული ხახვდმწიფობდმწიწი წახეობილდობის მიჩქმადვა და ამით მუ-
ფეობის აიუფის, ფარნავაშის, გორკახალის, ღილი დავით აღმამენე-
ობის, ღილი თამარ მუფის თუ ერეკლე მეთრეხ მთიწყეხაკვან; ხილი
26 მისი, რომელიც, ხაქართველის ხიფიანდხული და ღემთარახული
პარტობის ნემახურვილით, რეხხუბლიკურ წახეობილდობე აღმობენდა, -
მისკვირხა და მისი ქართული თანამობარეგობის მიერ მისილ დავმ-
ბილია მხილელ იმიფობ, რომ მისი ხიმბილი 26 მისიხი - ხაქართველის
დამოუკიდებლობისა და ხუვერენიობის იხვე-ღილდენის ღელ და არა
25 ოქტომბერი - მთლმთიკური გადგვარებობის ღელ რუხუთი.

XI.

25 ოქტომბერს, 1917 წლის, თუ რუსი ერის უმრავ-
ლებობა თუ უმცირესობა თავის ერთნულ დღეხანწაულად თვლის, ეს
რუსი ხალხის ხაქმია, რასაც ხაქარაველითთან, ქარაველ ურთან მხი-
ლოდ იმდენად შეიძლება რაიმე ხაერთი ჰქონდეს, რიგობ 1776 წლის
4 ივლისის აქტის პირველი მუხვების დამოუკიდებლობის გამო-
ცხადებას თუ 1789 წლის ხაყრანგეთის დღი რევილუციის "მამია,
ერთობა, თავისუფლება". ამით იმის აქმა მხურს, რომ - აქტისთვის
და ხაყრანგეთისგან განხვავებში - მხლოდ მიღებული რუსეთი
შეიქცადა შეიქცა, ამჟამად ავღო რევილი ერთნული ხიამაყ, დიხე-

როცა დამოუკიდებელი ხაქარაველი დიხურ და
მა, თავმოყვარეობა, 26 მაისის, ე.ი. დამოუკიდებელი, ხუვერ-
ნული, დემოკრატიული და რესპუბლიკური ხაქარაველის ხახელმწიფის
შექმნის დიდი თარიღის ნაცვად, გვაძლევს ვიღეხანწაულად რუ-
ხეთის ხაბჭოური იმპერიის შექმნის დახამამი თარიღი - 25 ოქტომ-
ბერი, ე.ი. 7 ნოემბერი.

XII.

იღდაქვხი მაისის დღის შეგვდა კი არახილეს არ შეუძლია 25 ოქ-
ტომბერს, ვინაიდან ხწორედ მიღებული იღდახუთი ოქტომბერი იხ
იღვა, იხ ძალადობა, რომელმაც იღდაქვხი მაისის იღვა, მარიალია,
ვერ აღავა პირისხვან მიწისა, მავრამ რევილი ერთნული დიხემა,
ხიამაყ, თავმოყვარეობა იმდენად შეიქცადა-შეავიწროვა, რომ ხაქარ-
თველის რიგობს ხახელმწიფის, ქარაველს რიგობს მოქალაქეს უფლება
წარმოებული აქვს გვერდში ახოვგახე, თუ გნებავთ, ხაქარაველისხვ-
ით მავრამ ხახელმწიფობს - შევიგარიახ, შევიიახ, ნორვეგიახ თუ
დანიახ და მათს მოქალაქეებს და ამით თავისი ავღილი დიავიხს ხა-
ერთა-მირიხი მახმუდამი ხახელმწიფობრივად, ერთნულად, მოქალაქე-
ებრივად.

XIII.

"არა უერთოა ერთთა გხოვრიხს აღამიანი", - ქალაგებს მიღიო.
მე უფრო მირს მივლივარ: არა უერთოა ერთთა გხოვრიხს არა მარგო
აღამიანი, არამედ ოჯახი, გვარი, გომი, ერი, რაც იმას ნიშნავს,
რომ დღეს, ავღომურ და გამომთვლელი მანქანების ეპოქამიც, რევი
არავერი იხე არ გვეხატროება რიგობს რევილი ერთნული ხიამაყის,
ერთნული დიხეების, ერთნული თავმოყვარეობის, ე.ი. 26 მაისის
დიდი იღების იხვე-აღდაგენა, იხვე გხოვრებაში გავარება; და თუ
რევიხს რიგებში ვიღვე მიიპოვება იხეთობი, რომელიც 26 მაისის ამ
გხოვრემოყვლ იღახს, უგნებულად თუ შეუგნებლად, უკუღებულყოფენ,
ნუთუ მათთვისაც არ
დაღვა დრო გავიგონ, რომ 26 მაისის იღების უკუღებულყოფიო; იხინი
უარყოფენ თავიანი პირად ხიამაყეს, დიხეებს, თავმოყვარეობასაც,
ვინაიდან იღდაქვხი მაისის იღების და ამით ხაქარაველის ხახელმ-
წიფობრივი დამოუკიდებლობისა და ხუვერენობის უკუღებულყოფა,
უღავთო, ერთნულ და პირიწულ თვითმკველდობან უღრის, ხუღ გოფა,
ხუღიკრად მაინგ?..

იხლოის მწარე დაგინვათ მეხანება იხ ვაქში, რომ მხოლოო ერას
 ღლი ოჯახში - გაეროიანებული ერების ოგანიზაციოში - უკვე 159-ი
 დამოუკიდებელი ხანელმწიფოთა გაეროიანებული, მათ შორის თორქების
 ნახევარი ხაქარეველიხავიო პაჭარა ხანელმწიფოები, გუშინდელი კო-
 ლნიური ხანელმწიფოების ჩათვლით აფრიკიდან თუ აზიიდან, - და
 მათ შორის ხაქარეველი, ქარეველი ერი არხად ხანხანს!.. უიოთ ეს
 ჩვენი ერიუნელი თავმოყვარეობის, ხიამაყის, ღირებების უგაღებელ-
 მყოფელი ვაქში არ არის, რომლის გამართლება შეუძლებელია რომელი-
 მუ "იღილოგით", მით უმეფეხ, რომ ხაქარეველიხავიო პაჭარა კომუ-
 ნიხეური ქვეყნებოც კი, ვაქვათ, მუღვართო თუ უნგართო ხაქარა-
 შორისი ხამართლის ხუბიექეშია და ამით აღნიშნული ოგანიზაციის
 წერებოგაა?.. ნუთუ ხაქარეველიმ, ქარეველია ერმა, რომელმაც
 მეორე მხოლოო იმში შეღახი-თახებუ მეფი ჯარისხავი გაოყვანა
 ბრძოლის ვედუ, რომელთაცან, როგორც მეორე მხოლოო იმის დამოავ-
 რების მეორეოვე წლითავებლაც აღინიშნა, - ნახევარბუ მეფი ხახლში
 არ დაბრუნებულა, - ამ დღერილი ხიხლითაც უერ ღომხახურა ვახ-
 ღეს ხაქარაშირისი ხამართლის ხუბიექე, და მხოლოო ერია, ხა-
 ხელმწიფოთა ღლი ოჯახის წერკი?..

XV.

და ჩვენმა ახალმა, მეორე მხოლოო იმის შემდგომმა თაობებმაც,
 ხხვათა შორის, 1956 წლის 5-9 მარტის მახობრივი ღემონხეგარეოების
 ღრის, როგა ერიუნელი თავიხუღებოც ღიბუნგიე იქნა ვაღმინრილილი,
 რიხთოხიხ ხაქარეველის ბაჭინებმა ხიხხლის ღვარი დაყვენეს, - არ
 დადახეხურეს რომ 26 მაისის ღლი თაობის ღირხული მეშვიღერეუბოია?..
 და 1978 წლის 14 აპრილის მახობრივი ღემონხეგარეოა თბილისში?..
 გამთოღენ რა ქუნებში, ჩვენმა ახალგაბრღებმა მოითხოვეს ქართული
 ენის ხანელმწიფობრივი, კონხეოფუეური უღებოც დაგვა, რომელიც
 ხამღინერიღ, ხიხხლის ღვრის გარეშე წარმაჭეობოთ დამთავრდა, მაგ-
 რამ ამ ღროხან ხიკვლილის რიხებუ არ მიღოღენ ჩვენი ახალგაბრღები,
 როგორც ეს ერთ "თოიოვამოღემოიო" გზით გამოქვეყნებულ ზუქხშიე არის
 ნათქვამი, რომ "მაინე მივიღენე მიქებოი?.."

XVI.

და 1978 წლის 14 აპრილის თბილისის მახობრივი ღემონხეგარეოის
 წინაღობეს ერთო ქარეველი ღელის დარიგებმა მიხი ერთადერთი მიშვი-
 ლიხადმი არ მოგვაგინებეს "ქარეველის ღელას", რომელხან მოყვანთა-
 თვის დალოღვიღი ქართული ღვინით ხავხე თახი, ხოღი მჭერთათოვი
 მახრი ხანჯალი უჭირავს ხელში, რომ ჩვენი ერიუნელი ღირხება დი-
 ვეხან?.. "შვილი - უთქვამს, როგორც ვაღმოგვემენ, ღელას თავისი
 ერთადერთი შვილისათვის - ჭანი ღომბანე, ახალი ხანეველი ჩიოვი,
 რომ თუ ხვალ ღემონხეგარეოების ღრის მოგკლებს, ვერავინ ვერ უნდა
 თქვას, რომ ღემონხეგარეოები 'გარეწარგები' თუ 'ხელიგენები' ან ქარ-
 ეველები ხუთა არ არიან!.."

XVII.

და განა აღნიშნული და ხხვა მრავალი ვაქში არ აღახეხრებენ, რომ
 "კიღევან ღომბრღებოიან აღგეოს ღეკვები მგლისანი", რაც, თავის
 მხრივ, კიღვე ერთხელ არ ნათღმყოფს, რომ "ანშეი თუ არა გვწყა-
 ღობს მომავალია ჩვენია?.."

და როგორ ვთქვით დასაწყისში?.. თუ აღმომიანს, პიროვნებას ღირსე-
და, ეროვნული ღირსება შეუღახა და მან მიხი იხევა-აღდგენა ვერ შე-
სძლი, იგი ხუცდებდა, ნადგურებდა, კვლავა ფიციურადღმ, ვინაიდან
აღამიანის ხულიერ-ხორციელი ცხოვრება განუყოფელი ერთობაა. ანაღო-
გიურია ერის ცხოვრებაჲ. ამიციმ ჩვენ დღეს არაფერი არ გვეხაჭირო-
ება იხე როგორც ჩვენი ეროვნული ღირსების იხევა-აღდგენა, რომლის
ხაყრდენია 1918 წლის 26 მაისი.

XIX.

ამიციმ 26 მაისი მიგვიწოდებს არ დავივიწყოთ ღირსების დედა-ამარი:
ღირსება(პაფიონინება, ხახელი) არის აღამიანის, ოჯახის, გვარის,
ფომის, ერის შინაგანი და გარეგანი, ე.ი.კერძო და ხაზოგადღებრი-
ვი ფახივანების შეხაბამისი პაფივისცემა, და ამის შეხაბამისი
თავდაჭერა. აქედან ღირსებაა თეოთპაფივისცემაშე დამყარებული,
უციღობოთი განცდილი პაფივისცემა, რომელხაგ აღამიანი, ოჯახი,
გვარი, ფომი, ერი ხხეა აღამიანთა, ოჯახთა, გვართა, ფომ-
თა, ერთაგან მოთხოვს.

ღირსება, -მიუხედავათ მიხი უგულღებლყოფის მრაველი იხეგრიული
ცვღებისა, -იყო და დარჩა უმადღეხი მირადღური და უცღებრივი დი-
რღებულება, ფახივანება, რომლის დედა-ამრად შეხახება: ღინც პაფივის
არ ხეღმს ხხეა აღამიანს, ხხეა ოჯახს, ხხეა გვარს, ხხეა
ფომს, ხხეა ერს, იგი პაფივის არ ხეღმს არღ თავისთავს, თავის
ოჯახს, თავის გვარს, თავის ფომს, თავის ერს.

და ამ მრწამსითაა გაყღენითიღი, თუ გნემათი, "ხაქართვეღის და-
მიუკიღებღობის აქცი", რომლის მიუთხე და შეუქვეხ მუხღმი ვკიოხე-
ღობა: "ხაქართვეღის დემოკრაფიული რეხპუღლიკახ ხურხ ხაერთამორისი
ურთიერთობის ყვეღა წვერთთან კეთიღმღობღური განწყობიღება დაამყა-
რის, განხაკურთგობი ვი, მისაშღერე ხახელღმწიფოღებთან და ერღებთან".
"ხაქართვეღის დემოკრაფიული რეხპუღლიკა განვიოთარღების თავისუფღ
ახპარღმს ვახეხნის მიხ ფერიფორიაშე მისახღელ ყვეღა ერს".

XX.

მამ, დღეღა ხაქართვეღის!..

ღღეღა ქართვეღ ერს!..

ღღეღა 26 მაისს, ხაქართვეღის დამიუკიღებღობისა და ხეუერენობის
და ამიო ქართვეღი ერის ღირსების იხევა-აღდგენის დღეს!..

კარღი ინხარიმე
პარიში, 1987 წლის 26 მაისი
=====

"ყოვეღ ხაღს მუღამ აქეხ უღღება ხრული თა-
ვისუფღების პირობეღმი განხამღღროს ხამინია
და ხაგარღი პიღიფიკური ხეაფეხი გარღდან
ჩაუერეღად".

ეერიპამი უმიღრღებისა და
თანამღმრღღობის თაშირის
დახვენიოთი აქცი(1975 წ.).
=====

დ ი ა   წ ე რ ი ლ ი

ვის: ხაბჭოთა კავშირის კომპარტიის იუკას გენერალურ მდივანს, შავჩო
--- მიხეილ სერგის ძე გირმანოვს! მოსკოვი, კრემლი(სსრკ).

ვხვავარ: ქართული ეროვნული სამჭისხვან! პარიზი-ლუველი(ხაჭრანგეთი).
ხვავარ: ხაბჭოთა რუსეთ-საქართველოს 1920 წლის 7 მაისის ხაბჭო
ხელშეკრულების წლისთავი.

პატივცემული მიხეილ სერგის ძე!

1920 წლის 7 მაისის ხაბჭოთა რუსეთ-საქართველოს ხაბჭო ხელშეკრულების წლისთავთან დაკავშირებით, ავლინებავთ რა ამ თარიღს, ქართული ეროვნული სამჭი ესაბუძება თქვენი რეგორმების პოლიტიკას ქვეყნის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, კულტურულ და სოციალურ ცხოვრებაში და ვიხურებთ წარმატებებს შიელი ხაზოვალღობრივი და ხაბუღმწიფობრივი ცხოვრების ღემოკრავღობვის, ხაჯარიზის, ვარღაქმნის ხაქმებში, როგორ თქვენ ეს არაერსებულ აღინიშნეთ თქვენს ხიფყვებში.

ამისათვის კი, როგორც თქვენ კარგათ იფიო, ხაჭირია არა მარტო "პიროვნების კულვის" ღავომბა და ხვადინის ვამოხუვენება ვ.ი.ღენინის მავშოღუემიღან, არამედ ხვადინიზმის ყველა შეღეგების აღკვეთა ქვეყნის როგორც ხამინია, იხე ხავარტო პოლიტიკაში.

თუ რვენ "ხაქართველოს ხაკობზე" შეერღღებოთ, ი.ხვადინი და ხ.ირჩინიკიძე, როგორც თქვენ იფიო, ხშირად მოქმედებღენ ვ.ი.ღენინის სურვილის წინააღმდეგ, ვ.ი.ღენინისა, რმეღღი იყი, მავალითად, როგორც ირკვევა, ხაქართველოს ღემოკრავიღული რესპუბლიკის დაწყობის წინააღღმდეგი 1921 წლის თემერვადში, ვინაღღან ღენინი იფავღა 1920 წლის 7 მაისის ხაბჭო ხელშეკრულების ღეღაბზის, რმღღის პირველი მუხლის ვანხაღღვრავხ:

"რუსეთის ხიგილიხვფერი ხაბჭოთა რესპუბლიკის მიერ აღიარებულ იმ უფღღიღან გამომღღნარე, რმ ყველა ხაღხებხ ვაარნიათ თავიხუფავი თვითგამოკვევის უფღღმა იმ ხაბუღმწიფობად ხრულ გამოყფამღღენ, რმღღის შემადღენღღობაში იხინი მენიან, - რუსეთი უხიყყოღ სენიზხ ხაქართველის ხაბუღმწიფობს და მოუკიღღმღობს და ხუვერენიზანს და ნემვაყოღღობი ამზომხ უარს ყოვეღღვარ ხუვერენულ უფღღემბზე, როგორც კი ვაარღღდა რუსეთს ქართველი ხაღხისა და ხაქართველოს ფერიფორიბ მიმარბ".

ღადღღღიეს რა ხაერთამორიხი ხამართლით აღიარებული ნირმა - "ხელშეკრულება უნდა იქნას დავღელი" = pacta sunt servanda, ხვადინმა და ირჩინიკიძემ იმოქმედეს ვ.ი.ღენინის ხურვილის წინააღღმდეგ და 1921 წლის თემერვადში ღაიპყრეს ღამოუკიღღმღელი ხაქართველო, რის შეღეგად ხაქართველოს ნამღღღღი ღემოკრავიღული გზით არჩუღღდა, ე.ი. კანონიერმა მთავრობამ, ნიე ურღღანისხ მეთავრობით, ხაქართველოს ღამუღმემბელი კრემის დღღენიღღებოთ, - ღავღღვა ხაქართველი 1921 წლის 17 მარტხ, რმ ხაზღღვარღღიღღან ზრმღღა ვავგმღღუღღმა ხაქართველის თავიხუფღღიხათვის.

ამ ღღღღან უკვე ვავიღა ხამიღ წელზე მუფი ღრი, და ქართველი ხაღხი ყოვეღღღის იზრმღღა თავიხუფღღიხათვის და არ კარგავღა იმღღს, რმ რუსეთში დაღღვა ღემოკრავიღობის ხანა, რახავ. მოყვება ხაქართველის თავიხუფღღიხავ. და რვენ ვუნაღღმღობო, რმ თქვენ, მიხეილ სერგის ძე, ახე ენერგიულად და მიზანღანახუღად მუღღეღით ღემოკრავიღობის ვანხორციღღებახ. ხაქართველოს მიმარბ კი ამკვარი ღემოკრავიღობი ნიშნავხ იმახ, რმ იხუე შეღღღეს ძავადი ხაბჭოთა რუსეთ-საქართველოს 1920 წლის 7 მაისის ხაბჭო ხელშეკრულება. პრავიფიკულად ეს ნიშნავხ ხაბჭოთა ჯარების ვაყვანახ ხაქართველოღან, რმ ქართველ ხაღხს იხუე მიღღეს ხამუღღება ვახღღს თავიხუფავი, რავ ნიშნავხ იმახ, რმ ხაქართველოს ღემოკრავიღული რესპუბლიკა იხუე ვახღღება ხაერთამორიხი ხამარღღის ხუმიღღეღი, როგორც ეს იყი ხაქართველის ღამოუკიღღმღობის ღრის 1918-1921 წელმში.

ხაბჭოთა ჯარების ვაყვანახ ხაქართველოს ფერიფორიღღან კი უნდა მოყვეხ -
1. ვავრთიანემბელი ერემის ირგანიზაციის ხამშიღღიღო ჯარების რაყენება ხაქარ-

- თველით მანამ, ხანამ საქართველის არმია შეხმდეზს საქართველის მხარვე-
ლობისა და უშიშროების უზრუნველყოფის.
2. საქართველის სახელმწიფოებრიობის ბაზა იხვე გახლება 1918 წლის 26 მაისის
"საქართველის დამოუკიდებლობის აქტი" და "საქართველის დემოკრატიული რესპუბ-
ლიკის კონსტიტუცია".
3. საქართველის არმია უნდა შეიქმნას საბჭოთა არმიამი მისამხახურე საქართვე-
ლის ჯარისკაცთა ბაზაზე.
4. ერთიანი და განუყოფელი საქართველის დამოუკიდებლობისა და სუვერენობის ეს
იხვე-ადღეების პრიციპი უნდა განხორციელდეს საქართველის 1921 წლის 11 თებერ-
ვალს არსებულ სახელმწიფო ჟერიფირაბზე, როცა ი.ვ. სტალინისა და ხ. ბრეჟნევიძის
მთავრ, - ვ. ი. ლენინის სურვილის წინააღმდეგ -, ცაღმხრიალ დარღვეულ იქნა რე-
სუე-საქართველის 1920 წლის 7 მაისის ხაბავი ხელშეკრულება და დაპყრობილ
იქნა დამოუკიდებელი საქართველო.
5. ერთიანი და განუყოფელი საქართველის ურთიერთობა ჩვენს მეზობელ ქვეყნებ-
თან - თურქეთთან, სომხეთთან, აზერბაიჯანთან და ჩრდილოეთ კავკასიასთან (მოთუ-
ღეთთან) უნდა დაეყრდნოს ხელშეკრულებებს, რომლებიც დადებულ იქნა ამ სახელ-
მწიფოებთან 1921 წლის 11 თებერვამდე.
7. საბჭოთა რესუე-საქართველის 1920 წლის 7 მაისის ხაბავი ხელშეკრულება, რი-
მელიც იურიდიულად დადებულ იქნა, ფაქტურადაც უნდა გახლეს რესუე-საქართვე-
ლის საერთაშორისო ურთიერთობის ბაზა.

თქვენი ამგვარი მოქმედება, მიხედო ხერგის ძე, ვ. ი. ლენინის პრინციპების
ადგენაა, ვ. ი. ლენინისა, რომელიც უკომპრომიზო იფავდა 1920 წლის ხაბავი ხელ-
შეკრულებას საბჭოთა რესუეთსა და საქართველის დემოკრატიული რესპუბლიკას შორის.

ეს ხაბავი ხელშეკრულება კი, უდავოა, იხვე გახლება ბაზარ ჭემშარიფი მე-
გობრობისა რესუეთსა და საქართველის შორის.

ღმმ. პავლიხიხეშით,

ქართული ეროვნული ხაბჭო

პარიში-ლევლი, 1987 წლის 7 მაისი

"ღია წერილის" ახლი:

=====

ეაერთიანებული ერების ირგანიზაციის გენერალურ მდივანს,
ბაყონ ხ. პერეს დე კუელიარს!..

საბჭოთა კავშირის უმადღესი ხაბჭოს პრეზიდენის თავულომარეს,
ბაყონ ა. ა. გრომიკოს!

საბჭოთა კავშირის მინისტროს ხაბჭოს თავულომარეს,
ბაყონ ნ. ი. რიკოვს!

ფრქეთის პრეზიდენეს, ბაყონ კენან ეერენს!

საქართველის ხხრ უმადღესი ხაბჭოს პრეზიდენის თავ-რეს, ბაყონ პ. გავრილავიძეს!

საქართველის ხხრ მინისტროს ხაბჭოს თავულომარეს, ბაყონ ი. ე. ჩერქეზიას!

საქართველის კომპარტიის ცეკას პირველ მდივანს, ბაყონ ჯ. ი. პავლიხიძეს!

და დაპყრობილი ერების წარმომადგენლებს!

"ღია წერილის" ახლები დაეგზავნის აგრეთვე ყველა იმ სახელმწიფოს, რომეუდმაც
დე იურე - დე ფაქტო იცნი საქართველის დამოუკიდებლობა 1918-1921 წლებში.

ს ყ ვ ე ლ ა ფ ე რ ი ლ ი ნ ე ბ ა შ ი ა

მიხედო ვირბაჩოვი და ეროვნული ხაკიობი

I.

საბჭოთა კავშირის ეკონომიკურ პრიმლებმზე უფრო ღლი მნიშვნელობის ხაკიო-
ბია, ჩემის აზრით, ეროვნული ხაკიობი, რომელიც, როგორც აღუქანხრე სილენი-
ცინი ამბობს, ჩვენ "... როგორმე არ უნდა დაუშვავთ აფეთქებამდე, არ უნდა დაუ-
შვავთ ხანძარამდე". მაგრამ ეს ვითომ შეხადლებულია?..

II.

ეროვნულ საქონში, დღემდე, მიხეილ გორბაჩოვი არაფრით არ განსხვავდება ლენინ-სტალინ-ხრუშჩოვ-ბრეჟნევი-ანდროპოვ-ჩერნომედიანის ეროვნულ პოლიტიკისაგან, მიუხედავად იმისა, რომ ის ბევრს ღაპარაკობს "დემოკრატიზაციაში" - "გარდაქმნებებში". მიხეილ გორბაჩოვმაც საბჭოთა კავშირის კომპარტიის ექვას პარტიებში, რომლის წევრთა დიდი უმრავლესობა, სხვათა შორის, რუსებია, - ვაყვანა და ლენინ-სტალინის ნაფიქრად - დავით ე.წ-ლი "ვიწრო ლოკალური მუშაკობის" და "ნაყოფისაგან" გამომდინარე "თვისება და მიზნობა "ინფორმაციონალიზაციის განხორციელება". მაგრამ იქვე აღნიშნა, რომ ყველა ნაციონალური ფრთხილია "განსაკუთრებული სიფაქიზით" უნდა იქნას აღქმული, და რომ აქამდე წარმოქმნილი რევოლუციური "ხალციხეობის მხვავები ფრთხილად არაფრით არ იძლევი".

III.

მაგრამ - მეორე მხრივ - მიხეილ გორბაჩოვის "გარდაქმნის პოლიტიკა" მიძვს აძლევს საბჭოთა კავშირში მიქცეული ერებსა და ეროვნებებს განსაზღვრულ დამოუკიდებლობას მაინც მიადრინს მიხეილდან, თუმცა გორბაჩოვმა, მავალითა, ყაზახეთში, როგა მან ღინმუჰამედ კუნბაევი ვალაყყენა და მის ადგილზე რუსი გენალი კოლმინი დააყენა, - კიდევ უფრო შორს წაუქალა, ვიდრე მისი წინამორბედნი. და როგა ყაზახეთში გაილაშქრენ ამგვარი თავიებური კოლმინური პოლიტიკის წინააღმდეგ და ღემინსტრაციებში, ყაზახეთის ღელაქდაქ აღმ-აფხამი მიკულ-ლივი კი იქნა კამღენიმე ღემინსტრაციი, გენალი კოლმინმა, როგორც ყაზახეთის კომპარტიის ექვას პარტიელმა მღივანმა, პირდაპირ ბრძოლა გამოუცხადა "ნაციონალიზმის არანორმალურ ფორმებში გამიღივინებას" და, რა აქმა უნდა, დავით ღემინსტრაციის ღმზენი: "ყაზახეთი ყაზახებისათვის!"

IV.

და ეს ხომ ფაქტია, რომ ერთი რუსი, როგორც კომპარტიის "მეორე მღივანი" გვარღში უნდა იღვას მოკავშირე რესპუბლიკის კომპარტიის "პირველ მღივანთან", საქაროველითი, ამჟჰად, ე.ა. კორეოვი, რომელიც სხვა არაფრითა თუ არა მის-კოვის "ოჯალი და ყური" და ამით თავიებური "გემინსტრაციი", რომელიც მიხეილ მიკულ-ლივი უნდა იქნას, ვიდრე ჯ. ი. მავალითა. ამგვარად, "რუსული ენის" როგორც "მეორე მემიღიური ენის" დანერგვა, ახმიღივინა, რუსების ჩახახლება - მიხეილის პარტიული ხელმღივანეთის აღიარებელი ან "ნახეგრადი აღიარებელი" ეროვნული პოლიტიკაა, რის მავალითად, სხვა მრავალთა შორის, შეგვიძლია მივიყვანოთ, თუ გნებავთ, ესფინელ მუშათა ვაფიღვა, 1978 წელს, ქალაქ ფარფუს ხაგრაქჰორი ქანხანამი, რუსების ჩახახლების წინააღმდეგ. მიტ-ლიფვა-ღაფვიის მოკავშირე რესპუბლიკებში უკვე მრავალი ქალაქის ჩახახლები-ნის უმრავლესობა რუსებია. 1979 წლის ივნისში კი ყაზახეთის ქალაქ ეღივინ-გრადში ყაზახ სფულენგებმა დიდი საქაროველი ღემინსტრაციის ჩაფარებს ღმზენი - "ყაზახეთი ეანუყოფლია", რითაც გაიღამქრეს მიხეილის პარტიულმღივანეთის წინააღმდეგ - შექქმნათ ყაზახეთში იქ ვალახახლებული გემინსტრაციისათვის აფილ-ნიღიღი რღიქი. ჩრდილოეთ კავკასიაში ე.წ-ლი "სფუს-მამბა" თუ სმზემი "ერო-ნული ერომის პარტიის", რომელიც "არათფიციალურად" მიქმედებდა, მიოთხოვენ "ღამიუიღებლობას" კავშირიდან, რაც, სხვათა შორის, მოკავშირე რესპუბლიკებში-ხათვის უმრავლესყოფლია საბჭოთა კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების კონსფიციციით, მაგრამ დღემდე ფინქვიურ ჟღებდა რჩევა. უკრაინაში, 1960 წელს, აღმარენილ იქნა "მუშათა და გვლებთა ერთობა", რომელიც მიოთხოვენ უკრაინის საბჭოთა კავშირისაგან გამოყოფას, მხვავსად 1918 წლისა, როგა უკრაინა გახდა დამოუკიდებელი და სუერენული. მაგრამ "მუშათა და გვლებთა ერთობის" მღივანე-ობა იხვეუ იქნა განაღებებული, როგორც უკრაინის დამოუკიდებლობა პირველი მხოფლი იმის შემდეგ. და საბჭოთა იმპერიალიზმის პირველი მხვვრელი ხომ დამოუკიდებელი საქაროველი ვახდა 1921 წლის თებერვალ-მარტში, მიუხედავად იმისა, რომ ღენინის მოავრბამ, საბჭოთა რუსეთმა 1920 წლის 7 მაისის რუსეთ-საქაროველის საბავო ხელშეკრულებით ჯერ იცნა საქაროველის დამოუკიდებლობა და სუერენობა, ხოლო შემდეგ იარაღის ძალით აღიპყრი იგი, და ახვ გამაფინდა საქაროველი იხვე რუსეთი. და - მიუხედავად უმრავლესი საქაროველი ბრძო-ლისა საქაროველის დამოუკიდებლობისათვის - 1924 წლის აფანყებამ, 1956 წლის მახორბივი ღემინსტრაციები თუ 1978 წლის 14 აპრილის ღემინსტრაციის ქაროველი ენის დავის მიზნი - საქაროველი მაინც მიხეილის განუყოფავი მავინობის ქვემ იმყოფება.

V.

საბჭოთა კავშირში ძალით მიქცეული არარუსი ერებისა და ეროვნებების ეროვნულ-

ლი ჩავერა წარმოებს არა მარცხ პოლიტიკურად, არამედ ეკონომიკურად, ეუფლებურად, ხიფათურად, არა ყველაზე უფრო წაღობა კანონმდებლობის იღწვობა ხაბჭოთა რუსეთსა და არარუსულ მოკავშირე კრესპებლიკებს შორის. ხაბჭოთა კავშირის მთელი კანონმდებლობის ო რ ი - მ ე ს ა მ ე ლ ი დამანებლელ ოქნა ხაბჭოთა რუსეთში, და მხოლოდ ე რ თ ი - მ ე ს ა მ ე ლ ი დანარჩენი თხმბეფ მოკავშირე კრესპებლიკაში 1976 წელიდან 1986 წლამდე, და ეს პრეციდენტი გრძელდება დღესაც. ხაბჭოთა რუსეთში კი ცხევირბნ მთელი ხაბჭოთა კავშირის მისახლეობის ში-ი პრეციდენტი, ე.ი. დაახლეობით ნახეკარი. ამგვარი ეკონომიკური პოლიტიკა კი მე-19 ხაუეუნის კოლინიერ პოლიტიკას წააგავს. (შპ., 11-1987).

VI.

თუ როგორ "არაწინახწრობას" იწვევს მოსკოვის ამგვარი იმპერიული პოლიტიკა, ამის მკაჯლითითა, მრავალთა შორის, ე.წ-ლი "შედეგები მუშახელი", ვინაილან, ნორმალურია, მუშახელი იქ არის ხაჭირი, ხაღან კანონმდებლობა ხდება. უმრქმენეთში მთელი მისახლეობის შრომისუნარიაის 17-ი პრეციდენტი ყოფილა შემუშევარი; მუშაჩრიის ყველა მოკავშირე კრესპებლიკაში კი, 13-ი მილიონი შრომისუნარიაისხაგან, მეექვსელი "დაუკავებელია", ე.ი. უმუშევარი. მიხკოვი კი, იმის მკავირად რომ აღვოღზე შექმნას დახაქმების ზუსაქლებლობა, მოუწოდებს ამ დაახლეობით რ მილიონზე მეფ უმუშევარს წაილენ სამუშაო ოცმარბში, რი-თაფ მიხკოვი ერთი რთო რხიის ვალავლებით რ კურდელს კლავს: აზიის მოკავშირე კრესპებლიკებში აღვოღბრივ მისახლეოთა რაილენობა შემეირდება და - მეორე - ეკონომიკურადღან კილევ უფრო დამოკიდებელი გახდება მოსკოვზე. გახავებია, აღვოღბრივი მისახლეობა კარვალ ერკვევა მოსკოვის ამგვარ რუსიფიკატორულ პო-ლიტიკაში და, მთებლადან ეკონომიკური ხომნებლევობისა, ხამშობლის არ ცოლებენ. შირიქით, ყაზახეთში, მკავალითად, რომდემივ მიხკოვის რუსიფიკატორული და "ჩახახ-ლეების" პოლიტიკის შედეგად, ყაზახთა რაილენობა მთელი მისახლეობის 29-ა პრი-ციდენტიდღან დაღან, 1962 წლის ხგვაფხვიკური მინანებებში, ახლა მკარნენებში მოვ-ლენას აქვს ადგილი; 1986 წელს, მუშაზიის მოკავშირე კრესპებლიკებში 1117-ი ე.წ-ლი "გმირი ღება" ოქნა ხოგმამეხხმული, ხოლო თვით რუსეთში მხოლოდ 56-ი. როგორჩ ჩანს, თვით "შუნებავ" კი ებრძვის რუსიფიკატორულ პოლიტიკას, თუმცა მამშაღილანური ხილქების გამრავლების ამგვარი მალელი მინანებში თვით მათს რე-ლიტიორ და ხავერი ვრადიციემივ უნდა ვეძიოთ. მკარამ ცხალობ, რომ ხაბჭოთა კავშირის ეროვნული ვრეუქვერა იღვლება, და "მადე" თვით რუსები მოექვევა უმეირახობაში, თუ მანამდე არ მოხდა ამ უმეველებელი იმპერიის დაღბა, რად მენდირება ოქნებრდა თვით რუსი ერისხათვისან, ვინაილან გაინთავისუფლებოთ თავს ამგვარი იმპერიის შენარჩუნების უხამდერ ხარეუბისაგანანა.

VII.

ხაქართველიში წინახწრობა დარღვეული ყოფილა მუშათა, გლეხთა და ინჟელი-ციის შორის; როგორ "პრავდა" წერდა, 55.000-ი უმადღეს დამოკრემული ყო-ფილა უმუშევარი, რად მოსკოვის იმპერიული ეროვნულ პოლიტიკასან უნდა მიერწარბ, ვინაილან მიხკოვი - ერთი მხრივ - ელიობს, ხხვადახხვა ხეჩრიო, ქართველი აო-ბულის ხამუშაოთ წაილენ რუსეთში, ხოლო - მეორე მხრივ - მუშახელის ნაკლე-ბობის მიმომებში - ჩამოყავს ხაქართველიში არაქართველი მუშა-მისახხხურე. ხაბჭოთა ხაქართველის მთავრობას კი, როგორჩ ჩანს, არ გააჩნია უფლება-მისი-ღება წინახწრობა დაამყაროს მუშების, გლეხებისა და ინჟელიციენის დახაქმე-ბათა შორის ე რ ო ვ ნ ე ლ ი მახმყაბით, თუმცა იხივ უნდა იოქვას, რომ ხაქართველიშივ, ამ მუშათა და გლეხთა ხხებლემიფიში, როგორჩ ჩანს, არავის არ უნდა იყოს მუშა ან გლეხი-კოლმეურნე, რად, ნაწილობრივ მაინ, იწვევს მისჩრავგებას, რად არ უნდა დაჯღებს, მიიღოს უმადღესი ვანთლება - ხაჭირია ეს ხაქართველიხათვის თუ არა, ე.ი. ხწავლა-ვანათლება ხდება "თვითმობანი". ამიოცმ თუქვამს, თბილისში, ერთი ღამრამფორიის დირექტორს: "ჩვენ გვეხაჭო-როება ლიფციის ხხევილაისხემივ, ქიმიური ვაწმენლის მფილნეები და თვით ქე-რის ხხევიკავებივ" (შპ., 11-1987, გვ. 153).

VIII.

ვ.ი. ილენი, როგორჩ ენიბილია, გმობდა რუსულ პოინიბმს, ხუნ ცოფა, ხიფე-ვიკრად მაინც: "პოინიბმის არგუმენფები შორს ხამებარი რილი... - წერდა იგი - ეს არგუმენფია იხ, რომ თვითთელი ერი დემოკრილის ველიკობისხს. მავონი პურიმევიტივში არ მოერილებიან იმას, რომ ხავხებში აქრამდენ 'მადღების ენები', რომდებმეფ დამარაკობს რუსეთის არარუსული მისახლეობის 60-ი პრეციდენტი" (შპ., 20, გვ. 70-71). მიხელი გორმარვი კი ახე შორს არ მიღის. მან, მკავალილ, კილევში, ფელეხელვამი, "ხაბჭოთა კავშირის" ხამდევიტორა, -

"რუსეთი" იხმარა, კიევის კომპარტიის მდივანმა მუხენჩიკმა "ხაბჭოთა კავშირში". უცხოელდგომან ხაბჭოთაში კი, კომპარტივმა ქეზალიტეშით მოიხსენა რ კ ხ ს მუენი-ურტი ხარაკევი ჭეჭნიკის საქმეში, და ლახმინა: "ჩვენ ხალხს, განხაკუთრებში ს ლ ა ვ ე ბ ს ვალეარჩენით", რითაც დაახაბეთა მან მიხი ავკოპოლის ხაჭი-ნაიდელევი კამპანია. (მ.პ., 11-1987, გვ. 155).

IX.

ჩუხმა მქერაღმა - ლევ კიკელევი, რმელიც ახლა დახაკუთ გერმანიაში ცხოვ-როხს, სოვიალდემოკრატიულ ეურნალ "გორეარჩე-ში" - კომპარტიის "ლემოკრატიზა-ციის" შესახებ -, სხვათა შორის, თქვა: "მე შევალ ემიგრში. ...არუელღმა ყაზახეთში ხამინელი გავროხილღებამ: ხმელთ რუხები, მიუხედავათ იმისა, რმ არხებულ სიხვემამი რუხები ყველაზე უფრი იყანჯღბ აო".
ლევ კიკელევი, სულ ცოჯა ხაქართელის შემოხვევაში, აჭარბებხს, უნიადან ქარ-თველ ხახს, იხვორიულად, არც ერთი ურის შვილი არ ხმელდა და არც ხმელხს. მაგრამ ყოველი ურისახვან და ყოველი ურის შვილისახვან მოიოხივდა და მოიოხივხს ხაქართელის, ქართული ურის გარდაუვალი უყვლებლის პაფიციხეღმხანც, და, მეი-ბღმა, ქართული ურის ამვეარი მჭვირეღ და ლემანიკარული კრიტევი პოლიტიკა არის ჩვენი ურთენული მეოღის შენარჩუნებლის უყვლავი, მარადიული ბაზა. მაგრამ მიხიელ კომპარტიის ეს ე.წ-ლი "გარდაქმნა" ახე შორს რმ არ მიღიხს?..

X.

უცხოეთის ლედაქალაქ - ვალინი - მადავითად, მიხიელ კომპარტივმა ლემილი აუარა გვერილ იმ ჭეჭეს, რმ ხაბჭოთა კავშირმა უცხოეთი დაიპყრი 1940 წელს, პიფილთან მეოახხმებლის თანახმად, და იგი ე.წ-ლ "მოკეამირე რუხმუღიკალ" აქციო. და კომპარტიო რმ ხაბჭოთა იმპერიის, "ლემოკრატიზაციის" გზოთაც, იღავხს და კიოხიკის ქვეე არ აყენებხს სველინურ იმპერიალიზმხს, ნათლავ მიხჩინახს მიხს, ჭვალინში წარმოქმულ სიფყვამიფი (20.2.1987), რმღელღმე პირდაპირ არ ილა-პარაკვა ბალციის ქვეყნების დაპყრობაზე 1940 წელს, მაგრამ, არამირდაპირ, აღ-ნიმნა, რმ თოქის ხინამღელიე უცხოეთში უარყიფხს "რეაქციონერი ემიგრაციის წრეებისა და მათი დახაკუთეულ მხარდაჭერათა რირქისმიმღებლ მღიგებებხს", რმ თოქის ბალციის ქვეყნებში ღლ წარმადეღებხს არ პიონია ადგილი ხაბჭოთა პერიოდში.

XI.

სვალინის მავოლეუმიღან ამიღღება კი არ არის არხებოში, რემის აშიოთ, არამღლ სვალინიზმის ხაფეღღებხს მიმღა, რაც ღიქვაფორული ხამიკვეღღმის ამიღღებახს და მიხ ალაგახ ლემოკრატიული წესყობიღღების აგებახ ნიმნავხს, რმღის ღროხს, ვახაგებია, "ლემოკრატიული" სხვა რა უნდა იყოს თუ არა მრ-ვაღმარკული, ლემოკრატიული სიხვემა. მიხკიოხს პარკული სულმღღენღღობა კი - ერთი მხრივ - ვითომ გმობენ სვალინს, სვალინიზმხს, მაგრამ ყველაფერი ეს ღაკავშირღღებუღია თვით სვალინის პირღუნებახთან და არა სვალინის ხაქმეხთან. მადავითად, 1921 წლის თებერვალ-მარკში ლენინ-სვალინმა დაიპყრეღ და მოუკი-ღღაღელი ხაქართელი და იმაღ წელს დაიწყეხ ე.წ-ლი "ახალი ეკონომიკური პოლი-ტიკა", მაგრამ ეს "ახალი პოლიტიკა" მეუხი არა ლენინურ იმპერიალიზმეურ პო-ლიტიკურ ხაზხს და ამ გზოთ, სხვათა შორის, და მოუკიღღებელი ხაქართელიხანდმი ღამოკიღღებღებახს, არამღლ ლენინური იმპერიალიზმეური პოლიტიკური ხაზისა და ამ გზოთ დაპყრობილი ქვეყნების განმჭვიღღება-შემომჭვიღღებახს. სხვა სიხვე-ღღით: ლენინის ვითომღა "ღიბერალური ეკონომიკური კურხი" ჩაყენებული იყო ლენინური ახალი ჭვიხის კლინიური პოლიტიკის ხამხახტრში.

XII.

ანალოგიური იყო სიოჯა ხრემიოხის ე.წ-ლი "გაღებობის" თუ "პირღუნების კულ-ფის დაგმობის" პრიციხი: ხრემიოჯა ვითომ გაოღამქრა სვალინისა და სვალინი-ზმის წინააღღღევ და სვალინის გვაში გამოაღღლი მავოლეუმიღან. მაგრამ სვალინიზმის გზოთ, ე.ი. სიხხელითა და მახვილით დაპყრობილი ურემი იხეღ მრ-კიოხის განუკოხბავი მგკმანემღღობის ქვემ ღაფოვა, რახაც მოყვა არუელიღმა-აღანყებები თბილისში, ბერლინიში, ბუღაღემღში, და ეს არუელიღმეი - სვალინი-ზური მეოღლი, იარადის ძალით, იქნა რახმობილი. ამვეარად, ამჯერადღე სვალინიზმის, სვალინის ვითომღა დაგმობა ვახდა ვახალი, ბერხი, გღა სვალინის მიერ შექმნილი უბარამპარი იმპერიის ეკონომიკური ბაზის განმჭვიღღების-თვის და არა თვით სვალინური ღიქვაფორული რეყიხის და ამოი ხაბჭოთა მავო-ღიჯღებული იმპერიის დაღღიხათიხს.

XIII.

ანალიტიკოსი მიხეილ გორბაჩოვის, როგორც მუხამე, "კომუნისტური რეჟიმების": გორბაჩოვი უპასუხებს, როგორც ავღნიშნული, არჩევნებში რამდენიმე კანდიდატის წამყვანობაზე, "ინფორმაციური მრავლობის ხაზის გაშვებაზე", "საჯაროობაზე" თუ "რეჟიმების". მაგრამ ყველაფერი ეს ვითომდა რეჟიმები მიმართული იმისაკენ, რომ როგორც შენარჩუნებულ იქნას სხვადასხვა სახის იმპერია, ე.ი. მსოფლიოს პარტიული ხელმძღვანელობის ხელს არა ხაზგასმით იმპერიაში მოქმედებულ ურბის, ქვეყნების თავის-თველება, არამედ ხაზგასმით ეკონომიკური მართვის განმარტობა, რომ მსოფლიოს ბაჟინობა ამ ერებსა და ხელმძღვანელებს უფრო განხარტობილებს და განმარტობებს. ხევა სოფლებში: მიხეილ გორბაჩოვი იმ გზას აღვით, რომლებზე აღვა ღვინის, ხვალისნი, ხუშტიანი თუ ბრუტები: როგორც შენარჩუნებულნი, - და თუ შენარჩუნებულია გამართლ-გაფართობული იქნას ხაზგასმით იმპერია, ე.ი. ხაზგასმით რეჟიმის ბაჟინობა, ამ-ჯერად, უდავლად სოციალისტური ბერლინდელი.

XIV.

ამგვარი "ქვის-ხანის" იმპერიალისტური პოლიტიკა კი ვერ ეგებება თვით "კომუნისტური რეჟიმების" კი, ვინაიდან ხაზგასმით იმპერიის შენარჩუნება, თუ ხაზგასმით შენარჩუნებულია, მიიხივებს უკომპრომიზო ლიქვაციას, სხვადასხვა ლიქვაციას, რაც იმას ნიშნავს, რომ ყოველი ხაზგასმით ხელმძღვანელების მიხარტობა ამ სისხტების ღმობრატობისაკენ, უდავლა, გამოიწვევს ამ იმპერიის დასრუტვას. და აი, ამგვარი ღმობის წინამდე გვას თვით მიხეილ გორბაჩოვი: სხვადასხვა ურყოფა სხვადასხვა იმპერიის დასრუტვის ვარტე. ამდენად, შეუძლებელია სხვადასხვა სისხტების "კომუნისტური რეჟიმების" გაღმობრატობა. სხვადასხვა ურყოფის ღმობრატობის და ღმობრატობის ურყოფის სხვადასხვა. ეს უბრალო, მარტივი და ყველადასთვის ნათელი ჭეშმარიტება, როგორც სწავს, მსოფლიოს პარტიული ხელმძღვანელობის არ ესმის, ანდა არ ხელს გაივებს.

XV.

თუ მსოფლიოს პარტიული ხელმძღვანელობა დაადგება ავღნიშნული პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურის, სოციალური გარდაქმნის გზას, ეს, უდავლა, გამოიწვევს მსოფლიოს იმპერიის დასრუტვას, ვინაიდან, როგორც აღქსანდრე ხოლყენიგინმა (1974 წ., ციურისი) თქვა, - "ნაციონალური პრიმელების სიგხარე ღმობრატობა კავშირში უფრო მწვავეა, ვიდრე ეს მეფის რეჟიმში იყო. თუ ნაციონალური წინააღმდეგობათა ხიშტავებს მიწისძვრის თორმედალიანი შვალით განხვარტავთ, მაშინ ძველ რეჟიმში ეს იქნებოდა საღვარე ორ ბაღზე, ხოლო ღმობრატობა კავშირში არის ათ ბაღზე". და ხოლყენიგინის მორტობა - "... რეჟიმის შრუნვა იქითკენ უნდა იყოს მიმართული, რომ ეს, განხარტობით ხაზგასმით კავშირში ახე გამწვავებული ნაციონალური პრიმემა, როგორც არ ღმობრატობა აფიქტებამდე, არ ღმობრატობა ხანძრამდე" - შენარჩუნებულია განხარტობული იქნას (არა მარტობ) ხაზგასმით კავშირში მოქმედები ყველა ერისა და ქვეყნის თავის-თველების, და მოუკიდებლობის, ხევერტობის უზრუნველყოფის ვარტე?..

ამდენად, გორბაჩოვის ღმობა: XVI.

ან "სოციალური ღმობრატობის" და ამით "სოციალური საბაჟარი მურტობის" სისხტებზე გადასვლა და ამით მოღმევიკური სისხტების (იმპერიის) გარდაღვლი ღმობის რისკზე წახვლა, ანდა მოღმევიკური იმპერიის შენარჩუნება და ამით (არა მარტობ) ხაზგასმით ეკონომიკის ღმობრატობის არხების განხარტობა... .

კარლი ინხარტობი
დეკემბერი, 1987 წლის შახის
 =====

"რა ხელ შყრის შავის ნაში მუღმული,
 გაღვამია ღმობრატობა?
 ვინტო რას არგებს კახსა ღმობა,
 თუ მოკიდება თავის-თველება?"

ნიკოლოზ მარტობაშვილი

ხავს მიზნად, რასაც ურევნელ ლემოქრატული პარტიის პროგრამა იხსნავდა მიზნად; "ივერიის" თეზის "ქვედა ელემბა კრიტიკული მუიონველი ჩვენი წარხნული"; და "ივერია" უფრო პუბლიცისტიკას, ნარკვევებს და ხაეროლ აზროვნებას მიაპყრობს" ყურადღებაში; ხოლო "ივერიას" ვმა "იმ ღლი ქაროველის მიერ არის დახანული, ვინც ხაქაროველის ურევნელი აღმრძობების მამამთარად არის ხაყუველთად აღიარებული და..." - დახმენს ამ "ნომის" ავერებს ხანღან ხი-ღიღის ვანი ხაქაროველის არ ჰყოლია". რაც მუხებმა პლიტიკურ პარტიებს ემი-გრაციამი, პარობული "ივერიის" ამ "ნომის" თანახმად, მათი ხანული გამოსვლა ამ პარტიების "გამამველებმა" ყოფილა!..

III.

ყველა აქ მოყვანილი აზრი (თუ უაზრობა?) პარობული "ივერიისა" ახნა-განმარ-ჭებისავენ მოგვიწოდებს, ჩვენ მკითხველებს, მკარამ, მუიძღება, აღნიშნულ(და ხხვა ხაკითხებზე) "ივერიას" თვით ეს 30-ე ნომერი (პარობი, 1986 წლის დეკემ-ბერი) იძლევა ყახხხე?.. მერმეთ: პარობული "ივერიის" ავერებს ხანღან აქუთ ახეთი "უზომი", ყუელავერ რუალიზას მოკლებული გამოთქმები?.. ეთომ უფლი-ნარობახთან თუ მკითხველის მუცლმამი მუყვანახთან გვაქვს ხაქმე?.. გნებავთ ერთი ამგვარი "უზომი" გამოთქმის ნიმუში?.. "...რომლის (ე.ი. ილია ჭავჭავაძის) ხიღლის ვანი ხაქაროველის არ ჰყოლია." რა თქმა უნდა, "ივერიას" ეს "უზომი" გამოთქმა ჩვენ მერე უკლერესობისავენ ვერ გვიბიძგებს. ილია ჭავჭა-ვაძე მართლად მემგერადი ხ ა მ კ ვ ა ლ კ ბ რ ი ვ ი მოღვაწეა ხაქაროვე-ლის მუ-19-20-ე ხაუენუნების მიჯნაზე; მაგრამ, -რმად ამოიხუნოქუი "ივე-რიელეში" რომ ველი არ ვავიხვდეთ, -ამ ხანის მემგერადი პ ო ლ ჭ ი კ უ რ ი მოღვაწე იყო "მესამე დახის" დამარხებული და თერეუციოსი ნოე ყორღანია. და თუ დღეს ხაქაროველში ყველაფერი ილია ჭავჭავაძის ხანულიან არის და ვა-ვირებული, რომლის დრის ხაქაროველის ღლი პლიტიკური მოღვაწეების ხხენებას ვი აქრადულია, - ამის მიზეზია მიხვივის კლინიური პლიტიკა ხაქაროველში: ყველაფერი მოვიწყველ იქნას, რაც ხაქაროველის დამოუკიდებლობისა და ხუვე-რენობის წაღიღს აღძრავს. ამდენად, პარტიულმა ხელმძღვანელებმა, ერთადერთ ღლ პირივნებაზე "დავერთო ჩვენ ნება" ვიღავანარკოთ ილია ხამჭოთა ხაქაროველი-ში, და ეს პარტივნება ილია ჭავჭავაძეა. ამდენად, ხ ა მ ჭ ო თ ა ხაქაროვე-ლიში ჩვენი მუხანობინეა ინველიგენიცო იძლეველია ილია ჭავჭავაძის ხანულიან. და ვაკემიზის ხაქაროველის. მთელი პლიტიკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-ხიღილური რაობა არა მარტო მე-19 ხაუენუნში, არამედ დღესაც, რომ უხვი დამყრობებს, პირდაპირ თუ არაპირდაპირ, ჩვენი ურევნელი მ ე კ ბ ა დამპირისხირობს.

IV.

მაგრამ ჩვენ, პლიტიკური ემიგრაციო იძლეველი ხომ არ ვარ ყველაფერი ის ვავიშორიო, რასაც ხამჭოთა ხაქაროველში ამბობენ და წერენ (არა მარტო) ილია ჭავჭავაძეზე?.. მე, მაგალითად, ვერ დავითანხმებ "ივერიას" კადმის-ნებს, რომ ილია ჭავჭავაძის "...ხიღლის ვანი ხაქაროველის არ ჰყოლია!" სხილლ "ღლი ოქროს ხანისღან" რომ დავიწყეთ; დავით აღმაშენებელი, თამარ მეფე, მთა რუხთაველი თუ ერკვე მერე?.. და "ღლი ოქროს ხანის" წინა პერიოდი: მეფე ფარნავაზი, რომელხაც ქართული ანბანის მექმნახხე ვი აწერენ, მეფე მირიანი, წმინდა ნინო თუ ვახუანგ გორგასალი?.. ეს ხრულიად არ ამ-იგრებს ღლი ილიას მოღვაწეობას, - პირქით -, აღიღებხუფრი მნიშვნელოვან ხანის მის ხაქმეხა და ხანულს, ვინაიდან "წარხული მობს ანწყის", ან, ხხვა ხიყყებოთ რომ ვოქვათ, "წარხული ანწყია", და თუ ვინმე ხაქაროველის ხანულ-მწიგომბრივი დამოუკიდებლობისა და ხუვერენობის მესახებ იღავარაკებს, მუე-ძლია მას გვერდი აუარის ღლ დავით აღმაშენებელს, ხაქაროველის ხანულმწიგ-ებრიობის უღლეს პირივნებას?..

V.

და "ივერიას" ამ 30-ე ნომერში გამოქვეყნებული თოთქმის ყველა წერილი აპ-გვარი "უზომობით" გამოირჩევა. აი რამდენიმე მაგალითი: "ავციხის აჯანყება" "დაბადებულა" 1969 წელს და ავეფრი მამინღელი თვალთხელით ვეღავარაკება 1986 წელს; "მამა ილარიონი - ხაქაროველის ხამვეო ვარის ეყანახხენული მო-ღვაწი?", უმთავრესად, რუხი მწერლის კინესანყინე ღლიტიკური ამინაქუი "მულერპიღლის დღურიღან"; თენგიზ აბულაძის კინიღელის "მინანიების" მე-ხახებ გამოქვეყნებულია რამდენიმე კრიტიკა ინვლისურად; რუხეთის "ინყერ-ენციობე" ხაქაროველში - გამოქვეყნებულია მრავალგვერდიანი წერილი ფრან-გულ ენაზე; "ხაქაროველის ხაკობზე" კი გამოქვეყნებულია, უმთავრესად, დეკა-ბრისხებობის აზრი კავკასიის მესახებ, რუხულ ენაზე; მემდეგ გამოქვეყნებულია

აკაკი ბაქრაძის "ნარკვევის ბოლო ნახევარი" წიგნიდან ილია ჭავჭავაძის მუხ-
ხახუბ; და "ივერიას" ამ ნომრის მხოლოდ უნაბახვენილი სამი გვერდი იხვრ-
მაცია პოლიტიკური ემიგრაციის შესახებ, და ისიც "უბოძობის" ხასიათისაა,
ვიზიდან თითქმის ყველა მახალა გამაყენებელია იმისათვის, რომ ჩოგარმე
"მავ ყერებში" აიხახის საქართველის "პაჭარა" იქროს ხანა" - 1918-1921

წლები - და მისი მემკვიდრეი მესხონიძევი თაობა ნოე ყორღანისა მეთაურობით.
პარობელი "ივერიას" კიდეც ერთი "უცნაურობა":

"ივერია" ქართული ყურნალი თუ უცხო ენაზე გამოსცემული ყურნალია, როცა მთელი
ამ ნომრის თითქმის ორი-მესამედი ინგლისურ-რუსულ-ფრანგულ ენაზეა დაბეჭდი-
ლი?.. დაემვით, რომ პოლიტიკური ემიგრაციის მხედრული თუ ემიგრაციული ფრან-
გულსა თუ ინგლისურს ვლინენ, და თუ მათთვისაა გაწყვეტილი ეს ყურნალი, -
მეუძლიათ ვაუცხონ წერილებს. მაგრამ რუსული ხომ მართლაც უცხო ენაა "ქარაუ-
ღებისათვის ემიგრაციამი?!.. თუ ქართველიოციის კრებულს "მელი-ქართლისა"
"უჯობრება" ივერია?.."

VI.

მერმეთ: "ივერიას" "არქეოლოგიური ავადმყოფობა" ხომ არ დაემართა, რომ ხხეისი
ნაწერების ვადაბეჭდვით კმაყოფილება?.. თუ იმ "ახალმა თანამშრომლებმა", რომ-
ლის "თანამშრომლობა - რიკორც ამ ყურნალში ეკითხულთმ - ძვირფასი მენაძენია
ყურნალისათვის", რადიო"თავისუფლებამი" მის მიერ მექმნილი "ავადმეჭვლის
სული" ივერიაშიც დაწერვა?..

VII.

მაგრამ დავიწყეთ "ავისცის აჯანყებობა": ჯერ ერთი უნდა შევნიშნოთ, რომ
1969 წელს დაწერილი წერილი ავისცის აჯანყების შესახებ 1986 წელს არ ივარ-
გებს, თუ წერილის ავტორი ისეთი ღლი პირივნება არ არის როგორც იყო, ვიქვით,
ნოე ყორღანი. მაგრამ, ვფიქრობ, ეს წერილი 1969 წელსაც ვერ იქმნებოდა ღლი
ბეღლეულით, ვინაიდან, სხვა მრავალთა შორის, ვერ ვავიგე რას უნდა ნიშნავდეს,
ვთქვათ, "ნახევარინგულივანევი"?!.. ამ წერილის ავტორს, როგორც ხრანს, "ნახევარ-
ინგულივანევი" მიაჩნია ყველა, ვისაც უმაღლესი განათლება არ მიუღია. მაგრამ
ეს ხომ ხრულიც არ გამიღვება ინგულივანეობის საზომად?.. ვის, მისი აბრიო,
დახვისის ამგვარი გამოთქმით ამ წერილის ავტორი?.. ვითომდა საქავიმირი
იღვების" მიმღერებმა" შეხამე დახულებმა?.. ნეთუ ამ წერილის ავტორს დახხაც,
1987 წელსაც, ვერ ვთვით, რომ "შესამე დახულებმა" მართლაც საქავიმირი იღე-
ბით იყვანენ და დახხაც არიან გამეჭვალულნი?..

VIII.

მაგრამ უნდათ იხივ არის, რომ "ავისცის აჯანყების" ავტორს დავიწყებთ
თუ რას სწერდა "ვუმინ" (1969 წელს) და რას სწერდა "ღეხ" (1986 წელს): "ღელი-
სა და ხისხლის დაუღერუდალ არაფერი გამენებულია" - ამბობდა იგი 1969 წელს,
ხლი 1986 წელს ვეუბნებდა: "სამჭოთა რეჟიმის დახამხობილად მძობი რეჟინი ხა-
ქმა არ არის... უმობნი და უაზრი მხხეურაშის ვაღება იქნება, როგორც იყო რე-
ვილენობილელი მიქმეულია". რა უნდა ეწოლოს ამას?.. ფერისგვალება?..
"შეპარიგებლობითი ვაი-პოლიტიკა?.. "მინური დაწიქება რუსეთის წინამე?.."
მაგრამ იგის ამ სერიტების ავტორმა, რომ მინა თუი მინათმეღლებსაც არ
უყავდა და მას არავითარ ანგარიშს არ უქეხს?!.. და აქ მხურს "ივერიას"
"შეჭისონა და გამიღების რედაქტორს" მოვავინი არა რომელიმე - მისი ვამოქმა
რომ ვისმარ - "მენმევიკის", ე.ი. "მესამედახულის", არამეღ ეროვნულ ღემოქრა-
ციული პარტიის ერთერთი დამაარსებულის რემო ვამამვილის, ამ-ჯრად, რეინთვის-
აც მისხულები აბრი: "ჩემი ხანგრძლივი გამიღლიღებთ და მექვარე ხუთთასის
წლის იხლორის შესწავლით, - თქვა მან, სხვათა შორის, საქართველის დამოუკი-
ლებობის 50-ე წლისთავზე, რადიო"თავისუფლებისათვის" მიღემულ ინგულივანი -,
მეგნიერულად, არქეოლოგიურად და ენათმეგნიერების ხამაღლებით, - მე დავრწ-
მენი, რომ ყოველი პაჭარა ერი, რომელიც ემძმვის თავის მიმდაღეს და მიწი-
ნაადმღეცხ, უფრო მეჭხ იგებს, ვიდრე რღეხსაც ის მუერღეღება და წაწეება
დამპყრობელს". და ხამწუხარა, ხავაღალი არ არის, რომ ამგვარი მარტივი ჭემ-
მარტივობის მჭყობი ეხატორება "ივერიას" რედაქტორს და ისიც იმ ღრის, როცა
"ივერია" ხრული თავისუფლების პირობებში იქმნება-ამეჭვლება?!..

IX.

წერილში, "რუსების ინგერვენციონიზმის" შესახებ, იმღენ "გამოციების" მა-
გალითებსა თუ, ჩემის აბრიო, უაზრი ფერმინებს აქეხ ავღილი, რომ ამ იხუღაც
მეჭად "ენაწყლიანი" წერილის პახუხიც "ენაწყლიანი" ვახუღობდა, და ვის აქეხ
ამღენი ღრისა და ჯავის დაკარგვის თავი?!.. მაგრამ მოიტირო მენიძენა:

სვადინურ ჟურნალს, ავტორი უწოდებს "ნეკროკრაფიას", ხოლო "ნეკროკრაფიის", ე.ი. "სიკვდილის-ბაჭინობის" გენგრაფიკი ინსტრუმენტი ყოფილა რუსის ერი; და "ნეკროკრაფიის" ჟურნალს ავტორი "აძლიერებს" კიდევ "კრიპოლოკიის", ე.ი. "სიღრმელ-ბაჭინობის" ჟურნალით, რომლის დროს სვადინობში, სვადინი ისეა ახასუთი, რომ თითქმის იგი არ იყოს იმ დროს არსებული პოლიტიკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-სოციალური მდგომარეობის მარძმე მკვირი. ეს ჩვენი "ისტორიკოსი და მწერალი" (ახე უწოდებდა იგი თავისთავს, როცა 1984 წელს "მოკვლინა" რადიო "თავისუფლების" ქართულ რედაქციას) ისე ღაპარაკობს, რომ რუსი ერი, რუსული "ღანბაშული" იყოს იმამი, რომ ხამჭოთა იმპერია შეიქმნა, მე ვიყავი, არა მარტო რუსეთის ისტორიის დოკუმენტი განვითარებინა მედევალე. ისტორიკოსმა უნდა იფიქროს, რომ რეალიზაცია თუ გადაჭრილობა, რასაც ჰქონდა ადგილი რუსეთში, "შემთხვევითი მოვლენა" კი არ არის, არამედ გარდაუვალი პროცესი, როცა ერი, ლეკყანა თათული წლების თუ ხაუკუნეების განმავლობაში თავს აძირკვებს ევროპეზაცია, რასაც ჰქონდა ადგილი რუსეთში. რეალიზაცია კი ჟურნალს "პროტონიდა" არა მარტო რუსეთში; და ვიქრობს ჩვენი ისტორიკოსი რუსეთი ღღეს კონძობის და მხოვლით მერე უძლიერესი სახელმწიფო იქნებოდა სვადინური ჟურნალის გა-რემეტი.. განა ჩვენ არ ვიცით, რომ პეტრე დიდმა აღამიანთა მკვლამე აამანა პეტროგრაღი?.. ეს იმას კი არ ნიშნავს, რომ მე "მომრინს" სვადინობში. მაგრამ ეს ნიშნავს იმას, რომ რუსი ერი, რუსეთი თუ როგორ მოაქცობს თავის მიზნურ ცხოვრებას - სვადინობით თუ "გორბაროვიზმით" - ეს რუსეთის საქმეა მინამ, ხანამ ისინი ჩვენი ერის, ჩვენი ქვეყნის (და სხვა ერების) საქმეებში არ ჩაერევა. მე მინდა ურთუნული თავის-უფლება არა მარტო ქართველი ერის, საქართველისათვის, არამედ ყველა ერის, თვით რუსი ერისათვისაც.

X.

არც ის უნდა ვაუკვირდეს ჩვენს ისტორიკოსს, რომ ე.წ. "ლილი ერების" შვი-ღები სხვაგვარად ამტკიცებდნენ და მოქმედებდნენ, ვიდრე "პავარა ერების" შვილე-ბი, თუმცა ისტორიკოსი იხუთი მრავალი ფაქტი იცის, რომ "პავარა ერიც" სლი-ლობს მასზე "უფრო პავარა ერის" დაპყრობა-დაქვემდებარებას, რომლის მაგალი-თად, თუ გნებავთ, შეგვიძლია მოვიყვანოთ ვიუჯნამი, რომელიც სახორაკვეთილი ეძრბოდა დახავდეთრ იმპერიალიზმს, მაგრამ - გახდა თუ არა დამოუკიდებელი -, სამჭოთა კავშირის ღოგა-კურთხევით, მამინვე დაიპყრო კამპუჩია; და ყველაზე უფრო მოუღონელი, გახაკვირი ამ ისტორიულ ფაქტში ისაა, რომ კომუნისტური კი-უჯნამმა დაიპყრო კომუნისტური კამპუჩია!.. ესაა ღენინობი?.. ესაა თითქმისდა ყოველი ჯერი იმპერიალიზმის აღკვეთა კომუნისტური დიქტატურის მიზნებში?..

XI.

მაგრამ, სხვა მრავალთა შორის, ჩვენი ისტორიკოსი უფრო მეტს ამბობს იმით, რასაც ის არ ამბობს, ე.ი. გამოყოფებს ან "ნახევარი-გული" ამბობს: საქარ-თველს დამოუკიდებლობის ისევ-ადღევნა 1918 წლის 26 მაისს, ამ უღილესი აქ-ტის შეხანამნავი თაობა ნოე ყორღანის მეთაურობით, თვით დამოუკიდებლობის აქტი, საქართველის დემოკრატიული რესპუბლიკის კონსტიტუცია, ერობანი და გა-ნაყოფილი საქართველის სახელმწიფოს ისევ-ადღევნა თავის, თითქმის, მოღლი ისტორიულ ჟურიფორიაზე, დამოუკიდებელ საქართველოში სოციალური დემოკრატიის და მიწის რეფორმისა და სხვა რეფორმების გავარება, საქართველის თანხრობანი მინარქიულ წესებრილობიდან რესპუბლიკურ წესებრილობაზე გადასვლა, პირველი დემოკრატიული არჩევნების ჩავარება საქართველოში მოღლი ჩვენი ისტორიის მანძილზე, თუ დამოუკიდებელი საქართველის ჟურიფორიის დაფუძნება დაპყრობის შემდეგ - ყველაფერი ეს ან "გამოყოფებულობა", ანდა ისეა ნახხენებში, რომ - ვინც არ იცის ეს ამბები, და ახეთ პირებისადმი არის მიმართული ეს ფრანკო-ულ დაწერილი წერილი - ვერც კი გაიცავს საქმის ნამდვილ ეთაობას. წარმო-იღვინოთ, თვით სამჭოთა რუსეთ-საქართველის 1920 წლის 7 მაისის ნ ა მ ა ვ ი ბ ე ლემქარულზემაც კი არ არის შეხადერიხი მუფახებოთ წარმოსახული. "ივირიას" მე-5 გვერდზე, მაგალითად, ავტორი ღაპარაკობს 1783 წლის ფრაქციაზე და იხე ღაპარაკობს საქართველის დღევანდელ დღემდე, რომ რუსეთისა თითქმის 1783 წელს დაიპყრო საქართველი, რაც გრძელდება დღემდეა ე.ი. "გამოყოფებულობა" 1801, 1918, 1921 წლებში.

XII.

მაგრამ ისიც უნდა ვთქვათ, რომ მე პირდაპირ ამ წერილში და ამ ნომერშივე გამოქვეყნებულ მაქსიმოვის წერილში ვაუცხანი ფილორ ღიხოკეხვიის, ამ მუშე-რასი მწერლის აზრს რუსეთის შესახებ, რასაც დღემდე არ ვიცნობდი; და რას ამბობს ღიხოკეხვი, რომელსაც მაქსიმოვის გვერდილი აყენებენ მისი "რომან-ფრაგელიების" (პედენ ჟინ ხახნი)?.. "ვინც მეფალ მჭვირეთ იღავს რუსეთის იძუ-

ღებოთ მთლიანობას, რაც არ უნდა დაჯდეს, მას არ სწამს რუსული ხელის ძალა, არ ენბის ის, ხელი თუ ენაში, უღაგო ეყდს უხურვეებს მას. მე თვითონ დავი-
 ეცხვ ამ ბუმბერაზის პოლიტიკურ მთლიანობას, ჩემი სისხლის უკანასკნელ გვე-
 თამდე, იმიტომ, რომ ეს არის ერთადერთი დაღებოთი მედეგი, რომელიც მოიპოვა
 რუსეთმა მისი ათასწლიანი განუყოფი. რა თქმა უნდა, აქ ღმრთილად, ვიქვეთ,
 მძირინს ვერ შევადრებ, რომელმაც "პაჭარა" სამბრძოლის თავისუფლებინათვის
 თავი განხრია, ჟურქუთის წინააღმდეგ. მაგრამ იგივე მათროსა იათძე აკეთათ,
 ვიქვეთ, "ღილი მრინგანეთის იმპერიის" დამღისათვის?.. როგორც ხრანს, გენია-
 ლერი პირიწებებშიც კი - და ასეთი იყო, უღაგო, ღმრთილად, ვიქვეთ - ვერ "მადღე-
 ბიან" იქამდე, რომ დამყარობილი "პაჭარა ერის", ამ შემთხვევაში, ქართული
 ერის თავისუფლება წინა პლანზე დააყენოს, ვიდრე თავისი "ღილი ერის", ამ
 შემთხვევაში, რუსი ერის იმპერია. და ვითომ შეგვიძლია ვიკარავოთ, რომ თვით
 ხახაროვი, რომელიც ადამიანის უფლებათა დაცვის ხიმბოლია დღევანდელ მსოფლიოში,
 "სინხლის უკანასკნელ წვეთამდე" დაიღავს ხამჭოთა იმპერიის ქვეშ მიქვედვი
 "პაჭარა" და "მოდელი" ერების თავისუფლებას, ე.ი. მათი დამოუკიდებლობისა და
 ხუერენობის ისე-აღდგენას, რაც ხამჭოთა იმპერიის დამღას უღრის?.. კიდევ
 მეტი: ხმირად ვთქვარბ, რომ "ხამჭოთა იმპერიის" დამღა თვით იმ ხახემწიფო-
 ბნხაც არ უნდა უნდოდეთ, რომელიც, რომელიც, ღმრთილად, ხოთქონ იმბრძვიან მის წი-
 ნაადღებვ. ერთადერთი, რაც მათ, ჩემის აზროთ, ხურთ ეს არის ადამიანის უფლებე-
 მის დაცვა, რაც, ხხვა ხიფყვებით, ხამღერებმის განხხნას უღრის, ე.ი. ხახელი უმარ-
 მაშარი მაშტრების განხხნას, რომლის ღრბს რამდენად ჩამორჩენილი იქნებმა ხამ-
 ჭოთა ეკონომიკა, იმდენად უფრო ხახარგებოთა მოწინავე იმღმრთილად ქვეყნე-
 მისათვის!..

XIII.

მამ, ვინ "მოგვეცხვ" ჩვენ ერთნულ თავისუფლებას?.. ა რ ა ვ ი ნ. ერთნულ
 თავისუფლებას ჩვენ მივიპოვეთ მხოლოდამხოლოდ ბრძოლით, რადღის ღრბს მოგ-
 ჯერ "მოთინებმა" ხეობს "მოუომებლობას", ე.ი. ჩვენ უნდა ვიყოთ მხალ იმ ღრბს,
 რაცა ხარათამირისი მღგომარებოთა ხელს მეუწყობს ხაქაროველის დამოუკიდებლობისა
 და ხუერენობის ისე-აღდგენის ხაქმეს. ერთნულ თავისუფლებას კი არ ი მ-
 ლ ე ვ ი ა ნ, არამედ მას მ ი პ ი ვ ე მ ა უნდა ბრძოლით. ამიტომ სრულიად
 უღგაგოთა მხოლოდამხოლოდ "ხხვას"(ერს, ქვეყანას) ვავამბოლო ჩვენი უნა-
 რბოთა მივიპოვით და შევიწინაჩენოთ თავის-უფლებმა, თუმცა ეს არ ნი-
 მნავს იმპერიალიზმის, დამყარებელი ქვეყნების ვამაროლებას. ამით იმის თქმა
 მხურს, რომ რუსეთმა რბი ხაქაროველი დაიპყრო. - ჯერ - მეფხრამევე, ხოლო
 - შემდეგ - მე-20 ხაყუნებში, ამაში რუსებზე უფრო მეტი დანამაული მიგვიძღვის,
 ჩვენ, ქაროველებს, ვინაიღან დღეხაც - ხაქაროველიში და ემიგრაციამდე -
 ბევრი ქაროველითა, რომელიც რუსეთის ბაფხონობის განხანგრძობებას ხაქაროველი-
 ჭე - მეგნებულად თუ მეუგნებულად, ნებხით თუ უნებლით - ხელს უწყობენ სიფ-
 ყვით, ხაქმით. და "ივერიათ" არ არის ამ "ხაქმე-ხანგირიში" ჩამბული, რაცა
 დამოუკიდებელ ხაქაროველის და მის შემქმნელ მუხანიშნავ თაობას, ნიუ ყრღა-
 ნიას მეთაურბობით, - ვამეთ "კომუნისტებზე" უფრო უხამართლო დანმღავს?..

XIV.

ერთ მავალით მრავალთავან "მენიმენიღან ა. ბაქრაძის ნარკვევის მუხახებზე":
 "... ბოღმევიკებში და მენმევიკებში, ვით ერთ მიმართულებით, რეკოლუციისაკენ
 მიმავალი მარქხისტებში, ერთადღე უფედენ ყოველივე ქართულ ერთნულს და დღეს
 მნელი ბოღმევიკებისაგან მენმევიკების განდვალავებმა იმ მავ ხაქმემში მინა-
 რილთავან, რომელიც ჩვენში მესამე დახმა მიმოქმედლა - განხრჩვევად ჭრანქმე-
 ეზისა თუ პირიწებებმისა." (გვ. 39) და "ამის მუხანიშნავი მავალით" ყოველი
 ავაკი ბაქრაძის "ხაოღარი წიგნი იღია ჭავჭავაძეზე", წიგნი, რომელიც გამო-
 ქვეყნდა ხ ა ბ ჭ კ თ ა ხაქაროველიში, ბოღმევიკების ცენმურის ქვეშ, და
 ახმა ამინაწერებებს ამ წიგნიღან გვოთავობებს "ივერიათ", აქემიგრაციამი, რ-
 გორ ნიმუშს იბიქვეერი, "ხაოღარი" ნარკვევისა იღია ჭავჭავაძის მუხახებზე.
 კი მავრამ "ივერიათ" გაცილებით უფრო იათვი არ დაუჯდებოდა ავაკი ბაქრაძის
 წიგნის ვამიწერა და ემიგრაციამი აღარგებმა, ვიდრე მისხან ამიღებელი ნაწილ-
 მის "ივერიაში" ვაღაბეჭდვა?.. თუ ამით იმის თქმა ხურს "ივერიათ", რომ ავაკი
 ბაქრაძე იხე თავისუფლად ირკვევს ხაქაროველის წარხულსა და აწმყვის, რომ ბო-
 ლმევიკური ცენმურა მას, ხაერთლო, არ უღვის ხელს?..

XV.

პოი, ხანამღის მიღის "ივერიათ" უმეცრებმა!.. რა თქმა უნდა, ჩვენ მეორე ვიქ-
 ლურხებამი სრულიადაც არ გვეხურს მოვექვეთ და ნაწილობრივ ან მთლიანად დავ-

გმობ ავადი ბაქრაძის ამ ნარკვევში გამოქვეყნებული შეხედულებები, ვინაიდან ვი-
ციო, რომ მას შეეძლოა მხოლოდ იმის დაწერა და გამოქვეყნება, რაც ისტორიის
ღვინური გაგების არსებობის ჩაუყვავა. მაგრამ ჩაკომ უკთავაზობს მას, ვითე-
რემ, "ივერია" აქ, თავისუფლებამი?.. ნეთე ერთი აზრის არიან ბოლშევიკები
და "ივერია", ვითეა, ილია ჭავჭავაძისა და ნოე ყორღანიას ხატიმბორიოე ხა-
ტიობებზე პაქქრობის მეფსებამი?.. მაგრამ მოვიყვანიო მავალიოები:

XVI.

"1905-20-ლს ილია გამოსის ხაქართველის პოლიტიკური აქტიზმიის მოთხინიო,"
რაც ჭემბაროეებაა. ("ქართული პერლობა"). მაგრამ რაგომ ვაერბიან ყველა ჯე-
რის არა-მეხამე-დახელი აღნიშნის ნოე ყორღანიას მარტალადა ერთეხელი ვიზნე-
ტი "მეხამე დახის" პროგრამილან, რომელიე მოღებულ იქნა 1893-20-ლს?.. ანა
ლოზენგი-პროგრამა - "ნოეოიერი კეთილდღეობა როგორე ელეა-ბოიი დადამიანის
ეხორეგინბას; თავისუფლება მოელი ერისა და თოთეული პირეგინებისა" - უფრო
კონკრეტული არ არის, როგორე ხაყრღენი, ხ ი ც ი ა ჯ ე რ ი დემოკრაფიისა,
რომელხანე ხაუფველი ჩაყარა და განხორციელების პროეგნები იყო 1918-1921
წლებში, ხაქართველის დამიუტლებლობის დროს?.. როგორ შეეძლო ამის შემდეგ
რუსეთის მენვეტიზში და "მეხამე დახი" ერთ დონეზე დაყენის "ივერია", თე
გნებვათი იმიოგმან, რომ "მეხამე დახელში" სოციალდემოკრაფიულ პარტიას
და ამოი მოელ ხახეშქიოთის აგებდენ "ქვემოლან-შემოთ" პრინციპზე, და არა
"შემოლან-ქვემოთ" პრინციპზე, რაც ბოლშევიკებმა შეინარჩუნეს დენდენ?.. ბერ-
მიუ: ნეთე "ივერიას" იმ ათოთახსიბოი სოციალდემოკრაფიის პატივისცემას არ
გააჩნია, რომებმანე სწორელ ბოლშევიკების წინააღმდეგ ბოიოლას შეხერეხე თა-
ვი?..

XVII.

მაგრამ დავებრუნდეთ ავადი ბაქრაძის ნარკვევს. "ივერიაში" ვაღმომეცლები მა-
ხაღებოი, ა.ბაქრაძე ვეიმეციოებს იმას, რაც ა რ ა ვ ნ ს ვ ი ხ ი არ არის; ილია
ჭავჭავაძე არის ხაქართველი, ჩვენი ერის უდიდესი ხაზოვალი
მოღვაწე მოელი მე-19-მე-20 ხაუეუნების მიჯნამე, რახანე ავგორი, უთოთ,
ისეუ-ლა-ისეუ"ამეციოებს", ვინაიდან ილია ჭავჭავაძემე ღაპარაკი, მოხციოის
მიერ, "დაშეშეულია". ახეთი მიღებობის დროს, გახაგებია, ყველა ხხვა, ვინე,
პირდაპირ თე არაპირდაპირ, ილიას, ხანდაზოიანელ თე უხამბრულე, ავტორიკებდა,
დაგმობილია ისე, რომ თოქის ილია ჭავჭავაძე "შე-დადამიანი" იყო, რომელხანე
ისიე ვი უნდა დავუჯროთ, რომ ვიხანე ის გომიდა, ისინი ყველა დახაგმობია,
და ამ "დახაგმობოა" რიეხეშია მოქეული "პარიშული" ივერიას" გამოქეშია რომ
ვისბაროი, "მეხამევიკი", "ხახეკრალ ინეულიევიკი", "ყოღვაკარ ნიჭი მოკლებული"
- დამოუკილებელი ხაქართველის პრეზიდენტი და მოავრობის თავდომარე, "მეხამე
დახის" დამაარხებელი და თეორეტიკიხი - ნოე ყორღანიო. რა თქმა უნდა, ავადი
ბაქრაძის ყველაფერი ეს ევაფიეება, ვინაიდან ჩვენ კარგალ ვიციო თე როგორი პი-
პობებში თელები მას მუშაობა, მაგრამ "პარიშული" ივერიის" მესხევიკებ?..
წევაჟ, თე ჩავგორღენ ერხელე მაინე ეს ვაყმაფონებში, თე რას იჭყრალ თეოთ
ილია ჭავჭავაძე ნოე ყორღანიას ამგვარი უხამაროი "ვაი-კრიეციხიხაოვის"?..
ილია, უდავოა, პარიშულ" ივერიულეებ" არა მარტო "ხანდაზახეოთ თაქმი დაქურ-
ღებ" უწრღებდა, არამელ ამახთანევე, ჩვენიხ აზროთ, დახმენდა: ნოე ყორღანიო
რომ "ხახეკრალ-ინეულიევიკი", "ყოღვაკარ ნიჭი მოკლებული" ყოელიყო, ანა
მე - ილია ჭავჭავაძის - დამჭირღებოლა ამდენი ჭაპან-წყევაჟ მის წინააღმდეგ
გახადაქქებოლად?.. ილია პარიშულ" ივერიულეებ" ეყყოლა აგრეოევი: თქვენ თე
ნოე ყორღანიას ახე ამგირებოთ, მაშინ თქვენ ამოი მეფ არ მამიგრებოთ, ვინაიდან
მე - ილია ჭავჭავაძემ, მას "ივერიას" რელაქტირობა შეუთავაზელ და მან მე უარი
მოხარა?.. მაგრამ ამდენი ჩავიქრებობი თავი რომ შეიკლებო პარიშულ" ივერიულე-
ებ", მაშინ ამ წერილის დაწერაც არ გახდებოლა ხაქროი. ამიგომ, როცა ჩვენ
ილიას გვერდოი ვაყენებოთ ნოე ყორღანიას და მას მე-19-მე-20 ხაუეუნის მიჯნა-
ზე გუმებრამ პ ი ლ ი ც ი ა ჯ ე რ ი მ დღეაწეს ვუწრღებოთ, ამოი ჩვენ "პარიშული
"ივერიულეებ" ხაწინააღმდეგოთ - უღრღეს პატივის ცემოთ თეოთ ილია ჭავჭავაძის,
ვაშობობ რა, რომ ის იყო მე-19-მე-20 ხაუეუნის მიჯნამე უღრღესი ხ ა შ ი -
გ ა ლ ე ე ბ რ ი ვ ი მ დღეაწე.

XVIII.

ხაზოვალეობრივ მიღვაწეს კი ჩვენ ვუწრღებოთ იმ პირს, რომელიე, მართალია,
ერის, ქეყენის გამოჯანხალევა-წინხეღიხაოვის იბრძვის, მაგრამ არ ელიოობს
ხახელმწიფო ძალაუფლების ხელში ჩაგლეშახ. პოლიტიკური მიღვაწე კი სწორელ
ხახელმწიფო ძალაუფლების ხელში ჩაგლეშახის გზოი ელიოობს ერის, ქეყენის გამო-

ჯანსაღება-წინხედან და ამის იარაღად თვლის პოლიტიკურ პარტიას, რომლის ვარ-
შე შეუძლებელია საქართველოს ხახულებშიყოფიერების მართვა და განხორციელება.

XIX.

მაგრამ მოვიყვანოთ კონკრეტული მაგალითები თუთი აკაკი შავის ნარკვევი-
დან ილია ჭავჭავაძე და ნიკო ყორღანიას შორის წარმოებულ დიპლომატიურ შეხვედრებს.
ილია ჭავჭავაძე, იმპერატორის დაქვითი, მარათია, არ იმდენადვე საქართველოს
სივლილეთმცოდნეობის პარტიის პრეზიდენტი, მაგრამ ღირსეული ხედიანი. მარათი ის ვა-
ჭი, რომ ილია ჭავჭავაძემ თხოვა ნიკო ყორღანიას გამხდარიყო "ივერიის"
ხელმძღვანელი, რადგან იგი ხრული უფლებით - არ აღსაყურებს იმას, რომ ილია ღირსეული
აზრათს უწევდა. რა შავი უნდა, ილია ჭავჭავაძემ იცოდა, რომ მასხა და ნიკო ყორ-
ღანიას შორის აზრთა სხვადასხვაობა არსებობდა განსაკუთრებით საზოგადოებ-
რი და პოლიტიკურ საქონებში, მაგრამ ეს ილიას ხრულიად არ უძლია ხელს
"ივერია" ჩაუმარტობა ნიკო ყორღანიასთან, ვინაიდან ილია ყოველთვის იღვა
აზრის გამოყენების თვისებების პრინციპზე, და ნიკო ყორღანიას უთხრა: "როცა
ჩვენს შორის იქნება აზრების დიდი განსხვავება - მე ჩემსას დავმჯობელდები, თქვენს
შექნებას". ამდენად, იმის მჭვირება, რომ ილია ჭავჭავაძე და ნიკო ყორღა-
ნიას შორის დავაში, მჭიდროდ, შეხვედრა-შემოხვედრა ყოველთვის ილია იყო "მარათია",
ხოლო ყოველთვის ნიკო იყო "მელარი" - თითო ილია ჭავჭავაძის მუხრავიყოფა, ვინა-
იდან ის თითონ თავდაბალი, გულისხმებული, მრავალი ადამიანი იყო, რომელიც არა-
სოდეს თხოვდა "უფლებად" უფლებად" იგი ქრისტიანული არ ახსნავდა.
ჩვენ, ქართველები კი - ვხვდებით საქართველოში თუ უსივლილო - იხვედრებ-
რით მხილველად იყო "შავ" და "თეთრ" ფერებში აზროვნებას, უმთავრესად, მორ-
შევიკების წყალობით, რომ იმ მოკამათეს შორის, - იმ დროსაც კი, როცა საქმე
გვაქვს იხუთ მემბრავს პირიქითმართან როგორც იყვნენ ილია ჭავჭავაძე და ნიკო
ყორღანიას, - ერთი "აუცილებელი" ყველაფერი "შავია", "მელარია", ხოლო მეორე
- "აუცილებელი", "ყველაფერი" "თეთრია", "უფლებელი". ესაა აზროვნება?.. ესაა
ილია ჭავჭავაძის პატივისცემა?..

XX.

მერძეთ: იმისათვის, რომ განხილვი იქნეს ხალხისათვის, მკითხველებსათვის
თუ ვინ იყო "მარათია" თუ "მელარი" ამათუთი საღვთო საქონებში, ამისათვის
მკითხველს ხომ უნდა შეუძლოს ილია ჭავჭავაძისა და ნიკო ყორღანიას პოლიტიკური
წერილების წაკითხვა?.. მაგრამ ნიკო ყორღანიას ნაწერები რომ საჭიროა საქართვე-
ლოში საერთოდ არ ქვეყნდება?.. მამ, ჩვენ როგორ უნდა გავიციოთ საქმის ნამ-
დვილი ვითარება?.. მაგალითად, ნიკო ყორღანიას შემდეგი ამონაწერი აქვს მოყვა-
ნილი აკაკი შავისაჲს:
"ჩვენი ხალხი ნაციონალიზმს დღესაც იხე უარყოფს როგორც წინეთ და, რა მშვე-
ნიერი ხარისხით უნდა მიაწოდოს - ის მას, ხონიანა შორს ავლენს. საქართველოს
ავტონომიაში ხალხმა დაინახა იგივე ანტირუსული და ანტიბოლშევიკური მიმდინარეობა,
რომელიც წინეთ იყო ჩვენში და რაც მან კი ხანია დავიწყეთ".

XLI.

რა თქმა უნდა, ეს ამონაწერი, თუთი, ვერ იძლევა ნიკო ყორღანიას ამ აზრის
იხუთ დასაბუთებას, როგორც მას, უნდა ვივარაუდოთ, მის წერილში აქვს ჩამოყა-
ლიბებული. მაგრამ თუთი აკაკი შავისაჲს ამბობს, რომ, იმ დროს, საქართველოს
სივლილეთმცოდნეობის პარტიის, უფრო სწორად "მეხამე დახი" იღვავდა, ამისათვის
დებულებას:
პირველი: თუ რუსეთს გამოეყოფოდა ფინეთი, პოლონეთი, უკრაინა, საქართველო, ეს
დასაბუთებებს ერთიან ბრძოლას.
მეორე: თუ რეალურად გაიმარჯვებს, მას კანონიერად მიჰყვება ეროვნული
თვითმპყობილება.
და იხილიან სწორედ ამგვარი პოზიცია არ გაამართლა, როცა 1917 წლის თებერ-
ვლის დემოკრატიული რევოლუციის, 1918 წლის 26 მაისი, ე.ი. საქართველოს დამოუ-
კიდებლობის და სეპარაციონის იხუთ-ადღეა მოყვება?.. ნუთუ პარტიული "ივერია"-
ებში (აკაკი შავისაჲს არ ვლაპარაკობ, ვინაიდან მას ამ შეუძლია ამის თქმა)
კერ ხელდაკვება განსხვავებას სხვადასხვათა და უჭიკვან შორის?.. პოლიტიკური სხვა
შეგია, ეროვნულ საქონებში, იმით არ განსაზღვრეს "მეხამე-დასაბუთება", როცა
1893 წელს მიღებულ პრეზიდენტის შეიქმნეს დებულება - "ნიკოლოზი კუთვლილდება
როგორც დედა-მამი ადამიანის ცხოვრებას; თავისუფლება მთელი ერისა და თითო-
ეული ადამიანისა?.."

XXII.

ხაველიხში აკაკი ბაქრაძის ნარკვევიდან ხამი ამონაწერის დაპირისპირება:
 ილია ჭავჭავაძე: "ქვეყნის ამუშავება გვიქვალის ბ-ნი ნოე ურდანი და მისნი
 ათარგმნი. ხანა ორბელიანის ზღაპრისა არ იყოს, თორემ მამაღ-
 ხაილი ხეზე შემოძვდა და იძახის: შე აქ უკიდევად და შექვე-
 მანდ ძირს იყვით და ხოველი ამუშავებო. ამ იძველი ზღაპრულ-
 ზღოვს ბ-ნი ნოე ურდანი და მისი კამპანია, და როცა ამ
 გზით იძახ ქვეყანა აამუშავს, შე წილს ნელად დაძლიებენ, არ
 დაეძლიებენ".
 ნოე ურდანი: "ხალგა ხე იჭრება, იქ ნაფოტებიც ცვიან".
 კიჭა აბაშიძე: "თუ ილია ნაფოტია, რაღა უნდა იყოს ნოე ურდანი?.."

XXIII.

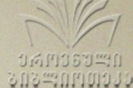
და ეს ამონაწერები - ჯერ ერთი - არ იძლევა არც ილიას, არც ნოესა და არც
 კიჭა აბაშიძის - უწყუარ, ხრულ ხურახს მათი კამათისას, და შეუძლებელია რაიმე
 აზრის გამოთქმა. მაგრამ რა უნდა იშოთ თქვას ავტორს, რომ ამ "გაფიქვებულ"
 ამონაწერებს ახლა, 1986 წელში გვთავაზობს და "ივერია" საჭიროთ თვლის ეს
 ამონაწერები ჩვენს, პოლიტიკურ ემიგრაციასაც მიგაწერილს?.. ციყვათა ამგვარ
 დაპირისპირებაში, ავტორის აზრით, ნოე ურდანი იყო "მდღარი" და ილია და კიჭა
 "მართალი?..". თუ ისტორიამ - შემბრუნებო - ნოე ურდანი გაამართლა?.. განა
 ნოე ურდანიამ - ილიას გამოთქმა რომ ვიხმაროთ - თავისი "ყვილი" და "მისმა
 კამპანიამ" განწყვეტული "ყვილი" არ ჩაწერეს იქროს ფურცელი "ქართლის ცხოვ-
 რებაში" 1918 წლის 26 მაისის, "პაჭარა 'იქროს ხანის'" სახით?.. თუ ილიას
 მხილველ აღნიშნული გამონათქვამით დაეკმაყოფილებოთ, რაცომ არ შეეკვიძო
 ვთქვათ, რომ ილია ნოე ურდანიასა და მისი კამპანიის აღნიშნულ შეფასებაში
 "შეღეს" და ისტორიამ "შესამედებს" გაამართლა?!.. "ის დედა, ვინც რაიმეც
 აკეთებს და თუ აღამიანი არაფერს არ აკეთებს, მაშინ რაში უნდა შეუღეს?..
 და განა რაიმე ჩრდილს ჰყენს მუშებრამ ილიას ღიად სახელს ამგვარი "შეღე-
 მა?". ხრულიადაც არა. და ამასთან დაკავშირებით, მაგრამედა ერთი, თქვამის,
 ოსახ-გვერდიანი ნარკვევი სათაურით: "აქ დედაც კეთებს", რომელშიც დაწეს-
 ზებულია მისი, ხევადებუა ხახისა და ღონის, "შეღებები"; და ვითომ რაიმე
 ჩრდილს ჰყენს ილიაშიველი კეთეს ღიად სახელს ამგვარი "შეღებები"?.. ხრუ-
 ლიდაც არა. პირიქით, ამგვარი "შეღებები" აღახურებს, რომ იგი იყო გენი-
 ალური, მაგრამ მისი აღამიანი. და ჩრდილს დაღებმა იმის ღრის, რომ ჩვენს,
 ქართლებში ჩვენს ისტორიას, ჩვენს ისტორიულ პიროვნებებს განვიხილავთ არა
 იმისდაძიებელი თუ რა მისწონს ან რა არ მისწონს, ამ-ჯერად, მისკოვს, არამედ
 ობიექტურად, მიუღებლად?..

XXIV.

ილია ჭავჭავაძე, მავალითად, იყო თავადი და, განსაგებია, - მიუხედავად მისი
 უდიდესი უროვნული დამხმარებლისა - ილიას პიროვნებაში ხელდავდენ "უმაღლესი
 წილებს" თუ "კლასის" წარმომადგენლებსაც, განსაკუთრებით იმ ღრის, როცა ხი-
 ცილური უხამართლობა და დამაბუღება კულმინაციურ წერტილს უახლოვებოდა.
 მეორე მხრივ - ილია ჭავჭავაძე რომ თავადი არ ყოფილიყო, იძენს სიკეთეს
 ვერ მოუყვანდა ჩვენს სამშობლოს, რამდენიც მან მოუყვანა, რითაც იმის თქმა
 მხურს, რომ მისთვის, როგორც თავადისათვის, მეუ-ნაკლებად, "ყველა კარი ილია
 იყო", და ფაქტია, რომ ამასაც იყენებდა ილია ჩვენი ერის საკეთილდღეოდ.
 მაგრამ დღევანდელი თავადის თუ აზნაურის "სიკეთე" თუ "სიმართლე" ვერ ცვლის
 თავადების, როგორც წილების (კლასის) და კლუბების, როგორც კლასის სოციალურ
 ურთიერთობას, რაც ისტორიული მხედველობის მოციურთ მონაკვეთში განსაკუთრებულ
 სიმამართლი გამოვლინდება ხოლმე, და, უთუთო, ისტორიული ასეთი "მამაგრი მონაკვე-
 თი" იყო საქართველოში "კამიჯალის ფეხის მოკლებების" პერიოდის, ე.ი. "გარდაჭე-
 თის პერიოდის", როცა ფეოდალური მეურნეობა კამიჯალისგან მეურნეობას უთმობდა
 - ნებშით თუ უნებლით - "ბურხა და მოედანს". და განა ამგვარ "გარდაჭების
 პერიოდში" შესამდებელი ყოველი აზრისა და ყოველი მოქმედების "მისხლით გა-
 შიშვა" და განხორციელება, მით უმეტეს, რომ საქართველო, ქართველი ერი თა-
 ვისი თავის ბავინ-პაჭრინი არ იყო?..

XXV.

კიდევ ერთი მავალითი: აკაკი ბაქრაძის, "ივერიაში" გადამუშავებული ნარკვევის
 ცრონოში, არაერთი მეუხაბამო აზრი მოყავს, და, რაც მოთავსია, უკომენტაროდ.
 აკაკი ბაქრაძის მოყავს მისე წინასწარმეწყველის (მოძღვრული?) შახხეხი შე-
 კითხვაზე - ევკლიშის ფყვეობიდან გამოყვანილი ებრაელობიდან ყველა გზაში
 დაიხიდა, და აღმქმულ მიწაზე მხილველ მათ მიაღწიეს, რომლებიც გზაში დაიმა-
 ლენ, და რაცომ ჩაიღიანა ეს?.. ვინც მონობაში განა - ყოფილა მისხს მა-

სხეი - , იგი თავისუფლების ფასს ვერასოდეს გაიკვებ. თავისუფლების ღირებულება იმას ეხმობს, ვინც თავისუფალ კაცად იშვია. მე ვეტიქრობ, თუ ეს ხიფათვანი მარალა მზის წინასწარმეტყველებს უკუთმის, აქ "ცლემოდა" მზის, რეკონსტრუირებადობა თუ არა ხაერი ეკებობა მანინ. ფრიდრიხ შილერი ამბობს, რომ მინას თუ არ ეხმობს, რომ ის მინაა, მამინ მინა არ არის! მე ღვეუმაყვებო: "ხეობი-ქვეყრად", "მინის თვალთხელები" არ არის ის მინა, მავრამ "იბიქვეყრად", "გარე-თვალთხელები" იგი მინა არის და რჩება. მავრამ მინას თუ ეხმობს, რომ ის მინაა, მან არა მარტო იცის, რომ ის მინაა, არამედ - ყოველი ღვეუბური თუ არაღვეუბური ხერხით - ცლილობს გახლეს თავის-უფალი; და რომ ყველაზე უფრო პიპულიარული მავალითი მიოიყვანით, სპარყავს არ ეხმობა თავისუფლების ღირებულება?.. მამინ აქ "თავისუფლების ღირებულების" გ ა გ ე მ ა მ ი ა ხაქმე და არა იმამი, აღამიანი მინობამი დობადა თუ არა. სხვათა შორის, იგივე ფრიდრიხ შილერი ამბობს: "მინობა სიმდაბლეა, მავრამ მინური მხელებულება თავისუფლებაზე საძუელებია". და განა ავაკი მავრამე არ იცის, რომ ქართული ერობის 3000+ წლოვანი ისტორიის მანძილზე უფრო "თავისუფლებობამი", ვიდრე "თავის-უფლებამი" ცხოვრობდა?.. თუ "თავისუფლების ღირებულება იმას ეხმობს, ვინც თავისუფალ კაცად იშვა", მამინ ღ ღ ე ს ჩვენი თავის-უფლებიხათვის აღარ უნდა ვიბრძოლოთ, ვინაიდან მისი ღირებულება არ გვეხმობს?..

XXVI.

ამდენად, "ილია ჭავჭავაძის სიმკაცრე და აღუნღობობა მისე წინასწარმეტყველების სიმკაცრე და ღაენღობობა" კი არ არის, არამედ - პირიქით - იმის მშვიცდება და პიპულიარობა არის, რომ "ჩვენი თავი ჩვენადღე გვეყვინებს", ე.ი. "სხვიხი" მინობიდან რეგირამე გამივილებთ და გავხლებთ "თავის-უფალი". ამიყომ ავაკი მავრამის მიერ იქვე მოყვანილი აზრე არჩილ ჯორჯაძისა ხრუდილ ეწინააღმდეგება, ჩემის აზრით, ილიას თვალ-თხელებს.

XXVII.

"ჩვენი ინველიგენიცია რომ შევალარო რეს ინველიგენიციას, - მოყავს არჩილ ჯორჯაძის ხიფათვები ავაკი მავრამე - ...თავდაპირველად მისჩანს რეს ინველიგენიცია კულტურული უპირატეობა(ამგვარი უპირატეობა რესის ხალხს ჩვენს ხალხთან არა აქვს). იქ მეფე ხირდმეა, მეფე თავდალებმა, ენთონიამი, რჩმენა და თავდაპირველებმა. აქ მერელობა, თავდაჭერა; გაყავებმა და ენთონიამის ხანმოკლე და თავის თავის დაგობვა...არც უარყოფამი,არც ჩინამე აღიარებამი ქართველი ინველიგენიცია არ მილიდა ღლიკურ უკანახხეულ დახვენამდე. იგი მილიდა და საძუალი გმით. ეს იყო არა მარტო იმიყომ, რომ ჩვენი ინველიგენიცია უფრო ღადა იღვა კულტურულად და ხულიერ აღმოვიღებულამი იმყოფებოდა რესის ინველიგენიციათან. ეს იმიყომ, რომ ქართველს აქვს თავისი ხაკუთარი ჭეშმარიტების და ხახითი. მას მეფედ უყვარს საკუთარი თავი. პირაღობა მისი მამონია, ხამოვადო ხაქმე მალღვანებაა". ამ "ამონაწერის ამონაწერიშიც", მე პირადათ, (მილიბს ვიხვი არჩილ ჯორჯაძის წინამე) მევრ ულილიკობას ვხედავ:

XXVIII.

ჯერ ერთი- , ჩემის აზრით, თუთი საკითხია ყალბად ღაყენებული: ერთი ერის ინველიგენიცია მეორე ერის ინველიგენიციას არასოდეს არ "ჯობია". ახეთ შემობხევაში, ხაქმე გვაქვს "შეულარებლის შეღარებასთან". რა არის, საერთოდ, "ინველიგენიცია"?.. "ინველიგენიცია" ღათინურად ნიშნავს "გინებას", "კუთხას", ე.ი. მთელ კომპლექსს უნარიათობისა - კონკრეტული ან ამხყრატული პიპობებები ახხნა, რაც იძლევა ახალი მოთხოვნებისა და სიყუთვიების გაღაჭრის საძუალეობას. და ახეთ აღამიანთა ჯგუფს უწილებენ "ინველიგენიციათ ვენას". "ინველიგენიცია", ამდენად, არის აღამიანი, რომელიც რავიონაღურ ამოვინებას უფრო წინა დანებე აყენებს, ვიდრე ნებასუთვილს, ხახითს და გრმინებას. ამდენად, ერთი ძეობა შ ე ს ი მენიერების ინველიგენიცია შეღარებისას, მართლაც, მთლიანად თავის ინველიგენიცია(და ამით მუშემიგ) უეყოებს, ვოქვათ, ავტომობილს ამბაღებენ. მაგარე, საერთოდ, შეხამებულებია 3 ე მ ა ნ ე რ მენიერითა,ინველიგენიცია ერთმანეთთან შეღარებაში?.. ხაქართვლის ინველიგენიცია, მავალითად, ყოველთვის "ჯობდა" და ღლახე "ჯობს" ყველა სხვა ერისა და ქვეყნის ინველიგენიციას ხაქართვლის, კავკასიის პილიტურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-სოლიარული "კონკრეტული და ამხყრატული პიპობებების ახხნამი, რაც იძლევა ახალი მოთხოვნებისა და სიყუთვიების გაღაჭრის საძუალეობას." რა ჭამა უნდა, ეს იმას კი არ ნიშნავს, რომ ჩვენმა არა მარტო ინველიგენიცია უნდა ვიპაროლოთ სხვა ერების არა მარტო ინველიგენიციათგან, არამედ - პირიქით - ჩვენი მათგან უნდა ვის-

წავალი, მაგრამ მხოლოდსხილად ქ ა რ თ ე ლ ი თვალთვალთ; რას ქართულ
 ივალთვალს, ე.ი. ქართული ერის განსაკუთრებულობას არ ვევაძა, იგი არა მარ-
 ტო მიუღებელია ჩვენთვის, არამედ თვით ქართველი ერის პრაქტიკული ცხოვრება
 უკავალს მას, რის ყველაზე უფრო თვალსაჩინო მავალითაა, ვქვეათ, მიღმეი-
 კური პოლიტიკური-ეკონომიკურ-კულტურულ-სოციალური სისყუბის ძალაღობით დაწარ-
 კვის ვდა საქართველოში, რაც - მიუხედავათ გაუთავებელი ფიციკური და ფსიკიკური
 ყურიჩისა - მარცხით დაშთარდა თუ მარცხით მთაკრება. და როცა ვინმე ღამარ-
 კობს "რუსი ერის ინველიტაციის ეპირატესობაზე", თუ "რუსული ერის ეპირატე-
 სობაზე" - ამით რას ქალავებენ ასეთი ინველიტაციები?.. პირდაპირ თუ არაპირ-
 დპირ ხომ არ გვეუბნებიან ჩვენ, ქართველებს, ქართველ ერს, რომ ჩვენი თითქმის
 "მეორე-ხარისხიანი" აღმთავები, ური, ქვეყანა ვართ?.. უფრო სერიი არ იქნე-
 შიდა თუ ვიყავით, რომ ქართველს, ქართველ ერს ბუერი რთიმე სწავლა შეუძლია
 სხვა ერის შეილთავან, სხვა ერებთანთან, მაგრამ სხვა ერის შეილეს, სხვა
 ერებთან არ შეუძლია ბუერი რთიმე ისწავლონ ჩვენთან, ჩვენი ერისთან? ვითომ
 ბოგიერთი ჩვენი ინველიტაციი დაავალბულია არასწულვასობებების კომპლექსით?.
 და პარტიული "ივერიაც" ამგვარ მტკიმატიულობათა?..

XXIX.

პარტიული "ივერია", ჩემის აზრით, მართლაც - პირდაპირ თუ არაპირდაპირ -
 ქართველი ერის არასწულვასობებებს ქალავებს, და აი, რაცომ:
 პარტიული "ივერიკლები" (აქ, ეპირატეაიკაი, თავისუფლების პირთებში და არა
 ხაბტობა ხაქართველოში), ავერ უკვე ხამოვ წულიწრად შევი ხანისა, ქალავებენ,
 რომ "მენმევიკებმა დალუქეს" ხაქართველო, რთმის დროს იმასვე ვერ აყვირენ,
 რომ თვით ამ სიყუყუბი - "მენმევიკები" - იხინი, არაპირდაპირ, რუსი იმპერია-
 ლისყუბის წინაშე იხრან ქებს, ვინაიდან "მენმევიკები"- "ლომევიკები" წმინდა
 რუსული მოვლენა და არც ურთი თვით კომუნისტური ქვეყნების კი, ვქვეათ, უწარ-
 თი თუ პოლიტიკი - თვინათი ქვეყნების სიცილდემოქრატებს "მენმევიკებს" არ
 უწოდებენ. ამდენად, ხაქართველის სიცილდემოქრატული პარტიის, ე.ი. "მესამე
 დასელების" "მენმევიკებად" წოდება იმას ნიშნავს, რომ პარტიული "ივერიკ-
 ლები" მისკოებს, ამ-ქრად, "ყურიმინოლოგიურ" მავლინობას აღიარებენ ხაქართვე-
 ლოზე, ქართველ ერზე. მაგრამ ამითაც არ მთავრდება პარტიული "ივერიკობა" არა-
 სწულვასობების კომპლექსი; ე.ი. მუქრანყოცა, დაღაბლება ქართველი ერისა,
 ხაქართველობა:

XXX.

ერთი მხრივ - "ივერიკლები" თითქმის "ყველაზე უფრო მეყად" ივკვენ 26 მათის
 ივას, ხაქართველის დაშთიკლდელობას, ქართველი ერის სუვერენობას, მაგრამ
 - მეორე მხრივ - ყოველი მოტირილი თუ მიკინილი, "ნახეკრად-მართლი" თუ
 "ნახეკრად-მოტირილი" ვითომდა "ფაქტებით" ამრიარებებენ ხაქართველის დაშთ-
 თიკლდელობის ხანას, მის შემქნელ შეხანისწავ თაობას, განსაკუთრებით ხე
 ყრდანიას, და სხეთ შემყრებასვე კი ამბობენ, რომ თითქმის 1921 წლის მეორე-
 ველ-მარყში დაშთიკლდეული ხაქართველი დაიპყრი "რამდენიმე თასამა ვეხმი-
 შევლა რუსმა" ("ივერია", ნომ. 30, გვ. 1). კილევ: "ივერიკლები" - ერთი მხრივ -
 "ნახეკრადსწულიტენებს" უწოდებენ ხაქართველის დაშთიკლდელობის ხელისრამ-
 დმელ თაობას, ნეთ ყრდანიას მეთაურიბით, მაგრამ - მეორე მხრივ - ლუმილი
 ვვრლს უვლიან, ვქვეათ, სხეთ ლე ისყერიულ ლკუმენებს, როგორცდა ხაქართვე-
 ლის დაშთიკლდელობის აქტი თუ ხაქართველის ლემოქრატული რესპუბლიკის კინ-
 სიყუყუბია, რომლებიც, სხვა მრავალთა შორის, უნიკალური ლკუმენყუბია, და,
 შეიძლება, უფრო სწულყოლივი კი არის, ვილრ, ვქვეათ, ამერიკის მეორეული მყა-
 ყების "დაშთიკლდელობის აქტი" თუ კინსიყუყუბია. და "ივერიკლები" ყველავერ ამას
 "ივერიკებენ" მიუხედავათ იმისა, რომ მათ პარტად ივინა ხაქართველები, ქართველებს
 ხაღბმა განუყოველი და ერთანნი ხაქართველის ხახელმწიფობამრივი დაშთიკლდელობა
 იხევ-აღლდინა, თითქმის, ხუთახი წლის დაქმენმეგებული ხახელმწიფობამრივი ცხოვ-
 რების შემდეგ. ღანდაღვენ, ამრიარებებენ რა ხაქართველის, ქართველი ერის ამ-
 გვარ ლიდ ხაქმეებმა და მათს შემქმნელებმა, ნეთ ყრდანიას მეთაურიბით, - რა
 ხური "ივერიკებს"?.. ხური მათ დაგვიმყვიონ, რომ "ნამდელი" ქართველები,
 დაშთიკლდელობის "ნამდელი" მიმხრეები და მემჩრთლები მხოლოდ არა-შესამდედახე-
 ლები, ე.ი. ერთნული ლემოქრატები ივენენ?.. ხაქართველის სიცილდემოქრატული
 პარტიის რომ ხაქართველის მიხახლეობის 85 პრივენყმა მიხვა ხმა ლემოქრატული
 არჩენებში?.. და თუ "ივერიკლები" ყველავერ ამას უარყოვენ და ხაქართველის
 მიმავალზე იხე ღამარაკობენ, რომ თითქმის ხაქართველი ლემოქრატის ერთნალი
 ცენჭრი არ გამხდარიყოს ხაქართველის დაშთიკლდელობის "მავარა 'იქრის'" ხა-

ნის ღრის, -ამით წყაღვ არ ახხამენ ხაქარველის დამოკიდებლობის მჭარების, განსაკუთრებით მოსკოვის ელიტური მღვიმის მჭარების რიხელებზე?..

XXXI.

კიდევ ბევრის, ბევრის თქმა შეიძლება პარიზულ "ივერიელთა" ამგვარ "საქმე-საგმირობზე", მაგრამ დავამაყოფილებთ ამ-ჯერად მემდეგი "აქაღმრთველი" შეკითხვით: "ივერია"-მწირობული ცხენის" ფენქციას ხომ არ ახრულებს პოლიტიკური ემიგრაციის ყოფა-ფხიერებაში?.. და, თუ ეს ასეა, მაშინ "ივერიის" ფერის-ფერობისთან უფრო გარკვეულად - ხომ არ გვაქვს საქმე?.. და, თუ ეს ასეა, მაშინ კიდევ უფრო დამაფიქრობით კითხვა: რამდენად სულელთა გოგონის ჩვენ-რეულები", რომ ჩვენს ახელ ანკუხზე წამოგვებას ელიობზე?.. კითხვები, კითხვები, კითხვები, რამდენიმედაც პასუხს ვითომ მივიღებთ?..

XXXII.

და-ბილის ჩვენი თხივნა, განსაკუთრებით "ივერიის" "ფექსიზა და გააოცების რედაქციის" და "მწერალისა და ინჟინროკოსისადმი":

1. დაანებეთ თავი "გადმობეჭდვის პრაქტიკას", განსაკუთრებით სამჭიო ხაქარ-თველის პრეზიდენტი, და დაწერეთ და თქვენი რაც თქვენ კებურ, მაგრამ და ა - სამეფოე.

2. თუ "ივერია" უკვე ხაქარველის ეროვნულ დემოკრატიული პარტიის ორგანიზაციის არის, რაც მუდამ ხამწუნარია, ამით ნუ შევედებით "წყლის ანდერგვას", რომ "თევზი" უფრო ავლილად დაიჭირით, მით უმეტეს, რომ "სერიოზულობის ფარი", რასაც ხაქარველის ეროვნული პარტიის სახელი განიჭებდათ, უკვე დამხხრეულია, და ჩვენ იმის იმედი არ გვაქვს, რომ სამაგიერო იღებს, იღილიკობის შემქმნელი თქვენს რიგებში ვინმე იყოს.

3. დაანებეთ თავი ილია ჭავჭავაძის თქვენი უხეხური რაობის "იღილიკობის ფარად" გამოყენებას, ნუ დაამდაბლებთ მუშებრამ ილიას პარიზული "ივერიის" ღრე-მდე. ნუ დაიკრეყებთ, რომ ილია ჭავჭავაძის თვით ბოღმუკიკადი იყენებენ სა-კიანით ანტიკომუნისტი პოლიტიკის გამართლებებისათვის. ამიღოდ ნუ ელიობის ილია ეროვნული დემოკრატიული პარტიის ვიწრო ჩარჩოებში და ახლა "ივერიის" "ფექსიზის

და გამოცემის რედაქციის" და "მწერალისა და ინჟინროკოსის" ჩარჩოებში (თუ უწინარეობაში) ჩახვია. ილია ჭავჭავაძე, როგორც დღის სამოგოდო მოღვაწე, მთელ ქართულ ერს, ხაქართველს ეუთვნის, და მისი ვიწრო პოლიტიკური "ანგარიშ-მისათვის" გამოყენება, განსხვავდეთ, თვით ილია ჭავჭავაძის მუშაობისათვის.

4. "ივერიის" სარედაქციო კოლეგია ვითომ იზიარებს "ივერიაში" გამოთქმულ ყველა აზრს, თუ კოლეგიის პოგიური წევრბირობორც ვადმოგვცხებს, არც კი კითხუ-ლობენ რა იბეჭდება ამ ეურნაღიში?!

5. ჩვენ "იბუღებელი" ვარო ყველა გამოცემა წაეკითხობთ, რასაც გამოცემს ქარ-თული პოლიტიკური ემიგრაცია, რომ სამუაღება ვექონდებს ჩვენი აზრის გამოთქმი-ბა. ამიგომ "ივერიის" სარედაქციო კოლეგიას ვთხოვთ, ნუ დაგვანჯავთ მანკიერი ინფორმაციის რეზუმული ამოხსნით. ვინ არის, მაგალითად, "ვისმოდინ მახსიომივი?" რუსული ეურნაღის "კონფიდენცის" მთავარი რედაქციორი თუ სხვა ვინმე?.. ვთხოვთ, დაიკვამთ პუბლიცისტიკის მინიმალური მოთხოვნა, რომელსაც - განსაკუთრებით "ენრი-ბაში" - უწოდებენ " W's and H " -ს მეთოდს; ესე-რეგი, პასუხი გაეცით კითხვებს: WHO? = "ვინ?" - WHAT? = "რა?" - WHERE? = "სად?" - WHEN? = "როდის?" - WHY? = "რატომ?" - HOW? = "როგორ?", რაც ამავე ღრის ხაქარების დახმას, სა-კითხის გაანალიზებას და დახკვნის გამოყენებას გულისხმობს. წინდარწინ მადლობას გიხდით ამ თხოვნის დავამაყოფილებინათვის; მით უმეტეს, რომ "ივერიას" "ფე-რისხეკაღების" მიმუხზა და აზრს, აღბათ, ვერახსილეს ვერ გავიგებთ. თუ?..

XXXIII.

მაგრამ ერთი მხრივ მაინც ვირჩევთ, მმუჟად, ფერის-ფერებას: პოლიტიკურ მიწი-ნადამდეგს - სივიაღდემოკრატი, ფედერალიზმი, კომუნისტი თუ უპარტიო იგი - ნუ შევედებით მუდუღახო ადამიანური ღრისებზე. ყოველ ქართულს, ხაქართველს ყოველ მოქალაქეს, მინდა დავიჯერო, მხოლოდდამხოლოდ "კარგი" ენდა ხაქართე-ლის, ქართული ერისათვის, რომელთა რიცხვები, ღილიკურია, თქვენც მრამდენობი; და - თუ ეს ასეა - "დაწიღებელი" მკობის, კამათის, ელხეხილის ღრის თავი აარი-ლო "სხვის" კვანამდეგასა და თავისთავის, პარიზული "ივერიის" განწიღებას, მით უმეტეს, რომ "განწიღების" ბაზა თქვენ თვითონვე გამოავლით "ივერიას", როცა იგი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის მრწამსს ჩამამარტეთ; და და-ვიჯეროთ, რომ ყველაფერი ეს თქვენც ან გეხსიოთ?..

სამშენაზრო, მკვლად საპუტიაზრო, რომ პარიზშია "კოვრიამ" ეპრი თქვა იყოს
საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის, ამ, უდავო, მკვლად საპუტიაზრო და
იხყოიუნილი პარტიის იფიციალური ორგანი, ვინაიდან ჩოყა პილიკიტერი პარტიის
თავისი პრეზის ორგანი არ აქვს, იხ თუიომკველნიობის გვას აღვექვა; და გვანა -
იღევე პრეზედი ვიპუტოვი- ცველაფერი ეს არ ესმით ეროვნულ-დემოკრატიკობს?..

ქაზლი იხასარიძე
პარიზი, 1937 წლის მაისი
=====

ქ ე ს პ ე რ ო შ ა
=====

ქართული ეროვნული ხმაობის იფიციალური ორგანი
"მეშპილი საქართველობს" ხარკილაქვილი კოლეგიის
=====

ქექსპუკვიზიის ხავანი: ნოე ყრდანიის ეროვნული მოაერობის იფიციალური
===== მანლაფი გავემული ქექიმ მამია ბერიშვილი.

I.

საქართველობს ეროვნული მოაერობის უფლებამოსილება:

1918 წლის 26 მაისს საქართველობს ეროვნული ხმაობის ოაველიმარემ ნოე
ყრდანიამ, ეროვნულ ხმაობში გაერთიანებული ყველა პარტიისა და პილიტი-
კური ლავუფიების მხარდაქერიითა და დავალებით; გამიარხხადა საქართველობს
დემოკრატიული რესპუბლიკის დამოუკიდებლობა, ჩითაფ საქართველი, ჩიგორფ ხა-
ხელმწიფო, გახდა ხაერთამორისი ხამარლიხ ხუმიქქვი.

საქართველობს დამოუკიდებლობა და ხუვერენობა იფნი მხოველობს იგვა მეფემა
ხახელმწიფომ, მათ შორის ხამჭოთა რუხეთმა, რომელმაც 1920 წლის 7 მაისის
რუხეთ-საქართველობს ხამავი ხელშეკრულებით იფნი საქართველობს დამოუკიდებ-
ლობა და ხელი ოილი მის ხამნიხა და ხავარეი საქმეებში ჩარევაში.

მავრამ ხამჭოთა რუხეთმა დარღვიო 1920 წლის 7 მაისის რუხეთ-საქართვე-
ლობს ხამავი ხელშეკრულება და იარალის ძალით დანიყარი დამოუკიდებელი სა-
ქართველი, ჩის მღელვად საქართველობს ეროვნული მოაერობა, ნოე ყრდანიის
ოაველიმარეობითა, იქულებული გახდა 1921 წლის 17 მარტს დავუფიქვია სა-
ქართველობს ფურიფირია და, საქართველობს დამფუქმნებული კრეშის დავალებით,
მძობლა გავეგრძელება უფხიეოლიან პილიტეიკური კუპანცფეების წინააღმდეგ.
ამგვარად, ვ ე ქ ჟ ი უ რ ა დ დამოუკიდებელი საქართველი დანიყარი ხამ-
ჭოთა რუხეთმა, მავრამ დურდილუდა დამოუკიდებელი საქართველი დედაც
არხებობს და იხვე აღდავენს მის ფუქქვიურ დამოუკილულობახე, ჩოყა შიხის-
ნევა პილიტეიკური ძალიერობის აქვი.

საქართველობს დემოკრატიული რესპუბლიკის მოაერობა ვი, ნოე ყრდანიის მეოა-
ურიშობით, ხარგებლობდა საქართველობს მისახლეობის დილი უმარავლებლობის მხარდა-
ქერიით, რაც დაღახუვრებულ იქნა 1919 წლის დეკემბრის ხაყიყულითი არჩენე-
ბით, რომლის დროს ხარგულ იქნა საქართველობს დამფუქმნებული კრეშის 130 დე-
პუტაცი, რომელთაგან 109 დეპუტაცი გაიყვანა საქართველობს ხოციალ-დემოკრა-

ტიკული პარტიამ; ე.ი. ამიშირჩეულია 85 პრიფენცმა ხმას მიხევა ხოციალ-
დემოკრატიული პარტიის და ამით ნოე ყრდანიის, რომელიც იყი ამ პარტიის და-
მაარხებელი, თორეფიცილისი და დილერი დარეყმული 1893 წელადან.
ამგვარად, ნოე ყრდანიამ ქართველი ხალხის უფლებამოსილება, ჩიგორფ ხა-
ქართველობს ეროვნული მოაერობის ოაველიმარე, შეინარჩუნა მას შემდეგაც,
რაც მან, საქართველობს დამფუქმნებული კრეშის დავალებით, საქართველობს ფე-
რიფირია დავუფი, დამინდავა პარიზში და უფხიეოლიან განავაქმობლა მძობლად

უხში რეპრესიის წინააღმდეგ საქართველოში და ამით საქართველოს დამოუკიდებლობის ვაჭი უკან აღდგენილია.

ნოე ყორღანიას მოაქრობამ ეს უფლება შეინარჩუნა უხილვადი, ვინაიდან საქართველოს მისახლეობას, დამოუკიდებელი საქართველოს დაპყრობის შემდეგ, ახასიათებს უფლება და ხაზგასმულია არ შეიძლება თავისუფალი და დემოკრატიული არჩევნების გზით გამოვიდეთ, თავისი ნება-სურვილი, რაც გამოვლენა ღებდა. ამდენად, ნოე ყორღანიას მოაქრობა და მისი მემკვიდრე პირი თუ პირები ხარკმდობა და ხარკმდობის ქართველი ხალხის უფლებამოსილებით ღებდა. ამგვარი მანდატის გაუქმების უფლება აქვს მხოლოდ საქართველოს მისახლეობას საყოველთაო და დემოკრატიული არჩევნების გზით, რის ხაზგასმულია საქართველოს მისახლეობას არ ვააჩნია მას შემდეგ, რაც საქართველოში დამყარდა მრეწველური ღებდა.

II.

ნოე ყორღანიას ეროვნული მოაქრობის მანდატი ვაგებულ ექიმ მამია ბერიძეზე:

შეგნებულ პირად რა აღმინათა გიშვილი არსებობის ვანდაღერებდა, ნოე ყორღანიას ეროვნული მოაქრობამ მიიღო შიშები იმისათვის, რომ ეროვნული მოაქრობისა და მოაქრობის წყურთა სიკვდილის შემდეგაც საქართველოს ეროვნული მოაქრობის უფლებამოსილება არ შეწყვეტილიყო, რის ხაზგასმულია ნოე ყორღანიას მოაქრობამ ვახვა ხელ სამი მანდატი შემდეგ პირებზე:

1. ირაკლი (ვაკო) წერეთელი,
2. კონია გვარჯაღაძე და
3. მამია ბერიძე.

და რთვა ირაკლი (ვაკო) წერეთელი და კონია გვარჯაღაძე ვარდოივდა, და ეროვნული მოაქრობის არც ერთი წერილი უკვე აღარ იყო ცხვადალა შირის, საქართველოს ეროვნული მოაქრობის მანდატი და ამით უფლებამოსილება დარჩა მხოლოდ ექიმ მამია ბერიძეს. აი ამ შრანგულად დაწერილი მანდატის ხრული ჭებდა:

"საქართველოს რეპრესიისა

მოაქრობის თავჯდომარე

(საქართველოს ღებდა)

ვანო, 1949 წლის 8 მარტი

მე ხელმძღვრე, ნოე ყორღანია, საქართველოს ეროვნული მოაქრობის თავჯდომარე, ვნიშნავ: მაცხნ მამია ბერიძე, ის ხრული უფლებამოსილია აწარმოოს მრეწველური არჩევნების უფლებამოსილება და აგრეთვე ყველა ქვეყნის ხვადახვა პოლიტიკურ უწყებებთან და პირებთან ყველა ეროვნულ და პოლიტიკურ სავითმზე, რმღებოც ხებდა საქართველოს.

საქართველოს ეროვნული მოაქრობის

(ბერიძე)
(მოაქრობის თავჯდომარე)
(ეროვნული ღებდა)

თავჯდომარე
(ხელმძღვრე) ნ. ყორღანია".

III.

მანდატის უფლებრივი ხახითი:

ნოე ყორღანიას მოაქრობის ეს მანდატი, უდავოა, ვაგებულ იქნა ექიმ მამია ბერიძეზე იმ მიზნით, რომ ეროვნული მოაქრობის წყურთა სიკვდილი შემღებავ შეხადებულ ყოფილი საქართველოს მისახლეობის 1919 წლის ღებდასთან ხაზარღებულ არჩევნების უფლებამოსილებით მოქმედება განხვეუტებო ხვარე პოლიტიკაში ყველა ქვეყნის ხვადახვა პოლიტიკურ უწყებებთან და პირებთან ყველა ეროვნულ და პოლიტიკურ სავითმზე, რმღებოც ხებდა საქართველოს".

თუ იურიდიულად რმღებულ დახაშვებო ამგვარი უფლებამოსილების ვაღებდა მოაქრობის თავჯდომარის მიერ მოაქრობისათვის მისაღებ და ხანო პირზე, ეს ხადავი სავითი არ არის თუ მხედვებში მივიღებო იმ მღებმარეობას, რომ საქართველო უხში რეპრესიის ქვეშ იყოფება და ქართველი ხალხს ხაზგასმულია არ აქვს თავისი ხრული გამოქვას დემოკრატიული არჩევნების გზით. ამდენად მდამი რჩება საქართველოს დამუქმებელი კრების უვანახხენილი

ხელმძღვანელის ხელმოწერა, 1921 წლის 16 მარტს, როცა ნიუ-იორკში
ნათესაობის მართლმართლობის უწყისი განყოფილების წინამძღვრის
განცხადებით დასაბუთებულია და ხელშეწყობის იხვედრის
განცხადებით.

IV.

მანდატის გამოყენების პრაქტიკული შედეგები:

ქვემოთ მითითებული მართლმართლობის მოქმედება-არმოქმედებაში, საქართველოს
ეროვნული მთავრობის მანდატის ხელშეწყობის, მანდატის განხორციელების
წინაშე, და არა რომელიმე პოლიტიკური პარტიის ან ლეგაციების წინაშე,
რომელიც არსებობდა უცხოეთში. ქვემოთ მითითებული შე-
დეგები ემთხვევათ არსებული რომელიმე პარტიის თუ პოლიტიკური ორგანიზა-
ციის, რომელიც ღვაწლს 26 მაისის პირობებში და იმდენი მისი განხორციელება-
სათვის - ჩაბარდა, მთავრობის მიერ მინიჭებული მანდატის ვარგებში, საქარ-
თველის განთავსების უწყისი განყოფილების პრაქტიკაში, რომლის დროს მას (ქვემოთ მითითებული
მოქმედების) შეუძლია რომელიმე პოლიტიკური ორგანიზაციის მმართველ ორგანოს
სათვის გადასცეს "მარტული პოლიტიკის" ფუნქცია, ანდა მას (ქვემოთ მითითებული
მოქმედების) შეუძლია თვითონ შექმნას "მარტული პოლიტიკის", რომლის წევ-
რებად შეუძლია მას მიიწვიოს ყველა პირი, რომელსაც ის მიიჩნევს ხაზირად
საქართველოს ეროვნული მთავრობის მანდატის უწყისი განყოფილების პრაქტიკული
განხორციელების შედეგად და მათი განხორციელების საქმე-
ში,

V.

მანდატის უწყისი განყოფილების ვალა:

ნიუ-იორკში, საქართველოს ეროვნული მთავრობის მანდატი დათმობილია
1949 წლის 8 მარტს, ე.ი. ძალაში შევიდა იმავე დღეს, მაგრამ ვალა, ხა-
ნამდე არის ეს მანდატი ძალაში, მანდატში აღნიშნული არ არის. ამგვარად,
ნიუ-იორკში, როგორც მთავრობის თავდამხარის ამ მანდატის ვალა მოაქვრება
1. მანდატზე უარის თქმით ქვემოთ მითითებული მოქმედების მიერ, ანდა
2. ქვემოთ მითითებული მოქმედების გარდაცვალებით.
თუ რამდენიმე იურიდიულად დასაბუთებულია ქვემოთ მითითებული მოქმედების მიერ ამ
მანდატის ხელში, უფრო ახალგაზრდა პირზე გადაცემა, ეს ხალხი ხაკობია,
რომელიც უფრო დაწვრილებით განმარტდება მიიხიბვს.
აღნიშნული მანდატის უწყისი განყოფილება, ნათელია, დაუყენებელი მოაქვრება
მათინ, რომა საქართველოს მისხილვების შედეგად მიიღება ხაკობილი
დემოკრატიულ არტელებში მიიღებს თავისი ნება-სურვილის გამოქმინების შედეგად-
ბლიბა. მაგრამ ამ მანდატის უწყისი განყოფილების ვალა უკვე მანამდე დასაბუ-
რდება, თუ საქართველო იხვედრება დამოუკიდებელი და ხელშეწყობის ხელშეწყობის
ფი, რომლის განხორციელება არის ამ მანდატის გაცემის დედაპირი.

ქართული ეროვნული ხაზირის ოფიციალური
ორგანოს უნდად "მემარტილ საქართველოს"
ხარტულად კილიცია.

პარიზი-ლეველი, 1986 წლის 24 ნოემბერი
=====

დაწერილი: ნიუ-იორკში ეროვნული მთავრობის მანდატის ორგანიზაციის
===== (განცხადებით) ფილიალი.
=====

Tbilissi, le 8 Mars 1949

Je soussigné, Noé JORDANIA, Président du Gouvernement National de Géorgie, nomme : Monsieur Mania BERICEVILI comme représentant du Gouvernement National de Géorgie et à ce titre, pleins pouvoirs lui sont conférés de traiter au nom du dit gouvernement, avec le gouvernement de Sa Majesté Britannique ainsi qu'avec les différentes institutions et personnalités politiques de toutes les Nations sur toutes les questions nationales et politiques concernant la Géorgie

Le Président du Gouvernement National de Géorgie

N. Jordania

საქართველოს სახალხო გვარლის 70-ე წლისთავი

I.

საქართველოს სახალხო გვარლის დაბადების დღეა 1917 წლის 12 დეკემბერი. მისი აკვარი დაიწყო თბილისში, არსებულზე. რა მოხდა?.. რა პირობებში დაიბადა, წარმოიშვა საქართველოს სახალხო გვარლია?..

1917 წლის თებერვლის რევოლუციის შემდეგ რევოლუციის საქართველო, ქართველი ხალხი მუხვდა დიდი იმედით: 117 წლის უცხო ბაჟინობის შემდეგ, ისევე უნდა განახლებულიყო საქართველოს სახელმწიფოებრივი ცხოვრება. მაგრამ სახელმწიფო ხომ სამ ძირითად წინაპირობას - ხალხს, ფრიგორიასა და ძალაუფლებას - ეყრდნობა?!.. და რე პირველი რჩეული ელემენტი საქართველოს მეფის რუსეთის განუყოფელი ბაჟინობის დროსაც ვააჩნდა, მესამე ელემენტი - ძალაუფლება - უცხო დამპყრობლის ხელში იყო; და აი, ძალაუფლების ისევე ხელში ჩაგდება უნდა მიეზრებინა საქართველოს, ქართველ ხალხს, რამ მესამეობა სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის ისევე აღდგენა; და ეს ძალა ვახდა საქართველოს სახალხო გვარლია.

II.

ისევე იგივე კითხვა: რა მოხდა? - 1917 წლის 12 დეკემბერს, "მეზინდებობას - მოგვიხარობს სიკვდილს უკიდრადე წერილში ჩვენი სახალხო გვარლის მეორე წლისთავზე (კაბუთი "ეროშია, 12.12.1919) - დაიძრა ჩვენი მსოფლიო მქარნი... იმავე საბელისწერი დამეს, იმავე ურთობული იარაღის მხითარულმა რაკრავმა გვამწინი ხანუკარი ამბავი, რახან ისე მოუთმენდალ ვეულოთ: 'არხენალი დავიჭირეთ!'. ეს მოხდა 1917 წლის 12 დეკემბერს, და ეს დღეა საქართველოს სახალხო გვარლის დაბადების დღე, რამდის 70-ე წლისთავი სრულდება 1987 წელს, 12 დეკემბერს.

III.

"სიღიადე ამ ღიხსა - ეამაჲკომბს სილიმისჲრი ჯიბლაძე აღნიმნულ წერტილში - მუ ყოველთის მუარინებს ზილი გოეთს ისკილიუ სიჲყუეპს. ცნიმბილა, სა- ჲრანგეთის ზილი რეკოლუციას ყუედა ქუეყუემბის ოუაქტიონურ სახელმწიფოებმა საღმრთი იში ეამოუტხაღეს. რიფა ამ რეაქტიონურთა ეარჲად მუიარაღებულეი და ეარწონილი ჯალი პირველად სახეიჲად დაამარსხა ეღახათ მუიარაღებულმა, მარა თავიანთ რეკოლუციურ ძონამოუარათა ეარჲად, მამაჲყრად ლამყუელმა სა- ჲრანგეთის ხაღსმა, ამ დამარცხებმის პირადათ მიწმემ კოეჲემ სოქუა:

'ღელიღან აქ, ამ აღვიღას იწყება ახალი ხანა მსოფლიო ისყირიისა'".

IV.

"მსიფლიო ისყირიისა რა მოკახსენი, ამბობს სილიმისჲრი ჯიბლაძე, - რეუნი ხაღხის ეანვითარუემის ისყირიამი ეი სწორედ 12 დეკემბერს, სწორედ აქ - თბილისის არსენალზე იწყება ახალი ხანა. სწორედ ამ ღელი, ამ აღვიღას სა- ქართველის დემოკრაჲიამ აუწყა ქუეყანას, რომ მას აქეს უნარი, არა მარჲი თავისუფლების მომპოვებისათვის ბრძოლისა, არამედ ამ მუიარყასი ეამბის და- გვისა".

V.

რამდენი გმირული ბრძოლები, რამდენი მსხვერპლი ადაიხადა-ეაილი საქართვე- ლის სახაღბო გვარღობა, საქართველის ახალგაზრდა აწიანთამ ერთაღ!... "ჯა- რისა და გვარღობის მეომარნი! - ამბობს საქართველის მუიარაღებული ძაღემის მოუარსარღალი ვენერალი გიორგი კვიციანძე თავის 1920 წლის 14 სექტემბრის ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა შ ი - თქუენ მხარდამხარ ერთმანუთთან დეირლით სისხლს რეუნი სამშობლოს დასაცავად და ამით კიღევ უფრო დაუეკუემირღით ერთმანუთს. ირთედ სიღთან ბრძოლის ღრის, სახაღბო გვარღობა გმირულად იბრძოდა უფრო მოაუღრო- ლიუენ მყურთან, რომელეჲ მანამდე მღუეამისილი მიღიღდა ათას ეარსს. მა- გრამ საქართველის მუიღებმა პირველ მღუეაკემბისთანავე დაამარცხეს ის. გვა- რღობა ღირსეულად და სრული თავუენწირეით იბრძოდა მყურთან, იმის სურვილით გავფიქრებელი, რომ მუღმეიო ჯარისათვის სამუღებმა მიუეა მყრის მუსახველრად იბრძაღებულეიო! გვარღობამ რეუნი სახეღუენი წიბამრებიოთი მუასრულა თვი- სი მოუაღიოდა, გმირულად და სახეღუენათ". "ღიღებმა სამშობლოს, ღიღებმა თქუენ! ეაუმარჯოს საქართველის და მის სახეღუენამ მხეღრომას!"

VI.

და აღნიმნავთ რა საქართველის სახაღბო გვარღობის სამღღა-მუაოე წილისათყს, მოგაკიწებთ, რომ რეუნიდა ღიღებმა მოეჭმა - გაღაქციონ ეამბიქემ - საქართველის სახაღბო გვარღობას სამი ღუქსი უღღენა, რომღემიო გამოქუეყუენებულეა 1919 და 1920 წლის ეაშე "ერობამი" - საქართველის სახაღბო გვარღობის მუიარჲ და მესამე წილისათყზე, რომღემიო, სხვათა მირის, ნათქუამიო:

- "ღა გვარღობა მიყუარს. მასთან ნახეუარ ებად დაღიღი არჯის არ ეუენახეარ".
- "ღაგამგირონ, მუარამ ეერსად დაეგვიონ; მაინღ დაფიოთ გევის მენ, გაღაქციონ..."

VII.

ამგეარად, საქართველის ეროგნული ყრიღობის მიწეუეას 1917 წლის 19 ნოემბერს და მის მიერ საქართველის ეროგნული საბჭოს არჩეუას 22 ნოემბერს, 1917 წლის 12 დეკემბერს მიყუა საქართველის სახაღბო გვარღობის, ე.ო. საქართველის სა- ხელმწიფოს ძაღაუფღებმის ეამომხაფეეღი უწყემბს დაბაღებამ, და ამით საფუძე- ლი რეუყარა საქართველის სახელმწიფობრივი დამოუღიღებლობისა და სუეყენობმის აღღენს, რაც, რიგირე ცნიმბიოთა, ეანხორღიღელა 1918 წლის 26 მაისს, რიფა საქართველი - 117 წლის ეუბი ბაგინობის მუღღეა - ისეე ეახდა დამოუღიღე- ბელი და სუეყერეული სახელმწიფო.

ქარღი ინახარბიქ
ღევიღი, 1987 წლის 12 დეკემბერი
=====

"წიოთერი კუიღღეღობა, რიგირე ღელა-შიოი აღმანის ცხიერებისა; თა- ვისუფლებმა მუიღი ერისა და თვიოული პირღუენისა".
"მუსამე დახის" პირიკამა

მთავრობის ხაარქივი კომისიის გამგე - მამია
ბერიძევილი
=====

110

"ჩვენი დროის" 1987 წლის ოქტომბრის ნომერში(130) გამოქვეყნებულია მხალეში ხაქაროველის ურუნელი მთავრობის არქივის შეხახებ, რომელიც შვიგახხ ხელ ობხ გნობახ. ეს გნობები არახწროია და არხეშოალ ვახხ-ხხვალეშა ქარული ურუნელი ხამჯობ ოგიოილური ორგანიხ "შებრძოლ ხაქაროველი" 1987 წლის ოქტომბრის ნომერში(2-20) გამოქვეყნებულ ორი გნობიხვახან, ურუნელი მთავრობის არქივიხა ლ ჩნგნახხვავიხ ლევეანლელი მღვიმარკობის შეხახებ. ამიოომ ხაქარო ვახლად ამგვარი ვაუგებრკობის ვარ-რკვევა.ხაქმე შემღევიხა:

- ურუნელ "შებრძოლ ხაქაროველიში" გამოქვეყნებული გნობების ლამავეში, ვეხურხ ავლიმწოი, რამ აწ ვახხვენებული ხიხიპაყრე (ჭიჭიკო) ახათიანიხა და მიხი შვილის რილანიხ ლახმარებოი, ქარული ურუნელი არქივი შეხახახალ იქნა შევანილი ხაჭრანვეიის ნავიონალურ არქივში, ხათანლად და ყრუელმხრე აწინილ-ლაწინილი ხელმეურელების ლაღების შემღევა. ამ ხელმეურელებში ნათქვამიხა, რამ -
- 1. შეხახახალ მიმარებული არქივის ხახელწოლება იქნება - "SAKAR - GE",
- 2. ყრუების რალიგნობა არ უნდა ვალავილღუხ ოგხ(20),
- 3. არქივი იქნება შეხახული 30 წლის ვანმალეშაში ლუპობიგის ლლილან,
- 4. ლკუმენეყები რჩება ლუპობიგორების ვანკარველებში, ლა ვლის ვათაუბამღე მიხი ვამოვანა შვიძლება(რამე ხავანგვი შეშახვევის ვამი) ლუპობიგორების შოთხონის მიხეღეოი,
- 5. ლკუმენეყები შენახულ იქნება უვახილ,
- 6. 30-ი წლის ვავხლის შემღევა, არქივი იქნება ვალავებული ობილისხი უნივერ-ხიფეჭაქე.
- 7. არქივის ლუპობიგორები არიან - კონხვანგინე ვანლღავი, ავაკი ჩხენველი, გორგი ურამე, ნოე ოინგამე და ხიხიპაყრე ახათიანი.

ოე ამ ხიხი ვანმალეშაში ამ კომისიის ურთი ან რამღენიმე წეერი ვარლ-იღვალად, მათი შემღეღელები იქნება ლახახელეღული ამ კომისიის წეეროა უმრავლ ხიხის მიურ. ამ ხელმეურელება-ლკუმენეგხ ხელხ აწერუნ: ავაკი ჩხენველი და ხიხიპაყრე ახათიანი.

ამ კომისიის ხიამი ველიღება არ მიმხლარა, ვარლ იმბიხა, რამ ხ.ახათიანმ, ავადმეყოფიხი ვამი, ვეი შეხადლი მუშაობა და მიის რქმუნება მანლავიო ვალახხე მამია ბერიძევილხ.

ხაარქივი კომისიის ველიღებში ლაიწყი მახ შემღევა, რიგა ვარლავგვალად კონხვანგინე ვანლღავი და ავაკი ჩხენველი, რომღების შეხავღელღად, გორგინ ლუპობიგორბად, 1959 წლის 17 აპრილხ, იქნენ წარღვენილნი პაველ ხარჯველამე ლა ლევეან ზღაღვა. უხე-იგი, კომისიხა ლარჩა შემღევი შემადღენილბიო: გორგინ ურამე, ნოე ოინგამე, ხიხიპაყრე ახათიანი(მამია ბერიძევილი), პაველ ხარჯველამე, ლევეან ზღაღვა. ამ ლოხ, კომპავგინიხ წეხიო, კომისიის წეეროა მიღებულ იქნა ვარლ ინახარამე. ხაარქივი კომისიის ეს შემადღენილბა 1969 წლამღე ლარჩა უგვღელი.

1969 წლის 23 მარტხ კი მიწეულ იქნა ხაარქივი კომისიის ვავაროველები კრებმა, რომღელახ ლახწრენ: გორგი ურამე, ნოე ოინგამე, ვრბოა ლმამე, ლევეან ზღაღვა, პაველ ხარჯველამე, ვალიკო ჩუშინიძე ლა მამია ბერიძევილი. ამ ლღუხ მიხლა პავარა ველიღება ხაარქივი კომისიამ, გორგინ წეერების, იხე ხაარქივი კომისიის ვამგინი შეველიო. გნობილიო, რამ არღ ურ ოგიოილურ ქ-რიღებხ, რომღებში ლევილილან იგამენებოლა, რამე "ფიფელი" არ ყრული ვავ-შავნილი, არამღე უმარლლ ხელხ აწერლ "გ.ურამე", რომელიღ ხარგებლილბა ხაარქივი კომისიის ვამგინი "ხახელწოლები".

ღა, აი, ხწარღე 1969 წლის 23 აპრილხ, ხაარქივი კომისიის კრებამე, ხაარქივი კომისიის ვამევე გორგი ურამე ოგიოილურლ ვალღღვა ლა ხაარქივი კომისიის ახალ ვამევე არჩულ იქნა მამია ბეერიძევილი, რომელიღ უვეე ვარვალ ურკვეუშობა არქივის ხაქმევეში.

არქივში მახალეშიხა ლა ლკუმენეყების ვალარჩევახა ლა ლახიოვიავიხახ აჭარებლად მამია ბერიძევილი; გორგი ურამე კი ხხრულღება მიხი "მარქველის"

ფუნქციას. ხაფანგეთის ნაციონალურ არქივში ხააქივი კომისიის **გვანა** -
შანვა მახლა 1969 წლის 22 ივლისს, გორგი ერადის ხელმოწერით.

როგა ქართული არქივი, მთლიანად წყაღილი მისი გამი, დაშინდა ხაფან-
გეთის ნაციონალურ არქივში, როგორ უწერლი, ჩაყანილი იქნა დევიდში გახა-
შრბად და გადახარჯვდა და შემდეგ იხვე მახლა არქივის სრული კათლოგიზაცია,
რის შემდეგ არქივი მოყანილი იქნა იხვე ხაფანგეთის ნაციონალურ არქივ-
ში.

ამახობაში ვარდაიფვდა გორგი ერადე და არქივის მთელი პახუხისმგებლი-
მა დევიდმა ხააქივი კომისიის გამგეხ მამია ბერიშვილხ, ამ კომისიის წეე-
რბთან ერთად. ამ დრის მიღებულ იქნა დნიმა პარვარლის უნივერსიტედილხ,
რამ ამ უნივერსიტედიხ მიბლიოთევა თანახმაა ერონული მთავრობის ხააქივი
კომისიის პირბებებე და მშად არის ჩაბარინ ქართული არქივი შეხანახად.
და 1974 წლის დახანყისში პარვარლის უნივერსიტედიხ მიბლიოთევა მიბარა
ერონული არქივი და წაილი მიხყონი. პარვარლის უნივერსიტედიხ მიბლიოთევა
დღემდე პირნათლად ახრულებხ ადებულ ვალდებულებახ, გადაილი ერონული არქივის
მიკროფილმებში და ერთი გამოგებავნა დევიდში - არქივის მთავარ ხაღვდში,
მაგრამ, ხამწუხარლი, ღარდვეულ იქნა წეხი და იგი წაიღეხ პარბში. მიკრო-
ფილმი უნდა შენახული ყოფილიყ მამი პირის ხელმოწერლი. უხენია -
მამია ბერიშვილი, დევიან ვადავა და ვიქტორ ხომერიკი. აქ მიხდა ხააქივი
კომისიის, ახე ვიქვათ, "გვერდის ავდე", როგა მამია ბერიშვილი და დევიან ვა-
დავა გამოთმულ იქნა მიკროფილმების შენახუხის პახუხისმგებლილად.

ამახ უნ წინ შეჩრებდა შემდეგი: 1974 წელხ, ხელმოწერლი პარყიის
ხაშვარკარეული ბიურის ^{ხელმოწერის პირე ხააქივილში} და არქივის გამგეხის მამია ბერიშვილის (და ახა,
როგორე უხდა შემოვიდა მოდამი, "პრეზიდენის" ციფრი) ხელმოწერილი მანდა-

ლო მიხყონი (პარვარლის უნივერსიტედიხ) წარგებნილი იქნა ნოე ცინცადე იმ
დავალბოთ, რამ ერონული მთავრობის ხააქივი კომისიის ხახელი დღემდა
ხელშეკრულებახ იგივე ხახოთ, როგორე დღემდე იქნა - თავის დროე - ხაფან-
გეთის ნაციონალურ არქივის ხახელმწიფი უწყემახთან.

ნოე ცინცადე მიხყონილან მადე დამრუნდა და 1974 წლის 8 დეკემბერხ
ხოციადღემოქრავიული პარყიის ხაშვარკარეული ბიურისა და ხააქივი კომისიის
გაერთიანებულ კრებებე იძუევა ფართი ინიორმაციას არქივისა და მიკროფილმების
შეხახებე.

1978 წლის მარემი პარვარლის უნივერსიტედიხის მიბლიოთევაში პრეფხიბმა
გოშვი ნავამიძე დაამთავრა არქივის გადარჩევა და კათლოგიზაცია და დაიწყო
არქივის მიკროფილმების გადღებმა. იმავე 1978 წელხ ნოე ცინცადე ავად გახდა.
ამ დრის დევიდში ჩამოვიდა ვარლი ინახარიძე და ხამი დრის განმავლიბაში ხა-
მივე, ე. ი. მამია ბერიშვილი, ნოე ცინცადე და ვარლი ინახარიძე, ვმუხამილი
ერთად იმის შეხახებე, თუ როგორე უნდა წარმართილიყ არქივისა და ხააქილი
ქართული პოლიტეკური მუხამია დამოუკილებელი ხაქართელების მთავრობის უვანახ-
ხელი წევრის ვარდაიფვალბის შემდეგ, რამეღე ნოე ცინცადე დიათ დახაკობდა
და დათანხმდა დავეწერა მისი აშრი, ანდერძის ხახოთ, რად ხაქქართი იქნა
შეღებნილი და თევი ნოეხ მიერ მოწინებელი, მაგრამ, ხამილი ყველხის ვადა-
წერიხახ, იგი ვარდაიფვდა და ახე ხელმოწერელი დარჩა მისი ანდერძი.

მაგრამ ნოე ცინცადის ვარდაიფვალბამდე, ნოე ცინცადის, მამია ბერიშვილის
და ვარლი ინახარიძის მრავალი შეხვედრების შემდეგ, პარვარლის უნივერსიტედიხი
გავებნილი იქნა ეგრეე- წილებელი ხააქივი კომისიის ქვეკომისიის (პარვარლის
კომისიის) ხია. ეს ქვეკომისია, ვახავებია, ქვემდებარებმა მთავრობის ხააქივი
კომისიას და ხაქართველის ხოციადღემოქრავიული პარყიის ხაშვარკარეული
ბიურის. "პარვარლის კომისიაში" კი შეყვანილია შემდეგი პირები: აშმ-დან -
გივი შადახანაივილი, გივი გამლიანი და იხილორე ვაყონია. პარბილან -
მამია ბერიშვილი, ვიქტორ ხომერიკი, პრეფხილი გორგი ნავამიძე და ვარლი
ინახარიძე. პარვარლის უნივერსიტედიხან დაღებული ხელშეკრულების თანახმად,
ხააქივი კომისიის მთავარი ხაღვდო იყი და რჩებმა დევილი, პარული მამული.

ამგვარად, პარადულურად მთავრობის ხააქივი კომისიისა, რამეღე არქივი
ერთადერთი მაცონ-მაცონია, შეიქმნა მეორე კომისია, რადიხ 3 წევრი აშმ-დან
იქნებოდა ურთიერთობაში პარვარლის უნივერსიტედიხის მიბლიოთევის დრექტორთან,
როგა პარვარლის ხააქივი კომისიის იხილი წევრი დევილილან (ხაფანგეთი) შე-
ახრულებდა, ახე ვიქვათ, "პრეზიდენის" ფუნქციას, ვინილან არქივის მთავარი
ხაღვდო იყი და რჩებმა დევილის ქართული კრია.

თუ რამევე ცვლილებები არ მოხლემი და არქივხ არ გამოვიყნო დანიშნული

დრომდე, 2004-ს წელს არქივი გადაეცემა იმისთვის უნივერსიტეტს ან საქართვე-
ლის მეცნიერებათა აკადემიას.

ამგვარად, 1978 წლის 12 მარტის დადგენილება საქართველოს ხოციადლე-
მოკრავილი პარტიის ხანდღვარჯიანი ბიუროს, რომლის ხელმოხსნის ენერჯიზმდენ -
პაველე ხარჯილადი, ნიკ ინივაძე, ვალიკი ჩუბინიძე, დევიან ვადავა, გერასიმე
შოლქვაძე,
და მამია ბერიშვილი რჩება ძალაში, რომ მთავრო-
ბის ხანდღვარჯიანი კომისიის შემადგენლობა რჩება უცვლელი და, როგორც წესი, ემორ-

ჩილება ექვემდებარება საქართველოს ხოციადლე მოკრავილი პარტიის ხანდღვარ-
ჯიანი ბიუროს.

დამოძღვრის, უნდა აღინიშნოს, რომ ხანდღვარჯიანი კომისიის არე "პრეზიდენტის" და
არე "ვიცეპრეზიდენტის" ცოცხალი არსებობა არ არსებობდა, ვინაიდან არქივის
პასუხისმგებელი იყო მთლიანად მთავრობის ხანდღვარჯიანი კომისია და არა ერთი
ან ორი პირი.

ამიტომ, ყოველი ძალდონე უნდა იქნას გამოყენებული, რომ მთავრობის არქი-
ვის პატივ-პატივობა დარჩეს მთავრობის ხანდღვარჯიანი კომისიის ხელში, რომლის
ხანდღვარჯიანი დევილი, და რომ, ხანდღვარჯიანი კომისია ექვემდებარება საქართველოს
ხოციადლე მოკრავილი პარტიის ხანდღვარჯიანი ბიუროს. ამასი არ შეიძლება
არა აზრი არსებობდეს, მთა უმეცხე, რომ საქმე ეხება ისეთი დღე და ხანდღვარ-
ჯიანი კომისია საქმეს, როგორცაა ჩვენი ერთგული ერთგული ხანდღვარჯიანი - მთავრობის
არქივის - მოვლა-პატივობა და მისი გადაცემა, მისი კანონიერი მუხავერე,
საქართველოსთვის.

პატივისცემით,
მთავრობის ხანდღვარჯიანი კომისიის გამგე
მამია ბერიშვილი
პარიზი-დევილი, 1987 წლის მთხი
=====

Georges ERADZE
10, rue Jules Ferry
91 - LEUVILLE SUR ORGE
Château de Leuville

Leuville sur Orge, le 22 Octobre 1969

Monsieur André CHAMSON
de l'Académie Française
Directeur Général des
Archives de France
Direction des Archives
S.T. 4745

Monsieur le Directeur,

J'ai bien reçu votre lettre du 27 Juillet dernier et je vous prie
de bien vouloir m'excuser de ne y avoir répondu plus rapidement pour cause de
maladie.

Donc pour répondre à votre demande j'ai l'honneur de vous informer
que par suite du décès de Messieurs LANDELAZI Constantin et TCHENKELI Akaki,
dépositaires des archives du Gouvernement de Géorgie, le 17 Avril 1959 nous
avons désigné pour les remplacer et leur succéder, comme dépositaires des dites
Archives; Messieurs PAGAVA Léon, 3, rue Adolphe Cnérioux à Issy les Moulineaux
et SARDJVELADZE Paul, 19, rue D'Odessa à Paris 14°.

Aujourd'hui nous vous présentons une nouvelle liste complète des
membres du comité dépositaires des Archives du Gouvernement de Géorgie; composée
de Messieurs :

- ERADZE Georges - 10, rue Jules Ferry à LEUVILLE SUR ORGE (91)
- TSINTSADZE N64 - 288, rue de Vaugirard à PARIS (15°)
- ASSATIANY Sossipatre - 8, rue Ad. Pocillon à PARIS (14°)
- PAGAVA Léon - 3, rue A. Chérioux à ISSY LES MOULINEAUX (92)
- SARDJVELADZE Paul-19, Rue d'Odessa à PARIS (14°)
- TCHOUBINIDZE Valérien - 241, rue de la Croix Nivert à PARIS (15°)
- BERICHVILI Mamia - 16 bis, rue Jules Ferry à LEUVILLE sur ORGE (91)
- LOMAZE Georges - 4, rue Rip. Boulogne à SCEAUX (92).

Avec nos excuses renouvelées pour le retard apporté à notre ré-
ponse, nous vous prions d'agréer, Monsieur le Directeur, l'assurance de nos
sentiments très distingués.

G. ERADZE
g. Eradze

51345

21 Հոկտեմբեր 1965 թ.

Ձեր հիմնական հոգևորական ծրագրի մասին
պարզապես չեմ կարողանում հասկանալ, քանի որ
սկզբնական փուլում դուք չեք ցուցաբերում
պրակտիկ քայլեր:

Սակայն, եթե դուք կարողանալիք հասնել
պրակտիկ արդյունքների, ապա հարկ է
կազմակերպել միջոցառումներ, որոնց
միջոցով կարող եք հավաքել 100,000 դրամ
և այդ գումարով կարող եք կատարել
հարկազուտ աշխատանքներ:

22 Հոկտեմբեր 1965 թ. յանդիս լիցի

Սկզբնական Լիցի

Ձեր հիմնական ծրագրի, եւ ընդհանուր առմամբ
կազմակերպման մասին ձեր հիմնական
հոգևորականության մասին:

Սակայն, եթե դուք կարողանալիք հասնել
պրակտիկ արդյունքների, ապա հարկ է
կազմակերպել միջոցառումներ, որոնց
միջոցով կարող եք հավաքել 100,000 դրամ
և այդ գումարով կարող եք կատարել
հարկազուտ աշխատանքներ:

Դրանով, եթե դուք կարողանալիք հասնել
պրակտիկ արդյունքների, ապա հարկ է
կազմակերպել միջոցառումներ, որոնց
միջոցով կարող եք հավաքել 100,000 դրամ
և այդ գումարով կարող եք կատարել
հարկազուտ աշխատանքներ:

4/10/65 - յ. լիցի

1969 թ. 23 Հոկտեմբեր Լիցի 1 ընդհանուր
Ընդհանուր հարկազուտ

Ընդհանուր հարկազուտ աշխատանքներ
և այդ գումարով կարող եք կատարել
հարկազուտ աշխատանքներ:

- Ընդհանուր հարկազուտ աշխատանքներ:
- 1. յ. լիցի
  - 2. Ս. Լիցի
  - 3. Ս. Լիցի
  - 4. Ս. Լիցի
  - 5. Ս. Լիցի

68. Երևանի
Մ. Գ. Գրիգորյանի Գ. Ս. Կուստուր

- բրանդիանց 1. 2. 3. 4. 5.
2. Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
  2. Երևանի Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
  3. Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
  4. Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
  5. Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը

Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
 Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
 Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը

1969 թվականի 23 թվականի
 Հյուսիսային հյուսիսային շրջանում բնակավայրերի
 և քաղաքների համայնքի սեփական հողերի և անասնաբուծության
 արտադրության համար 30 հեկտար (անասնաբուծության
 համար) հողերի պահպանության 20 44 400. 1969 թվականի
 հողերի և անասնաբուծության համար 54 400. համարի համար 20 44 400
 44 400.

Տեղի 2 բնակավայրեր:

բնակավայրի սեփական հողերի և անասնաբուծության
 արտադրության համար 20 44 400. 1969 թվականի
 հողերի և անասնաբուծության համար 54 400. համարի համար 20 44 400

Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը:

Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
 Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
 Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը

Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
 Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
 Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը

Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
 Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը
 Գրքերի և փայտի արժեքի հաշիվը

*გადასული წლის დეკემბერში დასრულდა საქართველოს
არქივების მუშაობა.*

*პროცესიონის აღი, ზაქარია ჯანაშია, ზაქარია მუხომბეგოვი
და სხვები რეალურად დასრულდა საქართველოს
არქივების მუშაობა და დასრულდა საქართველოს
არქივების მუშაობა.*

საქართველოს სახელმწიფო არქივის განყოფილება

Paris, le 22 Mars 1958

Monsieur Charles BRAIBANT
Directeur Général des Archives
Nationales Françaises
60, rue des Francs-Bourgeois
PARIS. 3e -

Monsieur le Directeur Général,

Comme suite à l'entretien que nous avons eu avec vous le 25 février courant nous avons l'honneur, en vous remerciant vivement pour l'accueil sympathique et encourageant dont nous étions l'objet de votre part, de vous confirmer notre désir de mettre en dépôt aux Archives Nationales Françaises les archives du Gouvernement Géorgien ainsi que de la Légation de Géorgie en France. Ces documents représentent les activités et le travail du Gouvernement et des Hommes d'Etat Géorgien à l'intérieur ainsi qu'à l'extérieur, pendant et après l'indépendance du pays.

Vous avez bien voulu nous dire que vous acceptiez en dépôt les archives en question et vous vouliez savoir quelles seront les conditions, nous nous permettons de vous les énumérer :

- 1°) la dénomination des archives déposées "SABAR-33"
- 2°) quantité des caisses = 20 (vingt) ;
- 3°) la garde pour une durée de 50 (cinquante) années à partir des dépositions des caisses ;
- 4°) les documents demeurent à la disposition des déposants, pendant le délai indiqué ci-dessus et peuvent être retirés ou consultés (dans les cas extraordinaires) sur présentation d'une autorisation signée par deux des déposants ;
- 5°) dépôt des documents sans frais ;
- 6°) à la fin des 50 (cinquante) années écoulées, les archives seront rendues à l'Université de Tbilissi (Tiflis) ;
- 7°) les déposants sont :

MM. KANDELAKI Constantin	- 29, rue Daru PARIS
TCHENKELI Akaki	- 84, rue de Longchamp PARIS
BRADZE Georges	- Château de Leuville LEUVILLE S OISE (SO)
TSINTSAZDE Noé	- 13, rue Petit Musé PARIS
ASSATHIANY Sossipâtre	- 8, rue Ad. Focillon PARIS .

En cas de décès d'une ou plusieurs des personnes ci-dessus mentionnées, les remplaçants seront désignés par la majorité des déposants.

Veuillez agréer, Monsieur le Directeur Général, avec tous nos remerciements, l'expression de notre haute considération.

A. TCHENKELI
Ancien Ministre de Géorgie en
France:

S. ASSATHIANY
Ancien Conseiller de la
Légation en fonction de
Premier Secrétaire :

A. Tchenkel

Assathiany

საქართველო - ნაღიმის და პოეტის ქვეყანა

I.

"საქართველო - ნაღიმისა და პოეტის ქვეყანა", "ოდნაჯ(?) ვადაკეთებულად, ვხეხულობ ამ ეპოქას - "კერძონა - პოეტისა და მობროკუატიის ქვეყანა", თუმცა "მინალიმენი" ეთომ"მობროკუები" არ არიან, შიო უმჯეხე, - რომ "ნაღიმი", მისი თახევეარი ფორმითა, უფრო "აპოკატიონს" ააწყისხად არ უნდა მივიჩნიოთ?.. (Deutschland - das Land der Dichter und Denker).

II.

ძველი სწარხლები თუ კარმანელები, როგორც ვაღმრეკელები, ღიღი მძიმეებულ-მის შოკაპარაკებებს ნაღიმს ეკავებოდნენ, და, უფრო, იმ დროს, საქართველოში ანალოგიური მდგომარეობა იქნებოდა. ძველი ბერძენი კი, როგორც პან-გონის "სიმპოზიონი" ვეაფენობს, ნაღიმისას უფრო ღვითისა და ღიაღიას აქცევენ ყურადღებას, ეიღუ ჯამას, რომლის ღრის მუხიკა თუ თეკარაული ხანახანობანი მისი შემადგენელი ნაწილები იყო. რომაელები კი უფრო გაფაქტებულ ხანძარულთს აქცევენ ყურადღებას და კარდაცვალებულთათვის ქვეყნს მობროკუადენ, რაც ქრისტიანებმა "ადავად", ციხეხადა და კარდაცვლილთა, სიმშლიერ "ერთად-ყოფნად" აქციეს. ღმერთებისათვისაც მართავენ რომაელები ბაღიმას, რომელიც ჩამდენიძე ღუ კრძალებოდა. ანტიკურ ხანაში (არა მარტო) ბერძენები და რომაელები ღვინვზე წამოწოლილი მიიჩნევენ საკმელებს, რის მდებლაც იწყებოდა სხა. ძველი ბერძენებისაგან განხეხავეებით, რომში,ნაღიმში უღაბები ღებლობდნენ მინაწილებობას. ნაღიმის "გაფაქტება" - მავიღების, ხეკმებისა და ხეკა მობროკუის ეამოყენება - ღაიყი უკვე მუხა ხაუკუებში, და ღღეს ხიძ ნაღიმი - ხაზობაღობრივი მანკეების, ქორჩილის თუ ქველების სახით - მთელს მსოფლიოში აღიარებულია "ერთად-ყოფის", "სიამოვნების" "აძრკუების", აზროა გაღვლა-გამოღვლის თუ "ნეკების" ყველაზე უფრო მუხაყვის ფორმად?!

III.

და აქ ეთომ არ უნდა მივიჩნიოთ ეპიკური თუ ღუკულები?!. პირველის "გაე-ხებმა" ბერიებს ხიძ არ მიუწერება?!. ეპიკურს(პა1-271 ქ.ღ.წ) ფილოსოფია-ში, როგორც ცნობილია, უხმოდა მიქმელება, რომელიც კვლავითა და დახეხებით, ბეღნიერ ცხოვრებას იწყებს. ეთიკა კი უყრდნობა "გაგონიერებულ სიხარულს". გაღაქარბებული სიამოვნება ანაღვრებს ხულიერ სიმძღვებს, ენიღიდან მხოლოდ "განუწყვეტელი სიხარული" არის ბერიგახი და მახინა მღენიერება, მაგარა ის არ არის სიკეთილის კარმე. ეპიკურიზმი, მოგჯერა, ვახებმებულ იქნა, განხაკუთრებში რომში, რახან "განუხაზღვრელი სიამოვნების" იერი მიხეხს. აქღან წარმოიშვა გამოთქმა "ღუკუღური ღაყობა" თუ "ღუკუღური განცხრომა"; და,მარ-თლაც, ღუკუღები,რომელიც მხეღარომთავარი(117-77 ქ.ღ.წ.), რომღმეღ უხვი, მღღრღული ხეღრა აქვიხა სიამოვნების წყაროდ, - გამიიჩრეღვლა სიმღღრღითაც, რომელიც მან შიიღუ აზიამი ღამქრობისას დააგროვა, თუმცა მიიჩრღაყუ, იბერი-ის(საქართველის) მუღე მან ეერ ხღლია. მაგარა, როგორც ჰუღვარტე უკის, აუ-რახეღუ ნაღაღთთან ერთად, იბერიიღან ბაღის ხეღვიღ ჩამოიყანა რომში, და აპიო, ეს "კეთიღმძიიღი მღენარე", მთელს ეერქმას(ღა მხოღლიის) მოღღვა.

IV.

ამგვარად, ნაღიმის წესჩვეულებათა "გავეღერება" აღამიანის "ხიღიღელი სიამოვნების" წინაშაღანზე წამოჩვენამ გამოიწვია, თუმცა ცნობილია, რომ ნაღიმი, ყველა ხანახანა და ხაღხიმი, წმიღდა, ე.ი.ხახულიერო,რღღიღიერი ხახათიის მავარბეღლიც იყო. ამღენად, ნაღიმი თავისთავში აქმეღდა ოჯახის, გვარის, ერიის მიღე კულტურას, რაც ფიიკური-ხეღიერი, ხიღიღელი-გონებრივი ერთმისი ეამობახეღელი იყო, თუ, ამჯერად, ნაღიმის "გავეღერების" ფაღეებს მივივიჩყებთ.

V.

იხეღ ძველ ხაბერძენის თუ ღავებრუნელებით, ნაღიმი იყო თავისებური "ვიღიღი-ფიერი ხეღღაღ", თუ ჰუღვიინის "სიმპოზიონ-ს" კავიახუნებში. აქ ჰუღვიის ერიქ-ნიხახის ღაღაპარაკებს: "...თუ ჩვეში ხაღუკეთუთ მხმეღები უარს აპბღენ, მანინ ეს ჩემთვის, იხე რღვიერ არიხეღღენიხხა და ფაღროხათის ღიღათ დაამკვიღეღ-ბელია, ენიღიდან ჩვენ ხაში ბეღრს ვერ ვიყანთ. სიკრავეს კი ეამოვიკებ,ვი-ნაიღინ მახ ორივე მუღეღია, და მისთკის ორივე მიხაღღებია. ამღენად, ენიღი-ღან აქმეფოთავან აზავის არ აქვს ხეღვიღი ბეღერი ღაღიღს, მანინ მუ არაკის არ ვაწყენინებთ თუ ღოთობამე ერთხელ სიმარტლეს გეყავით. მე ექიმი ვარ და ჩემს პრეტვიკაში კავიღე თუ როგორი ხანაღინა სიმოღრღე. ამგვარად, ღღეს მე

მხერს არც თავაშვებულად დაავიო და არც სხვას უკრიო, ყველაზე თავაშვებ მას, რომელსაც გემინდელიან თავი ებრუნება". "...უიდაიდან ამდენი, ამკარაოდ, მუკ-თანხმელი, რომ ღლები ყველი მხოლოდ იძღვნა დაღუეს, მადღებოეს მას სუხს, და არავის არ დააძალებენ, მუმიდაქებს წინადაღლება: ჭეიკის დაპყველი უალი, რომელიც ეს-ესაა მიუღდა, ისევე გაემყათ... ისევე კი სკოლოთი დაკულოთოთ, და საბელიდომ ხიყვებოთ".

VI.

და "სიმპოზიონ", ბეომებულად, ხომ "კრთად-ღაღუეა", "ულოად-სმდა", უ.ი. მისი-რუღების ფრმა, რომლის ღროს - ჭამის მუღღე - სიმპოზიონი ხაუბროსღეს, რაოდე პლაგონმა, ქსენოფონისა, მუღღე კიოკურსა თუ პლეგარქა "ღუკრადუკრ-ღა ფრმა" მისიებს, და ღლები "სიმპოზიონის" სახით მუმიუქნა, რაც აკუოიერულ განხუბრებებს გელისხმობს "აქვეაღურ" თუ ჭოლისმეორ-ღიკუტაქუტელ რემუბქე!..

VII.

და კონკრეტიზაციისათვის, ამომარქერები პლაგონის "სიმპოზიონ-ღადა", რომლის თემა, როგორც ენიბოლია, არის სიყვარული: არისხიგვანებს: "...უნდა იოქვას, რომ არ არხემობს უფრო ძლიერი მისარუღება, ვიდრე სიყვარული, ...და უროსი არის მისი მავრონი...". "...უროსი არის ისევე მძაბენი პოეტი, რომ ის პოეტიადვე განხილს". სიკრადე: "მე მხერს, თუ თქვენი გნებავთ, სიმარათე ვაქვან, ჩემი სიმარათე, როგორც ეს მე მესმის"; და აქ სიკრადე აღაპარაკებს ღოკოსას: "...უროსი შეჭრის კარგს და ღამამს იმიოტი, რომ ორივე მას არ ვაარჩია". "ღემინი, ღლი ღემინი, სიკრადე, არის უროსი, და ყველაღერი ღესინური ცხიკრმბ ღემინსა და აღამიანს მუა!" "ამკუარად, სამყარო მისი მუქვეუიოთი არის უროდ დაკემირბემული". "ის არის ყოველთვის სიმარინისა და სიმოიყვის მუა". "...ამიოტი უროსი არ არის არც მღღადრი და არც ღარინი". "უკვდავი არის ყველა მუმიდაქვადვი არხემა, რომღებოეს ჩახახხევე და პაღღემენ". აღკუიბადებს კი სიკრადეს ხიგვამს ახხამს როგორც მემღღეს, რიც ამბობს: "...მარათელი, მემავოღლიბოთი არა, მავრამ მადღაქვანებოთ ყველა ჩვენი ისე დაგვაორო, რომ მავლიბს ქვემ ვეყარეთ; და რაც ყველაზე უფრო განხკვირია, არავის არ არხილეს არ უნახავს სიკრადეს აღმთერადი".

VIII.

და ქართული ნაღმი?.. ქართული ნაღმი, ჩვენი მერქლისა და მთაბროსის - გრიგოლ რომაქიბის ამრიო, - უპირისპირღება ქართულ ვარიანტებს პრიბოტესი, რომელსაც გრიგოლი ახე განმარტავს: "ქართულის საფროსხე პ რ ი მ ე თ ე უ ლ ი თ ვ ი თ ე ბ რ მ ა ა. ხაზს ვესხამ... 'საფროსხე' და არა 'თიხება'... ქართული ხღება 'თავნება', რიც იგი ვერ პიოღლიბს სხეამი ვამისმარხს: ახხიოესნებამს." "მრძანებოთ საქართულდომი უერათერის მიადქე - ოლო მესხებულდომი ყყკდაფერს". "ქართულ ვარიანტებს პრიბოტესი უპირისპირღება ქართული ნაღმი... ქართული ნაღმი, რომელსაც მადღებს ვერსად მიუნახავ, ყოველი მღღებოთი რომელიმე მხრიო 'პირველია': უროსი როგორც მომღღადი, მეორე როგორც მრკუავი, მესამე როგორც მრკუავი, მეოთხე როგორც მკურმეყველი, მესხეოთ როგორც მიმარქე, მეექვსე როგორც მახარებელი, მეშვიდე როგორც უბალო ბაკუოიერი და ღამამი: და ახე ბოლომღე სუფრის ირკუელივ". "ქართული ნაღმი, ამრიკად, 'ქიელი' კი არა უბალო ახე 'ღრისყარება': იგი უუღესი ნამღელი, ხადა მესხეღრა კრეზღლი პოღღესინურ იმარტება. ამ 'პოღღესინურობოთი' ილენს ქართული თავისხს საფროსხეს: ვანერბომებს, ვანაპირებებს, ვათობებს, ვანგოტებს. საკუოიელი არ არაა, თუ რავომ აფახებენ ქართულნი ახე ღღდათ ნაღმის ხელმღღენებს: თამადას. 'პოღღესინის' ვამყვანელი იღია და როგორც ახეოთ ნამღელი ხელღენი, ხელღენი ყოვის მოგვარებინა. ვამქრიახი გონი, ვღდას პიბოტიკოლონი ნუნახებინა ხახიოთა, მომომუა 'ხემრის', ხიღინე, მუმიარკემული ფონი მეხლამემიხიღისას, ჭაქვი, ეს უქინარეს ყოღისა - აი ღამახახიოთემღენი თვისებანი ნამღელი თამაღისა. ეს: ხუფრამე, სახაღლი ახმარებმე? აქაც მმარათელი იგივე 'თამაღაა'..." "საფროსხე იგი, ვხაღლი თავისოთად, კიღე უფრო მმარათელ უნდა პქინღებს ძღელი თეოლონი ხელღენუღებს, რათა მისი 'ხელი', მმარათელი, 'მწიგელ' იქესს". ("რა უნდა ავიღებდომეს ქართულს", აპრილი 1952, ყენევა).

IX.

აქ კი გრიგოლ რომაქიბე, სამარათლიანად, ქართულ ნ ა ღ ი მ ს აქესებს აღამიანის, აღამიანთა კრებულის - ოჯახის, ვკარის, კომიხიკრის - "ქარი" და "სა-

ზოგადებრივი", კიდევ შეკვი: "ხახულებრივებრივი" ყოვნი, და ამით "საქმის" მენჭარე, რაც, საბჭოთაობა, დღეასა "ქუაია" საქართველოში, "ქუაი" ამ ნებზის რკორც ხაერი, ისევე რევიგირი გავებით, რძობის ღრის "ქუაი" ხხვა რა უნდა იყოს თუ არა თვით "ქუაყრა", დღევანდელი გავებით. და, აღბათ, საქართველო, ერთადერთი თუ არა, ერთული ქვეყანაა, ხალხ ნაღიმი, შოელი ერის ყოველიერ ცხოვრებაში "ვიცხობს", "არხეობს" და "ერთად-ყოფნის", "ერთად-ბჭობის" და ამით "ერთად-ხიამოვნების" ეცნყრია, ვინაიდან "ხიამოვნება", ნამდვილი, ქუმმაროვი "ხიამოვნება" მხოლოდ "აზრუნებითი", "აზრუნანი" ხიამოვნება შეიძლება იყოს; და ამგვარი იყო და ღარჩა ქართული ნაღიმი, მიუხედავად, ზოგჯერ, მისი გაუხეშებისა, რაც გარდაუვალი მიუღწევია, რომ იგენ ნაღმის წესხა და რიცხ, ნაღმის აზრს ღრმად ჩაუფქვრეთ, და ის გავამოხერით, "გაფქვრჩნით", "გავახარით".

X.

და ქართული ნაღიმიდან, ვფიქრობთ, გამომდინარეობს ქართული პოეზია, რის დამადახვეურებელი ფაქტად ისიც შეგვიძლია მივიჩნიოთ, რომ არა მარტო თამადა, არამედ ნაღმის, ე.ი. "მთელი ხალხის", "მთელი ერის" ყოველი წევრი, ე.ი. ყოველი ადამიანი უნდა იყოს ნაკურთხი პოეზიითაც. ამის დამადახვეურებელი ფაქტად, თავის მხრივ, ვამოღებთ, თუ გნებავთ, ის, რომ, ვთქვათ, მთა რუსთაველი ჩვენთვის, ქართველებისათვის კი არ არის "მარტო" ლიგვრადურა, არამედ ჩვენი ყოველდღიური საუბრის დაუძრებელი წყარო: აღბათ, მხოვლითი, ქართველი ერთ ეკუთვნის იმ ერებს (თუ ახელი არხებობენ), რომელიც ყოველი და ი უ რ ხ ხსახუბრი ენახ(არა მარტო)მთაას აფრინებებით ამქობენ და ამით საუბარს ახად განზომილებას აძლევენ; და რა არის ის ნაღიმი, თუ მინაწილებით არ აღიქვამენ ქართულ სიფყვას, ქართულ პოეზიას, ქართულ სიმღერებს, ქართულ ეკვანთამაშს, - ნაღმის, ე.ი. "ერთად-ბჭობის", "ერთად-მოღებნის" ღრხხანს... ამის მეღეგია, უთუთი, ის ფაქტიც, რომ მწელია იპოვით ისეთი ქართველი, რომელხაც, თავის 'სურვებშიც, ერთი ლექსი მაინც არ დაუწერია!.. და ვინა ახელი ლექსები უნდა განისახლოს მხოლოდ პოეზიის "დაუნღობელი" ნორმაფიკით თუ ნაღმის წესხა და რიცით, რაც უნდა მივიჩნიოთ იმ ნოყირ მიწად, რომელზედაც, აქა-იქ, "ღიღი" პოეზიაც "ამოღის", "იხარებს", "იფურჩქნება". ამღუნად, ნაღიმი აერთობს ჩვენ-ერის ყოფიერებას ხაერთოდ, რომლის ღრის "ერთად-ბჭობა", "ერთად-მოღებნა", "ერთად-ხიამოვნება" პოეზიასაც, მუხიკახანც, და თვით "ხახუბი", "ერის საქმე-ხაც" თავისთავში აქვებს, რომლის ღრის "თამადა" არის სიმძლი თვით ერის "თამაღისა"; ე.ი. მმართველი, "ხელ-მწიფე" ამ სიფყვის პირდაპირი გავებით.

XI.

ამგვარად, - საქართველო - ნაღმისა და პოეზიის ქვეყანაა-ხხვა რას უნდა ნიშნავდეს თუ არა იმას, რომ მთერე პირველიდან გამომდინარეობს, და მას ზევიო: მთელი ყოფიერება ვააკუელი ქართველისა, ისევე რიცორც იჯახისა, გვარისა, ფიფისა, ერისა "ერთად-ბჭობაა" ე.ი. ნაღიმი, რომლის ღრის, პოეზიის ფარგლებში რომ დავჩრეთ, არ არხებობს "კარგი" და "წელი" ლექსი, არამედ ყველა - და ყველა ი მისი შემადღენელი ნაწილია, ვინაიდან ყველა და ყველა ი საქმე თუ სიფყვა - "ერთად-ყოფნას", "ერთად-ხიამოვნებას", "ერთად-ბჭობას" ემსახურება, რომლის ვარემე ერის, ხელ ცოფა, ქართველი ერის ყოფიერება წარმოღვევულია. და აქ მიკული ნაღმისა და პოეზიის ნაწყისთან, რომლის ფრე ხხვა რა უნდა იყოს თუ არა "საქმე", რომელიც სიფყვამის ღებულბს თავის ფრმას, გამომხავას, რითაც იმის თქმა მხერც, რომ არ არხებობს, არ უნდა არხებობდეს ნაღიმი "საქმე-არჩის" ვარემე.

XII.

იჯახში, მავალითად, ყოველდღიური ხალიცი ყო თავისებური ნაღიმი, რომლის ღრის "ერთად-ყოფნის", "ერთად-ხიამოვნების" კახრულყოფილება "ერთად-ბჭობით" კიდევ უფრო აზრიანი ხდება, თუმცა იჯახის ხალიცი-ვახმამოხისახ "ერთად-ყოფნაც" აზრიაციებს იჯახის ამგვარ ფიქტურ-ფიქტიკურ მთხოვნილებას. დამადება, ნაღიმი, ქირჩილი, ქეღეხი კი იჯახურ ხვერის სიღიდება, რომლის ღრის დამადება-ნაღიმი-ქირჩილ-ქეღეხის "აზრია" ის ხაყრღენი ძადა, რომელიც "ერთად-ყოფნას" ღრმა ხაერი თუ რელიკურ "ღე-ხახაწაუღს" "ერთად-ბჭობის" ხუღს პჭერავს. ანალოგიურია, საქართველოს ფარგლებში რომ დავჩრეთ, ჩვენი ხაერი-რელიკური ღეხახწაუღეტი - დავით დამამენებლის თუ თამარის ხხენის ღღ(26 იანვარი და 1 მაისი), ნინობა თუ შობა-ადღეობა, და ხხვა მრავალი ხაერი-რელიკური ღეხახწაუღეტი, რომლის ღრის, ნორმაღერია, იმართება ნაღიმი - წყარი "ერთად-ყოფნის" თუ "ერთად-ბჭობისა".

XIII.

მავრამ, აღმათ მუამჩნიეთ, აღნიმნულ "ერთად-უცინის", "ერთად-ბჭობის" ნა-
ღმთა შირის არ მოხანსხ ს ა ე რ თ რ ე რ ო ვ ე ნ ე ს ა ბ ე ე მ წ ო -
ფ ო ე ბ რ ი ვ ი მნიშვნელობის ნაღობი. ახეთი ბაღობი კი იყო და დაჩჩა,
ქართული ერის ახალ ისტორიაში, ზნ მ ა ო ს ი, ხაჯაფოქრის სახელმწიფოებ-
რივი დამოუკიდებლობისა და ხეკუთნობის დღე, როგორის აღნიშვნა ჩვენის სამშო-
ბლოში, უფხი დამპყრობლების მიერ, აკრძალულია. და რა მუჯუჯო მოყვა ამის ხა-
ქართულით? - ვერც "ღირი ოქრობრის", ვერც "ზნ თუბუკლის" აღნიშვნამ ქარ-
თული გუდმი ვერ ვერ იპოვა ხალკობი, ვინაიდან ბოლშევიკთი ქართული მოკლეხა
არ არის, და როგორ შეიძლება დამოუკიდებელი საქართველო დამპყრობის დღე -
25 თებერვალი - ქართველის გუდმი იხე ჩიბუკლის, როგორც, ვუჯვათ, თამარობა
თუ 26 მაისი. ამიფობაა, რომ ქართული ეროვნული ნაღობი დღეს ხაქართულით
განაგრძობს ანხეობისა არა-სახელმწიფოებრივ სფერობი: ოჯახში, ოჯახთა კრე-
მულში - ღაბაღებს, ნათლობის, ქორწილის, ქუჯეხის დრის, რახას, გახაგებია,
ბოლშევიკური ჩუეობი ებრძვის.

XIV.

პოლიტიკურ ემიგრაციობი კი, გახაგებია, 26 მაისი დღი ეროვნული მნიშვნელო-
ბის დღეხანწაულია - ქართული ეროვნული ნაღობია -, რახან, სულ უფხა, პარიზში,
ხაღვ ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის დღი ნაწილი ცხოვრობს, - მესაფერი
ხიგაქობისა და ეროვნული მთავრობით აღნიშნავს ქართველობა. მოგიერთი სათარ-
გობობი კი "კურობის" 26 მაისის მესაფერი აღნიშნავს, რის მიჯეგად მუჯვარ
ხათობისგობობა, სულ უფხა, ხელმძღვანელობა აკაქის თაგუნას ბეჯს იბიარბენ,
მუგენბულად თუ მუეგენბულად.

XV.

ქართულ ნაღობთან დავაქობირებობი, ამასთანავე, აღხანიმნაეიხი ისიც, რომ ქართვე-
ლი პოლიტიკური ემიგრანტი არაფერს ისეთი ხიმწვაეიხი არ ვანიღებს, როგორც
"მარგობისა", როცა მის გუქრლით ხხვა ქართველები არ არიან, რომ მათს დავუგენ
"ერთად-უცინის", "ერთად-ბჭობით", ნაღობით. ერთი ვაქვი: ერთი ჩვენი მუგობარი,
მომორბობი ირვა ხაავადმუყოფობი. სამი ვაქვი წაველით ხანახავათ და თან წავეი
ღუთ რამდენიმე ბოთლი მავი ღვინი და ხხვა რამ, და მივაღუქო ჩვენს ავაღმყოფს,
რომელხან ხიხარულისხან თუაღბში სრემლი მოღვა. ჩვენს მუქობიხავე თუ რა
უხხრა ექიმმა, მან, ჩვეული მჭერმუყუეალებობი, გვიპახეხა:
"ქართველს ექიმი რათ უნდა!.. ქართველს ექიმი ეართუღია."

XVI.

მართლაც, ქართველის ექიმი ქართველია, და ამიფობაა, რომ ნაღობი აქ, ემიგრა-
ციობიც, ჩვენი "ერთად-უცინის", "ერთად-ბჭობის", "ერთად-სიამოქენვის" წყარობა,
თუმცა ამგვარი მესაბეღებობა ყველა ქართულს ემიგრაციობი, ხამწუხარობ, არ
გააჩნია იხე არიან მიმოფანფული მსოფლიოს ხხვაღახხვა კუხებში. და, ვინ იყის?
შეიძლება აქ ვამოთქმებობა აბრებმა ოღნავი ბობეი პანის მოგუეხს ნაღობი ვიღვე
უფრი გავარდმავო ეროვნული მუგენბობი აქ, ემიგრაციობიც - მისი პიროპირი გა-
გებობი, ე. ი. მისი "ერთად-უცინის", "ერთად-ბჭობის", "ერთად-სიამოქენვის" იღე-
ობი?..

XVII.

და, ხართოდ, გამოქვეყნებული, ხხვაღახხვა ღონისა და ხარისხის; პოეობის ნი-
მუშებიც არ აღახტურებენ, რომ ხაქართულ - ნაღობისა და პოეობის ქვეყანაა?..

კარლი ინახარიძე
ღუქვილი, 1987 წლის 26 მაისი

თავის-უფლების მომღერალი

პოეო გორგი ყიფიანის გარდაცვალების ერთი წლისხაეი

"ვიყავ ღუენილი, მქონდა შახხვა ივერისი,
მჩწამდა ხამშობლი, ყოველ დღეჩამე უფრი ძლიერი".
(1910-1986)

I.

პოეობი, ხელოვნობი, ხართოდ, მისური უხარისხობითაც არიან დავიღლი-
ებუნდნი, რომლებიც აწმყობს უფრი მამაეღის, ვიღრე წარხულის თვალთ ხე-
ღავენ, თუმცა მათი უხეუბი, ნორმალურია, წარხულებიც ოღნაღა ვაღვებული.
მავრამ - განზოგადებულად რომ ვოქვათ - იმ დრის, როცა ე რ თ ნ ი -

არის რა შვილით თავიუხვად ერგება - ვაგონიანობის უფრო უნიკალური მხარისაა აღგნებული, გაფრთხილებული, დახატული, მ. ე. ო. ე. ნ. ო. - არის რა შვილით უთავიუხვად ერგება - უფრო უნიკალური პრინციპულია აღგნებული, გაფრთხილებული, დახატული, ვინაიდან მათ ხერხ ერგ უნიკალური თავიუხვების მთავრება, რამ მახვე დაყრდნობის ხავეთარის უნდა და ამის ხა-ვრთა-მორთობ, ინფერ-ნაციონ-ნაციონალი, უნიკალური ხავეთარით ხავეთ-ხეში უფრო ხრეფილივითაა ეხახინ, განჭვრიტონ. თამახ მახი კი უფრო "კონ-კრეტული" გამახახავხ მწერლის მიხნურ განჭვრევახ, რთხე ამამახ: "მწერლმა არის მკრქნობითარობა და რინყონა, ხუდ ტრფა, ხუი რლი". (Tagebuch, 5.9.1933).

II.

მაგრამ პოეტთა, მწერართა ამგვარ "მიხნურ განჭვრევახ" ხხე განმომიღებახ გაანწიო, რამდის რისხ, მავალითად, ერთნი - ხაზრლომენ რა უფრო ემი-ტიონილური აღგნებოთ - უფრო მიხნარხხ, ვიღრე ფრამახ აყენებულ რისხ ტრფა-ტო, რთხე, მარალიო, "ფრამახ" რავრავხ, მიუხედავთ იშობა, რამ, რავრთხ ტნი-შილიო, ფრამახხე გაანწიო თავიხი ფრამალური მიხნარხი. ამ რთხი პოეტთ შვიდებმა რლით, პალიფიკური რლით აგიფაფრიოხ კი გახლახ, რთხ იშახ არ ნომხახ, რამ მიხი ნეარამოქოთ უფრო მეფი არ რთხი, ეღრე "პლიფიკური" აგიფაფო. მეორენი - ხაზრლომენ რა გონიხ აღგნებოთ - უფრო მხაფრული ხრეფილივით ხეფროთი იჭრებოან, რამდლოთ განხახიერებახ, ახალ რთხე-ნა-შეფრამი, მერფლტ მრეხე(არა მარფო პოეზია) მეხახებმა, რამდლოთ რვალდობ "მეფიერული" განჭვრევათხე "ავიფიერო", "პლავაფურ" აზრემახე კი ფრამალურად რამხხხხხ, "მჭლე" ფრამებში ახხამხ ხიღე, რთხ ემიტიონალ-რამახ ვაურებო, რამ იმგვარ "გაუხხივებულ ხაყაროთი" მეიოხველი, მხმე-ნე-ლი, მავურებელი უფრო აზრხ, ვიღრე ფრამახ, უფრო აზრხ-უთოხხ, ვიღრე ხრფ-მეხამახ აღქვაახ. "რავრქებმა" კი, თავითოავლი, ემიტიონი, ხუდ ტრფა, "კონფრლოხ ქვეშ" რეყენებახ უღრთხ, რთხე მხაფრული გამახახავხი აღქმახ, მეგრანობის ხაშდურთხ ვარდალავთხი ხამომრევახხე კი მოახწავებხ. ამის მეღეგო, აღმეო, იხ, რამ "მეფიერული" განჭვრეფიო რვალდობ მხაფრული გამახახავხ მეიოხველი-მხმე-ნე-მავურებელიო ფართო აღიარებო (ქვე კიღე?) ვერ ხარგებლოხ, თუშე ვიხ არ მიხწონხ რღე (გეიოლური) პამლო პოეზიოხ მემოქმელებმა?.. ხხე ხიფყვებო: ვიხ არ მიხწონხ რღე რვალდობ არა "ახ-ლიხ", არამე "აღგეოროხ" გოთი გამახახავხ, რთხ ხაფრეველიო თანამეღრევე მხაფრული გამახახავხი ხაერიო?.. ("VOM ABBILD ZUM SINNBILD").

III.

მაგრამ გვეყფო მოგადი დამარავო. ხალ უნდა მიუვიწიოთ აღგილი რვენხ პოეტხ - გიორგი ყოფიანხ -, რთხ არის რვენი განხილვის ხავეთოხ?.. პახუხი მარფოთო: გიორგი ყოფიანი უთავიუხვად პავარა ერთხ, ქართველი ერთხ შვილი რყო, მაგრამ არა ხაქართველიში, არა რვენხ ხამომიღებო, არა-მეღ უხეოთოთი, ხაფრანგეოთი, პარიშში, რთხ მახში რამეღ დახვეახ იწვევლა: ხაქართველი, ქართველი ერთხ უთავიუხვებოთა და ხამომიღო მიწა-წყალხ მოწყვეტილებო; და აი ამ რ მიხნევემა განაპირობა მიხი პოეტური მემო-ქმელებო: მან თავიხი მემოქმელებიხ გენერში დაყენა მიხნარხ-გამოლოქმა და არა ფრამა, თუშე მიხ პოეტურ ქმნილებოთა ფრამეღ მხაფრული გამახ-ხვიხ "ხრეფილივითახეან" უფრო "პირველი", "უშუალი", "გულმრევილი" გან-ჭვრეფიოხ, ვიღრე "ავალიყოთი"; "მეფიერული"; "ენაომეღრეველი" გოთი მიოხ-წრახველი. ამგვარი "გულმრევილი" გოთოთხ რამ შეხამებელიო ხრეფილი მხაფრული გამახახავხი მიღრევა, ამახ, ქართველი მემოქმელებო ხეფროთი რამ დავრჩეთ, ნიკო ფროხმანი გვიმეფიოხებხ. მაგრამ ყოველ მემოქმელებ რამ ამგვარ რთხეღ არ მეუბლიო აამაღლიხ მიხი მემოქმელებო, ეხ პლიღედახ არ ნომხახ იშახ, რამ ამ გოთი მხაფრული გამახახავხ ვერ შეიქმახ, რთხ დახდახეფრეღად მეგვიძლიო მიოყვანოთი გიორგი ყოფიანხ(თოქმის) ყო-ველი რქეხი, რამეღამეღ გამახხვეოთხ უთავიუხვად ერთხ, უთავიუხვად ერთხ შვილი, ხამომიღო მიწყვეტილი კვეხა, მაგრამ არა პეხიმიხყური.

IV.

"ვიხ რახ ვერჩილოთ ვინ რახ გვეჩიღო!
 რთხე ხიფხეხიხ ხიხიღედაღვარეთ!
 რთხევიხ გავეჩიო რვენ ჩრელიოთმა!
 ვახიოთ შევეიოხოთ თემრევილხ რამეხ."

წარს გიორგი ყიფიანი თავის 1932 წელს დაწერილ ლექსში - "დაუბრუნებელ ხამხვერპლთან" - და განაგრძობს:

"დაბრუნდა ღრთო განმეორება
 შველს ვერ შველდა ხიხხლი ნუკრების,
 წმინდა გიორგის ფიცი თავლებად,
 ემხვერპლმოდენ მჭერი იუნკრები.
 დამგლოვიარდა ღრთო ხამჯერი,
 დამარგხდა ჯარი, თავს აკუნს ხრიდა,
 გადომიდა გულში ქარივარი,
 გულ-დაიხზული თებერვლის დღიდან".
 მაგრამ პოეტი ხანგრძლივობის არ მიიღვამა და აღნიშნავს, რომ მიუხე-
 დავამ ჩვენი ჯარის დამარგხებისა, "თავს აკუნს ხრიდა", ხლი ჩვენი ურის,
 ხაქარაველის ხსენს მჭერის კლანჭებიდან იხვე ჩვენს მთილიკურ-იხტარივლ
 ხაყრენს - თორი გიორგის -, იგივე, წმინდა გიორგის, ე.ი. გამჩენს
 ანდობს, როგა წერს:
 "გაველრეში შეუფუო,
 წმინდა ქვეყნის ხელმართ რჯულებს!
 ნუ გახწირავ ჩვენს ქვეყანას,
 ქრისტეგს ჯვარიო დაფანჯულებს"-ო.

V.

და სხვა ლექსებში?!.. რომელი უთი ჩამოვთვალო:

"შემოგონებავს ეს ხაყვენი
 ყვირელ ჩინჩხუბად ვაღმოყვნილი!
 ჩრდილის ჩრდილები იხე გაწუხებებს,
 როგორც ხულისონი მძიმე მახვილი!" - ამბობს გიორგი ყიფიანი ლექსში
 -"მბილიხი" -, ჩვენი ღელაქადაქის 1500 წლის თავზე ხაივტიღერი მინარ-
 ავამი უგზოთიდან, და მთლის დახმებს:
 "მბილიხის დამეხს ხმარად ხვევია
 ხმა ხიხხლიანი, ღრთო შექარა.
 ძველები წაიღებს, მაგრამ გული კი,
 გული ვერავინ გამოუხარა".

VI.

ლექსში -"პრეზიდენციის დახვედრება" -, რომელიც პოეტი დაამუშავებელი
 და ხუვერწული ხაქარაველის პრეზიდენციის - ნოე ყორღანიას - გარდაცვა-
 ლების უძღვნა, 1953 წელს, იგი, სხვათა შორის, ამბობს:

"მთხარ, ხადა ხარ კაციმკრობავ?!
 ხიდ არის რწმენა, მართალი თიხებია?!
 ჩამოღის ხიხხლი მშის ხხეულიდან,
 როგა ძაღა ხიდებს ქვეყნის დინებებს. მენ გველრეში უგზო ხამარებს,
 მახპინძლებს გულიო ხაპაციმკრობს,
 ზელი ქარაღის ხხეულს გაპარებს,
 რომ დაუბრუნო მბილიხის დამეხს.

შენგან ხიამე ზევი ვიგრძენიო,
 შენ წმინდა ხხხლმა ვიხილიო დიღვეებს;
 მჭერი ურთო. გმა არის გრძელი,
 დილი ევრძავ, ახე იღიღე:

არ არის ზერწი ქარაღი მიწა,
 დაჭირაღღმა ახალი ღერძი;
 მძძიღღების ძველის თიო კუმის ფიგარს
 გულში ჩაიქრავს ქარაღის ანდერძი".

მაგრამ პოეტი გიორგი ყიფიანი გვიხატავს არა მარტო იხვე-მდღვარი,
 ურთიანი და განწყობილი ხაქარაველის "პირველი მმარაველის" - პრეზიდენციის
 ხახეხ, არამედ მის თანამეჭმარაღო მთელ ვაღერეას, რომელიგან ლექსში -
 "ევენი გაგავკვირს" -, პოეტი, სხვათა შორის, ამბობს:

"ხამჯურ დრომეში არხველი შარებს,
 შარებს მღღვარებს თამარის ხნიდან,
 ციური დღვვა ხამშობლი ქვეყნის
 ხიხხის ხხივებს რომ მიუხნიან!"
 ლექსს - "ქაიხიხირი ჩილიყამვიღის, ურეწული გმირის ხხიგანს" - კი პოე-
 ტი ახე ამოავრებს:
 "ხაღხს რომ შეეძღოს ზეღის ძიღმა,
 თავიხუღღების გეგხღის ხამოხში

VII.

მაგრამ არა მარტო ურთულელი უთავიხუფღებობის შავბეღობა აღდევებს პიეტ
გორგი ყოვლის, არამედ, ამხანაგვე, ხამბოლი მიწა-წყადღე მოწყვეტა,
ეზიგანწყობა, პიეტის ურთიგანწყობა, რამდენად იგი მიწ-
ყვედობის ხაზარეულს ვიძიებდა, თუმცა ხუღიერად მახანა, რად ყო-
ველ მის ღებხში იგრძნობა. ღებხში "ღიგვა უხუთიდან", მავალითად,
პიეტ წერს:

"ღმერთი თუ მხოვ ამა ქვეყნად
რას ვხუზრებ? რას ვინაყრებ?
- შეინახე ღიღ ხანს ღედა,
აფიღნი რკინის მავღებს.
ღა,ამავე ღებხში, ზიღის ამბობს:
"ჲე აქ ღაგრე, უღი ღეში,
გვეღღებ, მუჲუღი,
ნუ მიმხმრებ უხუთიში
ხაზარეულს უქარეული".

რემ ხიშარიღებ თუ ვი ხეღავ,
შეიწყინარე გუღის ღიგვა:
ხაზარეულს ნუ გარეჩავს
აფიღების გარე მოგვა".

VIII.

ანდოგორი "შინაგანი წიღი" არის გავღმთიღი,აგრეთვე, გორგი ყო-
ვისის ღებხი - "ქუთისი", რამდენიგ,ხეჯთა შორის, ამბობს:
"ვერ ღავიგინყა: წიღელი, თორი, ქაჭვის ხიღი,
თუ რიგორ ხახე თამამიღა ვიღდათი ხეღამი,
მაფხუღის მღებე მშიღ ღამწუარი მხრემ გარეჲული
რიღის შორე გარეღიღი პავარა მავმეი".

IX.

ღა აქ მივეღი პიეტის "ხაწყინიან": გორგი ყოვისი იღობაღა
1910 წელს ხერადე "ხავარღი ღა ხამაიხი" ქაღაქ ქუთისიში. აქ ღარწა
მიხი აკვანი; ღა, რიგორღ მან მიმიხხრი, ხეღამიღე რიღიერვა მახში
1917 წლის თებერღის რევეღუღის მუღეღად იხვე-აღღგარი, იხვე თავის-
უღადი ხაზარეულს თვიღყოღადღა, ვინაიღან, რიგორღ გნიღიღა, ხაზარ-
ეღელი, თიქმის ხუღი ხავეუღის ღაქუღმეღმული ღა ვანუღი ავეღებობს,
1918 წლის 26 მახის იხვე გავიღა ხაღრთამორიხი ახპარეღე, რიგორღ ხე-
ვერეღული, ღამეღიღებელი, ურთიღი ღა განუყოღელი ხახეღმეიგ; ღა ხერადე
ამ ღრის ღიწყი ხეღადე ხეღამი რეღნა პიეტა. მაგრამ ხაზარეულს,
ქარეღელი ურის თავის-უღადი გხორეღა, ამ-ქერად, წიღამა რუხეღამ, იარა-
ღის მადღი მუწყიღა ღა ხაზარეული იხვე მოქეღს უღი მავღნიღის ქვეშ.
ამიღამ მიზარეღი, მავმეღიღ ვი - მამის გორგი ყოვისი ხეღ თერიღეღი
წლის იყო - განოღღღენ უთავიხუფღებობას, თორემ ხეჯავარად მუვეღებე-
ღი გავებეღ იქნას, რამ - რიგორღ პიეტ ამბობღა - ხეღამი ავეღღღებღა
ხეღე უხუთიღან მემოღანიღ ნოე ყორღანიღს ნაქერეღს, რამღის ღრის,უღი
ღეღს, მიწეღთი მუღი ჲეღე ღამეღმეიღე, ღა, რიგა გავმოღვიღე, "მე
უღეღ ვაღაწყვეღიღი მქინღა, მიმიხხრი პიეტა, ხამბობღის ღავღეღა,ვი-
ნაიღან ხეღ-ღამეღმეიღა მიმეღღა". ღა ახე ღავღეღა ხამბობღი,ხაზარეულ-
ღი 1927 წელს, ხეღ 17 წლის ქამეღამა, ხამბობღიღ ღამინღეღ პარეღი, ღა,
რიგორღ ვიგორღ რამქიღე წერს გორგი ყოვისის მუხახემ, - "თიქმის იგი
აქეღან" წვეღღღებ მშიღეღ წიღს 'იქ', რამ მუღეღის გეღამა მადღი ხავ-
ხე ნყოღთი ღეღღღა ღა მამუღის. წვეღამა ვიღეღ: ნავეღი რარმახხეღი
მას ხორღხმეღ ხინამღღღეღ ეღღინამა. ახუთი მქმეღი ძაღა ხეჯარეულს,
ხავეუღიღ ღრმა ვეღიღღი აღვიღებუღის".

X.

პიეტის ამგვარი თავგანწირული აღმენეღა ურთულელი თავის-უღღებობა
ღა მშიღელი მიწა-წყისი ხეჯარეული, ამღენად, ნავარნახეღია მიხი გხორე-
ღისხანს, ვინაიღან იგი ხაზარეულის თავიხუფღებობის ღავარეღას 1921 წლის
თებერღელში, გახავეღია, ხავეუღი თავის-უღღებობის ღავარეღათავ აღქეღამს,
ხეღი ხამბობღი მიწაწყადღე მოწყვეტა რამ მას ვიღეღ უღი ურღღებებს ამ-
გვარ ვეღიღღებს, ეხ თავისთავად გახავეღია. ღა აქ, "ღიღ" თუ "პავარა",
უღი ხერადე, "მრავადღიღხიღანი" ღა "მგორღიღხიღანი" თავისუღადი ურღის
პიეტისხანს განხეჯეღეღი, გორგი ყოვისი უღი რარმეღში რეღამა.
ეღღღამ რამეღიღეღი, რიგორღ "მრავადღიღხიღანი" ურის მავალითად რამ

მთავროვნება - აღწევნებული იყო "კლასიკური" ან "ინტერნაციონალი-
 შინის" "ხა-ჯრა-მარბონ" პრინციპებით, მთავრდებოდა იმის, რომ - რამდენ-
 დამ ვიცი - იგი არახილეს არ დაინტერესებულა "ინტერ-ნაციონალიზმის"
 წინაპირი - უ რ ა ბ - , ამ შემთხვევაში, ქართველი ერის ეროვნული
 პრინციპებით. მან, როგორც ხანის, მხილველი უნდა იქნეს, რომ რთვა მან
 კავშირში ვიცი შემთხვევა, მხილველი მამის "მთავრდა რომ მე ქართველი
 ვარ!" ანუ "არა-ლიტერატურა"; ანუ "უღიარო" შექმნილი ეპიკური(თ) არ-
 ეპიკური) მათაოვების, ვინაიდან მისთვის ხრედილი უნდა იყო და დარჩა
 თუ რა არის, ეროვნული თავისუფლების პრინციპი, ვინაიდან მისი ერთ-
 რხის ერთ - ეროვნული ჩაგვრას არ განიცდიდა: და როგა, იქვემდებარა გა-
 დამრთველის შემდეგ, ამ-ჯერად, წილადმა რუხიშმა იხვე დამკურნა საქართვე-
 ლი და ამის შემდეგ რუხიშის იმპერიული პოლიტიკის გზას დაადგა, მათაოვების
 მონაცხ "კლასიკური" და "ინტერ-ნაციონალიზმი" პრინციპებდა, თუმცა
 ინტერ-ნაციონალიზმის წინა პირში - ნაცია, ამ შემთხვევაში, ქართველი
 ერთ მის თვალში იქნა გახრეხილი. ვითომ დენინ-ხედილის ამგვარმა თვალ-
 მაქვერმა "კლასიკური" ან "ინტერ-ნაციონალიზმი" აიძულა მათაოვ-
 ბის თავი მოეკლა... მისდა დავიჯერი, თუმცა ძნელი დახატუნიდა.

XI.

"მეორე-რიგის" ერის მაგალითი?.. - ფრიდრიხ ლიურნაუმი, მაგალითად,
 ეს მსოფლიო შევიგარეული დრამატურგი-მწერალი, უფრო ხავერდითი პრინციპ-
 ბითა დაკავებული, ვიდრე ეროვნული, ვინაიდან შევიგარეულია ხალხმა (არ
 ვამბობ ერმა) უკვე დიდი ხანია მიუჩნია თავისუფლებას იხვე, რომ ამ რამდენ-
 ნიშნ წლის წინათ, შევიგარების მახორბოვი ინტერნაციონალიზმის მღვიმეებს - პრესას,
 რადიოს, ჟურნალებს - "დაავიწყდა" ხოლმე შევიგარების დამოუკიდებლობის
 და სუვერენიტეტის დედა დენინიშთ, ვინაიდან ამგვარი "პრინციპი", რო-
 გორც ადენინიშ, შევიგარებისათვის აღარ არსებობს, მთავრდებოდა იმის, რომ
 შევიგარია, შევიგარეული ხალხი ხხვა არავფრია თუ არა გერმანიული, ფრანგული
 თუ იტალიური წარმომადგენლის ადამიანთა "ეროვნული" კრებული, ხამ-(თხ)-უნ-
 ვანი ხახულები, რომლებს მღვიმურმა მისხა მისმა გეოგრაფიულმა თუ
 პოლიტიკურმა მდგომარეობამ თავი აერიღებდა(უკვე, ხაუვენიშთ) უცხო-მრ-
 დარეობისთვის" ერებისაგან დაპყრობას. და ამ ქვეყნის პირში მვილი რომ
 ფრიდრიხ ლიურნაუმი არის, ამას დახატუნიშ მისი შემოქმედება: იგი,
 როგორც ადენინიშ, გაყვებულია ხავერდითი პრინციპით, რომლის მაგალი-
 თად, თუ გნებავთ, შევიგარია მოციუყანთ მისი პიესა "ფილიპინის", რა-
 მდენი გახილულია ადენინიშული ხაგნის შეხრეხვა-გამოყენება ატმურ ეპო-
 ქაში.

XII.

და აქვე შევიგარა: ვითომ მათაოვები თუ ლიურნაუმი გიორგი ყიფიანის,
 ხუდ გოგა, თუმატურ "ნახეხიან" არ გამორჩენილენ, რომ რუხის ერთ და
 შევიგარეული ხალხი დაპყრობილი ყოფილიყო რომელიმე ხხვა ერისაგან?..
 და თუ ამ კითხვას დადებითად ვაუხვიშ მახუხს, რაც დიდიკურია, მაშინ
 არ შევიგარია ვიქვამ, რომ უთავისუფლო ერების არა მარტო პოეტი, რამ-
 დენი ენერჯიას ხარჯევენ ეროვნული თავისუფლების მოპოვებისათვის, იმ
 დროს, როგა თავისუფალი ერების შევიღლი ხაქმოდ არ ეხებია, ან, ხუდ დიდი,
 "გაპყრო" ადენინიშევენ უთავისუფლო ერების დეპორტაციას?.. და ამ-
 გვარი შედარება უკვე ნათეს არ ხლის, რომ უთავისუფლო ერის შვილი, ამ
 შემთხვევაში, პოეტი გიორგი ყიფიანი, უფრო მეტი, უფრო დიდი ჰუმანიტარია,
 "ადამიანთა მოყვარეა", ვიდრე, ადენინიშული ფაქტების ხეტიში რომ დავრქუი,
 მათაოვები თუ ლიურნაუმი?.. და ვინ ჩამოთვლის ამგვარ არა მარტო პოე-
 ტის ხახულებს, რომლებიც - არიან რა თავისუფლო ერების შვილები - "კლასი-
 კური" და "ინტერ-ნაციონალიზმი" პრინციპითა კმაყოფილებიან,
 მაგამ ხრედილი იტყვიენ "ინტერნაციონალიზმის" წინაპირი - ნაცია,
 ერს?.. და ამ ფაქტში არ მისხანს, რომ გიორგი ყიფიანი, ხუდ გოგა, თავისი
 შემოქმედების უ რ ა ბ - , რომელიც ერისა და პრინციპის თავისუფლებას
 აქვეებს თავისთავით, დიდად დახატუნიშელი, იხვე როგორც ყველა ხხვა ქართვე-
 ლი და არა-ქართველი (არა მარტო) პოეტი, რომლებიც თავისუფლო ერს, თა-
 ვისუფლო პრინციპებს უღერიან?!

XIII.

მაგამ - ვინაიდან ჰუმანიტარული უ რ ა ბ - მ მაგარეული უმარლო პოე-
 ტი, უმარლო დამრევი შევიღლი იყო, რომლებს: მათაოვები ამბიციში არ

რამ შეუძლებელიც ყოველი პოეზია და ყველი ხელოვანის შემოქმედების
 ჩაბნის განხაზვნა, ვინაიდან "ვახუცური ხელი" მხოლოდ "რჩეულებს"
 გააჩნია?!.. და "რჩეულები" ხშირად ირრად, "არა-რჩეულები", ე.ი.
 "რჩეულები" უმარავი, კიდევ მეტი, ყ ვ ე ლ ა ა, თუ იხვე მოიხს
 დავუძრებო!..

XVI.

გამხივადი ამ ლაბორნოლიან, ჩემი აზრით, ერთდროს გვა მოხიანს:
 დავუთხრობო, განხაზვნური რეპრეზენტი, იხვე მოიხს და ვალიარი,
 რომ ყ რ ვ ე ლ ა აღამიანი, მეფ-ნაკლებად, ხელოვანია, დიუქარეო,
 პოეზია, რაც ხაქარეულებს, ქარეველი ურის შემხვევაში განხაზვნურ
 დღესხუტებას უნდა პოეტიკებს, ვინაიდან - თუ პოეტიკის ხელოვნობა
 ჩემია - იმპოეტია ქარეველი, რამდენხვე ერთი ლექსი მინც არ დავწერო.
 და ვინ არის ჩემი ახე მდღარი და შეხანიმწავი ხაღხური ვოქლორის
 დეკრეტი თუ არა ყ რ ვ ე ლ ა ქარეველი?!.. და თუ ამ ხაზშითი მიუღვე-
 შით პოეტიკი ვირევი ყვიანის შემოქმედებას, მაშინ ვერ დავუთხრობო
 ჩემი დღი მწერლისა და მომწოდების აზრს, რომ -
 "1. ხელოვანი 'ხელობანოცა'. ხელობანოში ვირევი ყვიანს კიდევ წვა-
 რთი ხტორევა.
 2. მეტი ყრადღება უნდა მოქვიოს წამეღივს გამარევის ქარეული ხე-
 ყვიანს. ეს უხვა არა მარევი მას". ვითომ "ხელობანოცა" და დიუქარეუდად
 "გამარეული" ხეყვიანს ვარევე შეუძლებელია მხავერული წაწარმოების შექმნა?..

XVII.

მე ვიქრეტი, შეხადელებია, და აი, რაყვი: დავუშვათ, ნოკი ვირი-
 ხაზის მიღი "ავადელოური განიღევა", ე.ი. დავმოვრევა ხაზხავერი
 კავადელო. მაშინ იგი უვე ნოკი ვირხაზის აღარ იქნებოდა, ვინაიდან
 უშუალოდ, "ვულვრევილი" ("წაიკ") ვეღარ შეხედავდა მის ვარეშს, და
 ამით ეს ვევილური (ეს ხეყვიან ხერადოა წაზმარი აქ) მხავერდი "დაიღ-
 ვებოდა". და ვინ იღის ვინ იყო პომერეხი?!.. და ვინ იღის რა არის
 ხავერდი "მინი" და რა- "ხაღხური" პომერეხის ქარეველი დორხეული შეღის
 ვაყვს შემოქმედებაში?.. რა თქმა უნდა, ამით იმის მხევივა არ შეი-
 ლება, რომ ხელოვანი არ უნდა იყოს "ხელობანოც" და ხეყვიანს "გამარევა"
 არ უნდა ეხატევილები! მაგრამ რეაღების იხევირევი-მთოლოგიური რა-
 იმის მხავერდი ახავე შეხადელებია რაგორც "ავადელოური", იხვე
 "ვულვრევილი" მხრადან, რომლის დროს ირევე მხარე ერთად იყრის აავს
 "ხეღიში", ხეღიხევირად გამარეული მხავერდი წაწარმოებში; ანდა ვერ ქონის
 "ხეღის", მაგრამ "უხევილი-ვორშით" მინც შეღის ხეღიხევის ხეღ-
 რში. და ამ უხანახევილთა რიხვეს უნდა მოვეუთვნოს პოეტიკი ვირევი ყვი-
 ანი, რომეღმაც, მარადიან, ვერ შექმნა თავისი განხავერევილი ხ ყ ი ლ ი,
 მაგრამ შექმნა პოეზია, რომელიც თავისი უშუალოდ; რომ არ ვიქვათ,
 "ვულვრევილი", რა თქმა უნდა, დავეზიოთ ვავეშით, ქარეული პოლოგიური
 ევიგრაფიის და ამით ქარეველი ურის ერთი წაწარმის ხ ა რ ვ ე ა.

XVIII.

მაგრამ პოეტიკი ვირევი ყვიანის ეს ხარევი "ჩაზნევილი ხარევი" იქნებოდა,
 ე.ი. "გამარევილი" ხარევი, რომ მისი შემოქმედება მხოლოდ ერთდროს
 პოლოგიური თავის-უფლებების ხავერდში შემოღვარავდა. არა. ვირევი ყვი-
 ანი თავისი დროსა და ვარეშის შემოღვარევა, რომლის გენეტიკის დავს,
 რაგორ შეიძლება ხეღვარად ყვილიყო, ქარეული იქნის.
 ლექსში თავისი ერთდროს ვაყვივილიხაღი, პოეტიკი, ხეღვათა შირის, წერს:
 "თუ ჩემს ხეღიხეღს, დარღვე ანავეშს,
 ეღის ხამარე უხვის მხარეში,
 ახე უამრე შეგომარ ვრანგეშს -
 დროთა იღევილი ხიმწეხარევილი,

შენ მამა ვაყვი დამე-დავარევი,
 მხოლოდ ხეღვარეღს ემეღა ქვეყნად,
 შემაღადედა უხვის მხარეში,
 რაგორც ვითოლი წაიღი ხეღვათა. (ლექსი "ვივი ყვიანის").
 მისი შეღიხევილი "წაიღის წაიღიში"-ში ვი ამომხს:
 "ხეღიხეღი ყვილია უხეში,
 ემევი უღეღი გამეღა,
 მამუა წრემეღი დავეემეშს,
 ვღეღის და მღეღეღად ვერ მოვა".

ამ დღეებში, და ხევა ანდოვრები, პოეტი გვიხახავს პილიტურ ლიტერ-
 აღმშენი მყვრ ქართულია ზეეს, რომლებმაც, მარადისა, ოჯახი შექმნეს,
 მაგრამ ქართული ლეის გარეშე, რაც "ლედა-მომის" შერყევას(თუ მომის
 არა) უფროს, ვინაიდან მათი შევიღებს "ქართული მუშე არ" უწივია, და
 რა ვახავიროს, რომ ახეთი მამები უფრო მწვაველ განიგდისი შევიღის
 ხევა უღვურის, გარემოს ხყეროში აღშრდისა და ხაქმინისისი პრბლებს,
 ეიღრ ლეითა და მამია ოვით ემიგრანწყელი ოჯახი. ამგვარი ლექე-
 შიო კი, რომლებშიც მთავარი რილი "ლედას", "ლედა ენას" ენიჭება, პოეტი
 არა მარტო პილიტურ ემიგრანწყთა ყველაზე უფრო მყვიველ პრბლებს
 უხება.

XIX.

"ყველაზე უფრო მყვიველ პრბლებს", ვამბობ, იმიტომ, რომ ზავშვის
 ქართულ აღშრდის, ლედა ენის პრბლებში არხეობს ხაჭოთა ხაქართველი-
 შის, ვინაიდან "ახალი ხანის" ლედაპრბლებმა შოგინისხევაში, ე.ი. მხიკ-
 ვის პარტებმა ლედაქვეანდობამ "შორე მშობლიური ენა" არხუელი ენა მუ-
 შოგთოვაზე ხაქართველიში, რომელხაც უვეე პრბული კდახიდან ახვადიან
 ჩვენს წორებს, რაც ხევა არაუფროს თუ არა ქართული ენის შევიწროება
 რხული ენის ხახავებლელ. და ყველაფერი ეს ყოფილა ორამე "კომუნისტური
 ინჟინანგინისებში"!.. ქართველი ური, რა ოქმა უნდა, იგავს ოავს ამგვა-
 რი ლედაპრბელი შოგინისხევაშიხავან, რომლის ყველაზე უფრო ღილი ნიმა-
 ხეუთი 1978 წლის 14 აპრილის ხალხმარადი ლედასხყარგთა ობლიში ქარ-
 თული ენის, როგორც ხახელმწიფო ენის დღევინ მიზნით, მაგრამ ვითომ
 პრბლებმა დღეხაც არ არხეობს ჩვენს ხაქმობლიში?.. და ჩვენი ხაქმობის
 ამ ეროვნულ ყვიიღს შოელი ხიმწვათი განიგლიდა პოეტი გიორგი ყოფინი
 პილიტურ ლიტერატოში, რაც მან გაომხახა ოავის შეხანძნეხ ლექში
 "ლედა ენა", რომელშიც პოეტი - ეხება რა შორე "მშობლიური ენის პრბლე-
 მის - აღნიშნავს, რომ ვის გაუგონია, რომ შევიღს ჰყავლი "ორი ლედა?!.."
 და ჩვენი პოეტის ამგვარი ყვიიღი შეუძლია კი, ხაერთოდ, გაიგოს ოავის-
 უფლი და მრავადრიფხივანი ერის პოეტია?..

ხაჭოთა ხისხევის ყველაზე უფრო "წინამორბული" ჟრბალური - ევეშუმენო;
 მაგალითად, კარგად იგნობს აღნიშნულ პრბლებს და, როგორც ამაშიც,
 ხაქართველის ხმირი ხეუშარი და მრავალი ქართული შეგომარეგ ჰყოლია.
 მაგრამ რა?!.. მიხთვის ეროვნული ხაკითის, ლედა ენის ხაკითის არ არხე-
 შობს, ვინაიდან ვის შეუძლია დღეს რხული ენის გვერლი რომელიმე ხევა
 უხბო ენის - როგორც "შორე მშობლიური ენის" - დეყენება?.. ვის შეუძ-
 ლია დღეს იმაყნობს მოხიკვზე იხეთი წეხითა და რიგით, როგორც მოხიკვი
 ზაყონის ობლიშიმე?.. და თუ ამ სხეუქელი განვიხილავთ პოეტი გიორგი
 ყოფინისა და პოეტი ევგენი ევეშუმენოს შემოქმედებამე, ვანა პრბული
 არ არის "ნამღვლილი", გულწრფელი" პოეტი და არა შორე?..

XX.

მარადისა, შემოკვედავემიან, ევეშუმენო"ღილი" ხაჭოთა პოეტიოთ, მაგრამ
 ვითომ პოეტის "ხილიღ" მის უვან მღგამი ხახელმწიფოს - რხხეთის ხახელ-
 ნიოთ - და მის ენაზე მიღამარაკეთა მრავადრიფხივანეუთი უნდა განიხ-
 უხს?.. ამგვარი ახახევა რეალიზისა, როგორი ხრუღყოფილი არ უნდა იყოს იგი
 ფორმალურად, ვერ დაწრდილავს, ჩემი აზრით, იხეთი უნივერსალური იღე-
 შის მქალაქებელს, როგორცაა პოეტი გიორგი ყოფინი, რომლის ხახუვარი
 ხურვილი იყო ერისა და პირბლებში, კერძოდ, ქართველი ერისა და ქართვე-
 ლი აღმინის ოავისუფლება. და თუ ეს ეხილი ხაკიგობრიო იღეუთი მან
 ჩამოყალიბებული ხ ყ ი ღ ი უ ვერ ჩამოახხა, ეს ხრუდილ არ ნიშნავს
 მისი შემოქმედების მხაჭურულ ხყეროში არ-შექრახ. მხაჭურულ
 ნაწარმოებს, ხრუდილ შეხადებელია, არ ვაანწლეს გამიკვეთილი, ჩამოკვე-
 თილი ხ ყ ი ღ ი, მაგრამ მათინ ჰქინღებს მხაჭურული ხ ყ რ მ ა,
 და ამ ხუროში ექვევა ჩვენი პოეტი გიორგი ყოფინი, რომელხაც - ქართული
 პილიტური ემიგრანგის ხუროში რომ დავრჩეთ - გვერდს უამევეშენს პო-
 ეტში ხიმინოვა შორეყონის, გიორგი გამყრელიძე თუ ღიმიური ქიშარიძე,
 რომელთა შემოქმედების გენწყრმის - როგორ შეიძლება ხევაგვარად ყოფი-
 ლყო - ხაქართველის, ქართული ერის ოავის-უფლების პრბლებში.

XXI.

იმ დღის, რღეხაც, მაგალითად, გიორგი ყოფინი ხაქმობის გამჩენზე

უფრო ძლიერად ხახავს, ხახავს, როგა აშშ-ის
 "კოყავ ლევენილი"; მერსა, შრახვა იკურიალი,
 შრახვა ხაშშ-ის, ყოველ იმერსე უფრო ძლიერი" -
 (ლექსი "ხაშშ-ის"), პოეტი ხიშნიკა ბერუციანი, ეს განსაზღვრა
 ლექსილი შემსქმელი, ხახიწარკვეთილია მელი, როგა აშშ-ის -
 "ვარ რეში ქვეყნის ბუღალტერი ჰორხხუვლი,
 ურხხ ბრწინვალე მიახვლი მხუხხ ხვიხხარი,
 თუ ხაქარუელი არ იქნევა თავხხუვლი,
 ლე, მჭერად ქვეული ლაშქანახხ მთელი ხაშქარი!"
 (ლექსი: "მეხხანი"). პოეტი გორგი გამყრელიძე კი, ეს ბუღალტერი,
 მაგრა ხაშქანილი შემსქმელი, ლექსში "ყვირილა" -, ხაშქანილ ახა-
 ხავხ პოლიტიკური ემიგრანტის ბუღ, როგა აშშ-ის:

"მე იხ ლერნი ვარ,
 ვამხხავან ჩამოკვეთილი,
 გალავლეული რამ ხვირილა
 ვენახში მწარელ".

XXII.

ვითამ ამ რვენ ემიგრანტ, პილიტიკური ემიგრანტ პოეტების
 აღნიშნულ გამოქვეყნებში არ გამოხატვის რვენ მირ ლახაყინში წა-
 მოტილი პრამლევა, რომ უთავიუფლი ურხხ შვილი, იხი პოლიტიკური
 ლეოლოგიამა, ხუღ ზოგა, უფრო მამარად განიღლი თავიხ ხაკუთარი
 ურხხა ლ თავიხი ხაკუთარი პირიუენიხ(ლა ათი"მთელი"ურხხა ლა ყვე-
 ლა პირიუენიხ) უთავიუფლია? ამახ ემაყემა ხაკუთარი, მამილიური
 მიწა-წყალიხაგან განმირემა. თავიხ-უფალი ურხხ შვილი, რომელიღ
 ამგვარ პრამლევახ, ხარითორ, არ იხნახხ ლა ამოლომ არე კი ანიშქრეხემა.
 ლა უთავიუფლი ურხხ ლეოლოგი პოეტის "მხხხურ ვანქველვახ", აღნიშნული
 მღვიმარემა, პოეტე უფრო არ აძლიერემა?.. ლა ამგვარ პოეტეო რიხხხ
 არ ეუთოხის რენი, არ გარლაველი, გორგი ყოიანი, რომლის შემსქმე-
 ლემაში რიუე აღნიშნული პრამლევა გამოყრეხულია?..
 მაგრა - ვინაილან უკეთილმობილესი, პუშანური ეოიხი კი არ შეიძლემა
 გაიგვიღელი იქნე მხაყრულ გამხხახხახიან - აღნიშნული მრწამხი ვი-
 თამ შეხამამის ლქმემახ არ პოლომ გორგი ყოიანის შემსქმელემა?..
 ლა თუ მხაყრულ ნაწარმოემა ლეოლოგურხხა ლა ხუღეუენიხ გენერალ
 მიორენეუე, მამინ მიხვენი მიამაღლი გმა - შემსქმელემაში პრეხეხი - რი
 მხრილან - "ავალეოური" ლა "გულმყვილი" - განქვეყნო არ წარმომარე-
 მა, რომლის ღრხ მხაყრული ნაწარმოემა ლნეხ არა აღნიშნული" გმეში?
 თამელ თვი მხაყრული გამხხახხვა განხაშლერავხ?.. ლა ეს რომ ახვა,
 ამახ არ გვიღახურემა - ლილი მახმემაში მაგალითემა რომ მიოყვანო -
 მიქელანჯელი თუ შექსპირი, რიგორ "ავალეოური" გამხხახხვი წარმომა-
 ლეენი - ურხხ მხრი - ლა პომეოიხი თუ რენი გორხამანი, რიგორ
 "გულმყვილი", "არა-ავალეოური" ("ხალური") გამხხახხვი წარმომაღე-
 ნილან - მეორე მხრივ?..

ლა - თუ აღნიშნულ ლეუენემაღლიან გამოვლი - მხაყრული ნაწარმოემა
 ფახივანემა მინარხ-გორმა-ეოიხის ხუღილი ყველაზე უფრო არ გან-
 ხაშქრავხ, რომელი ყოველი მამყამური მხაყრული გამხხახხვი, ე.ი.
 "კლახიური" მხაყრული გამხხახხვი ლამახხიათეული თვიხემა, რაგ
 მინარხ-გორმა-ეოიხს გამხხახხვი მა ხა ლი ხ მეშვიეში
 ქმის, რომლის ღრხ ლეულია მხაყრული გამხხახხვი ლარეხი, ყანის,
 ხახხი კანონმორემა?..

ლა იმ ღრხ, როგა მამყამურ ("კლახიური") მხაყრულ ნაწარმოემა შემსქმე-
 ლეში თითე ჩამოხაოელია, - "არა-ქმინლა" ხუღილ მხაყრულ ნაწარმოე-
 მა შემსქმელემა ლეოლოგურ-ხელივანი ლი, ლი უმრავლესმახ არ წარმოა-
 ლემა ლა ამახ რიხხეში არ შეგვიძლია ჩიოვალეო რენი პოეტი გორგი ყი-
 თანი?..

XXIII.

ლა ხაქარუელი, ქარუელი ურხხ თავიხ-უფლები მიმღერალი, ქართლი
 პოლიტიკური ემიგრანტის შემყიანის - პოეტი გორგი ყოიანის - მრწამ-
 ხალ არ შეგვიძლია მიოქნიო, მისი, 1942 წელს პრამში ლაქრილი
 ლექსიხ - "ხაშქანილ" - ლახხურლი -

"უიყვან ლევილი, მქონდა შრახვა ივრილინი,
 შრქაძეა ხაშხაძე, ყუველ ღმერთზე უფრო ძლიერი" - ,
 რომელიც ჩვენი ხაშხაძის თავისებურ პიროვნებაზე შეგვიძლია მივიჩნიოთ?..
 და ანალიტიკური ურთივნი თავისუფლებიხავენ მიხრანაფუმი ან არის ვაშ-
 ჭვაღელი ყოველი ღექსი, რომელიც სილი ნაწილი გამოქვეყნებულია მის
 1965 წელს გამოცემულ კრებულში?..

XXIV.

და ვითომ ქართულ ემიგრანტს, ვიღოი ვ უ რ ემიგრანტს პოეტებს
 და მწერლებს - ფილიპოვს (თუ ფილიპოვს) იხილი მხაყვრული გამოხატვის
 შექმნას "ავადმეურნი" თუ "გულმწყვილი" ხელით არ ავირთილებს, - პოეტს
 ღიმილი ქიშკრიბის აზრი რომ ვაგიშობროს - რ წ მ ე ნ ა, ურთივნი
 რწმენა?!.. "მთავარიცა გზორქამაძი: "გწამლებს: შენი უბედური
 იმედი და რწმენა, ერი, ღელა-უნა,
 შრქაძეა თავისუფლებიხივთის, მისი ბეღის გზის მიმდენა,
 არა გრემღის ღენა". და მფარველი შენა".

XXV.

ვიგზობრობამ ურზე, იჯახზე უფრო "მერიკი", უფრო "მარალიდი" ურთობა
 ღელმდე ვერ შექმნა და, როგორც ხრანს, ვერც შექმნის; და პოეტს გიორგი
 ყიფიანი, მიუხედავად ხელიღხურდი ღიმილი, ამჟამად ურთობა თავის-უფლებას
 უმეტრისა მთელს თავის შემოქმედებაში. იგი იყო აგრეთვე ქართული პოეტო-
 ვური ემიგრაციის თავისებური შემოქმედება, რაც მის შემოქმედებას განხაშ-
 ღვრულ "ღოკუშენეურ" ხახიანსავე ანიჭებს; და ყველიფერი ეს უკვლავებას
 არ ანიჭებს მის შემოქმედებას?!..

XXVI.

ამდენად, "ავადმეურნი" ღიყვარულ-ხელოვანია გვერდი, რამდენად მრავალ-
 რიგხივანია "გულმწყვილი" ღიყვარულ-ხელოვანია წრე, იმდენად უფრო მე-
 ღიი შეხამდებლობა არ არხეობის "ახალი" ფიონხმინიხელი თუ პიშერი-
 ხიხელი მხაყვრული გამოხატვა შეიქმნას?.. და, ახეო პირიშეშში, ვილა-
 ვარაოთ მხაყვრულ გამოხატვაში "ხელიხნიშის"="იხწყვილის" თუ "გამარ-
 თული" ხიწყვის აუღიღებლობაზე - უადგილი არ არის, ვინაიღან რაც, შეი-
 ძმემა, ღლებ "ხელიხნიშად" თუ "გამართულ" ხიწყვალაა მიჩნეული, ხვალ
 "მიძველებულად" შეიძლება ჩიოთღილი, და პირიქით: რაც ღლებ "უხწყვილობად"
 ან "გაუმართავ" ხიწყვალაა მიჩნეული, შეიძლება ხვალ "წინახწარმეწყვრულ-
 რად" იქნეს განჭვრეული, როგორც ამას ღიყვარულ-ხელოვანის მოელი
 იხყროია ნაღეწყვიტს?..

XXVII.

ამიგომ, ღიყვარულ-ხელოვანი - მიყვება იხ "ავადმეურნი" თუ "გულმწყვი-
 ღი" ვშახ - ურთი მიშხიხავენ მიიხრანაფუმი: შექმნას "ახალი" მხაყვრული
 გამოხატვა, - ხაუთარი, ყველიხაგან გარჩეული ხელით თუ არა, რაც
 მხაყვრული გამოხატვის უმაღლები ხახეა, - მხაყვრული ფიონი, რომლის
 "უ-ხელიობა", თუ "ახალი" ხელიხწყურ გამოხატვალ "არ-ქიხემაშ", მიმღება",
 ე.ი. მიუხედავად მიყვრებელ-მიმხმენია ღილი უმრავლებობა, შეიძლება, აღადრ-
 თოვანის?.. და ვითომ ამ უკანახხენელი ხეერიში არ ექმნება პოეტს გიორგი
 ყიფიანის შემოქმედება?..

XXVIII.

პოეტს გიორგი ყიფიანის მღიღარი "მიხავალი", უთუთ, აღნიშნულ აზრს
 აღახყვრებს:
 "ღექსები" - 1935 წელს გამოცემული კრებული (80 გვ.),
 "რჩეული შირების კრებული" - 1951 წელს გამოცემული (160 გვ.),
 "გიორგი ყიფიანი" - 1965 წელს გამოცემული კრებული (270 გვ.),
 "პოეზიისა და ხიგობხიხი ვაში" - 1973 წელს გამოცემული (140 გვ.),
 "ურთი ქართული პოეტის პირიში" - რომელიც
 1975 წელს გამოხვა ფრანგულ ენაზე (97 გვ.), და ზოლის -
 "ხაშხარი პოეზია" - გამოცემული მის მეუღლე, ირინეხთან ურთოდ, რი-
 შელიც შეიხეავს მისი მეუღლის ფრანგულ ენაზე ღაწერილ ღექსებხაც და
 ხხვა ღოკუშენევიანს.

XXIX.

და ყველა ამ კრებულთა და ღექსთა ღიყვარულითა პოეზია ხაქართულიც,

ქართველი ერის, ე.ი. ხაშვილების, ღელა ენის, გამაჩვენების ხაშხახურ-
ბი:

"მხოლოდ შენა ხარ ამა ქვეყნის უჩრველესი
და შენ წინამე მუშაობის ვლიან მღვდელნი,
შენზე დაწერა პრემიამ პირველი ლექსი,
მშვენიერების ხილვა, ხაშვილები განაოცარი".
(ლექსი "ხაშვილები", 1942 წელი)

"ღიღემა შენდა ქართველთა ენავ,
წარმოშველელი ხიფყვის გამჩენად,
ღელის დიმილი მისხუდხარ ქვეყნად,
ჩვენი ხიფყვის ხიფყვი განაოცარი". (ლექსი "ღელა ენა").

"პრემიამ შენღე გრძობა გულზე მადლი,
ხაშვირ ღრმადზე მრწყინვალეღე ხახე თამარის;
თუთი ხიფყვიღიღად არ დაძრღემა ხიფყვა ხაღარლი
მომავალს უხრა: გამაჩვენება, აწ და მარაღის

XXX.

თავის-უფლებების, ხაურიღ, და ჩვენი ერის, ჩვენი ხაშვილების, საქართველის,
ქართველი ერის თავის-უფლებების ახეთ მომღერადს, კერძით, და იხიღ პოლი-
ფიკურ ღვთღვიღბადში, - უნდა მისხაღვთო "ავალემიურიღის" თუ "გულ-
ღმწყვიღობის" ყალიღი?... არა. ჩვენიღვის, ამ შემოსხვევაში, უფრო ურთ-
უნელი თავისუფლებად არხეღითი, ვიღრე "კამმულ-ხიფყვაღმა", თუღმა
ამ ხეღრიღხ - ვინ იღის!.. - პიღმა ვიღრგი ყიფიანმეღ "ახალი" რად
თქვა, რად ღეღმღურ მემფახეღელს ეღღეღმა!??

XXXI.

და "ახლის" შექმნა ხომ "მეღღის" - "ავალემიურიღის" თუ "გულღმწყვიღობის"
ყიღვეღვის "ღანგრეღახს" თუ არა, ხულ ციღვა, "გვეღღის ავხღახს" მიღითიღხ,
რად ახალი ხეღლი, ახალი გამოსახვა შეიქმნახს, ვინაიღან ხეღღვეღმა ვერ
იღმენს "განმეღრეღახს"?!.. თუთი რეღხეღახსიღ ხომ ახეღვიღრი(მერმნული) "ვღ-
ხიღის" ახლი ვი არა, ახალი ვანქვეღჯად, რიღვეღმიღ მისჩანს აღრმიღეღმა
მუახავუღვეღმაში "მეღინეღული", "გაყინული" გინხა და ამით იწღვიღღღ-
მინხა?!.. ამგვეღად, "ახლის" შექმნა ყიღვეღვის ხომ არხეღვეღღის ვარღ-
ღახვა ხომ უნდა იღის, ხეღმა ეხ "ავალემიური", "გულღმწყვიღლი" თუ რიღვეღ
მეღვეღღიღი?!.. და ამ ეღღიღან გზაზე, ვანა ღიფყვაღორ ხეღღვანთა უღღღღი
ნაწიღი არ "იღუღეღმა" და მხოღღღ მღღღღღღიღი იღწვეღენ პარნახის მწვეღვღახს?!..
მაგვარ პარნახის ფერიღმზე ახეღღ ხომ ხახიქაღღღა, თუ ვნეღბავღ, მხოღღღ
იღ მრწამხითი, რად იქ თავის-უფლებახს უმღღერი?!.. და ვითიღ ამ "ჯაღღხნეღ
წრეღი" არ ექმეღვა პიღვი გიღრგი ყიფიანნიღ?!..

ვარღი იწახარიღი
პარიღი, 1986 წლის იღღღი
=====

რ ე მ ი ს ა მ მ მ ლ მ -
შ ე ნ მ ა ნ მ ლ ე ღ ვ ა რ ...

ხეღღღღღი ვრღღვარ, ვაში ვი ვრღინავ,
ღავრღღღღი ფყეღი; ვფრავარ მღვაღე...
შენს ხანახავაღ მღვეღქარღი...
ვღღღღღღი გზაზე; ვღღღღღღი გზაზე...
მიღღღღღი და გნახავ, შენ მე ხმახ არ მეღმ
არ გინღა ჩეღი ვაღღი თქმული,
ქიხვარღე მივაღ იქ რამღღღღღი
გიღქერ და იხეღ მიღვეღმა გულღ...
მიღვეღმა გული ღღღღღღღ-ღაქანეღღღღს,
ვეღარ მიღღღღღი ვიღვე ხეღღღღღი...
უვან წამღხეღღან ვაღღღღღღი იხეღ
ღა ღღღღღღღღღ ახღა ნა-ხვა-მღღღ...
მიღღღღღღი უვან გულღღღღღი...
ვეღარ მიღღღღღი, ვეღარ ღღღღღღი,

ღღღღღღღ-ღაქანეღღღღ ღღღღღღი ჩავწვეღი...
მინღა ჩავხიღმღღი ჩეღი ღღღღღი,
ხეღღღღი ვხუჭავ თვღღს, ფანჯვიღი ვიღინეღ
ღღღღღღღ-ღაქანეღღღღ იხეღ ავღღღი...
ნეღღღღ რა მიღღღს, რაღღღი ვიღღღი,
რაღღღი არ ეხრეღმა ჩეღი ნერეღღი?
რაღღღი ეღღღღღ და რაღღღი ვვანავღღღ
რაღღღი მღღღღღი თვღღღე რეღღღღი?
თუღმე ნუ იფყვიღ რაშია ხაქმე,
მღინარს რად მღღღღღღღ, რა მიღღღღი თვღღღე,
-შენს ხანახავაღ მღვეღქარღი,
ვღღღღღღი გზაზე, ვღღღღღღი გზაზე...

ამდამ ოხვ მენს ხანახავალ
ხომარძი მოვალ ჯიხვარს დახვლემი...

ხობს ყორყოლიანი.

პილელდერგი, 5.12. 1956-წელი.

ოხვმ(ხობს) ყორყოლიანი ღიძიდა 1917 წლის 15 ნოემბერს, და სამუდარ
განათლების მიღების შემდეგ, დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური
ინსტიტუტი; შემობდა იმპინიად, და ამ დროს დაიწყო მუიო მხივლილი იმი,
რის შემდეგად მოხვდა კერმანიანი, სადაც იგი ცხოვრობს დღეს, ქადავ მიენ-
ხენში.

"იმელისა და რქმენის" პოეტი

"იმელისა და რქმენის" პოეტი ვერწოდემ რვენ ღიძიერი ქიმერიძეს, რომელიც
1987 წლის 31 დეკემბერს გარდაიცვალა ხობში, ხაერანგეთში, და ღაკრძალედ
იქნა ხობი-მონღელიარის ქართველითა "ქმთა ხახვლიამე".

პოეტი ღიძიერი ქიმერიძე ღიძიდა 1909 წელს ხაერში, დაამთავრა ხა-
მუალი ფექნიკური ხახწავლემელი, ღაფილმელიდა; მავრამ, მიერე მხოფილი იძის
შედგავდ, იგი მოხვდა ხაერანგეთში და მუშობდა ქადაქ ხობში პეიხს ნენობი
ხავეციმობილი ქარხანაში; და პენსიამე გახვლის შემდეგ ცხოვრობდა ქარხნის
პენსიონერთა ხახღიში.

ქარული ემიგრაციი კი ღიძიერი ქიმერიძეს იფნიბს რგორც პოეტი, როგა
გამოფემულ იქნა მისი დექსია კრემული-წნაქერწვლები გულიდან"- პარიბში, და
მის დექსემში ღიძიდა, რომ გვეხავებრება "იმელისა და რქმენის" მეხმედა,
რომლისთვის უწმინდესი ხაფია ხაქართველი, ერიენული თავისუფლება, აღამი-
ნის თავისუფლება. მავრამ იგი მარტი "ხიფყით" არ კმაყოფილდება და ხელს
პილელს "ხაქმეს": გახდა ხაქართველის ხიფიადემოკრაფიული პარტიის წევრი
და მხარს უჭერდა ქართველი ხადხის მიერ დემოკრაფიული გზის არჩეულ მთავრ-
მას, ნოე ყორღინის მეთაურიობით. "პოეტი ქიმერიძის დექსია მოფივი მრავალფე-
როვნისა, - წერს ხობის ქართული ხაფიხციმობს თავილმარე კრავილ კვარხხავა,
- მავრამ მათში უფიით მავრონობს ერიენული და პირიენული თავისუფლების მოფივე-
ში, თავისუფლების დამორგვენველ ქალემთან მანდალმული პრძილის აქორღემი".
"პოეტი ღიძიერი ქიმერიძეს - წერს პავლე ხარჯველიაძე - ხაერთარი გახვლები
ამყავხს ხამოგაფილმერეკ ხიმადლემე და მიო იგი ეხმიანება ყველა კეიიღიძილი
ღღამიანის გულს".

ამდენად, დღეს, ახხებულ ხაერიამორიხს პირიბემში, როგა ხაქართველს თავ-
ვისუფლების ხაფიხი ხაერიამორიხი არენამე არ გაიხმის, შეიძლება, ყველამე
უფრი შამამგონებლად ყდერს პოეტი ღიძიერი ქიმერიძის იმელით გაყდენილი დექ-
სი "იმელი და რქმენა", რას, ამავე დრის, იოიქობ ამ დექსის აფიკრის ეკიფა-
ფიფ კი იყოს, რომელიც მის მარადიულ ხხივნახავ მუქს პვენს.
აი ეს დექსიფ:

ი გ ვ დ ი ღ ა ა წ მ ე ნ ა

მთავრია ცხოვრებაში:
იმელი და რქმენა,
პრძილა თავისუფლებისთვის,
აიო ცოხილის დენა.

მეგობრობის განმტკიცება,
არასოდეს წყენა,
ეთობა და სოყარული,
აიო -- შური, კენა.

შობავალზე ოცნებები:
ქირში წრობა, თმენა,
შრომა კეთილი საქმისთვის,
წმეილობა და ღებნა.

გწამდეს: შენი უბედური
ერი, დელაუნა,
მისი ბულის ვხის მოძებნა,
და მფარული ზენა.

ივე მდღარად, შეუპოვრად,
წინ სელა, აღმავრენა
მთავრია ცხოვრებაში:
იმელი და რქმენა.

ქარული ინახარიძე
დევილი, 1987 წლის პაიხი

“**ღ ე ვ ი ლ ი ბ ნ . - ლ ე ჯ ე ა**”

წამეფი ბერძენიშვილი-გოგუაძის დაბადებულან

96-ი წლის შობილეშის გამი

=====

I.

ვინხვ ლევილის ქართულ მამულში ურახელ მაინე ვუევილი, ვიხ ან უგრძანია
რევინი ნამეფიხის ლეონობრივი სიყვარული, ხვეშარდობუარება, მგრუნედიობა,
ანანგრძანება და სანადროიანი “განვიცხვავე” ვი?!.. ლა-მიტონიამა,
“ღევილის ლეას” ვურღეში რევინი, ლილი სიყვარულით, ქალბანონ ნამეფია გოგუა-
ძეს-ბერძენიშვილისა, რამეღივ 1923 წლიდან ცხიურობხ ლევილიში, ამ ან ხა-
ხილგანამქმულ ქართულ მამულში, რამეღივ 65-ი წლის წინაო, 1922 წლის 24 იუ-
ნის იყოლა დაშუკილეშედი ნამეფილევილის შოთვრობამ ნოე ურღანისხ მუთაურბიში.

II.

რევინი ნამეფია დაბიდა 96 წლის წინაო, 1891 წლის 3 მარტხს, სწავლობლა
რევენს ლელქალექ ანოლისში ლა 1918 წლებს, ე.ი. ანოლისის უნივერსიხეფის
გახხხიხიხიხიხიხიხი ხწავლობლა რევენს უნივერსიხეფში საბელეონიო გუაუფეფეშე-
მგვარამ მურელ ვულბეშე იყო, რიგხ იმუღეშედი გახლა ხწავლიხიხიხიხიხიხი
შეშია. ეხ მისლა ითის გამი - მოგვიოხობხხ ნამეფიხა -, რამ რევიმა მამამ ხაა-
ში მოიყვანხ მშიმელ ლქარლი ვახე ლა მოთხრა, რამ ჰრილობა მუეხვიეო. მე
ჰრილობა მუეხვიეო, ლა ამ ღროხ, რეშხ მამხა ლა ამ ლქარლი ვახხ შორის ვი-
მარხა ახეოი ხავშარო:
- შენ, ვაღლიო, იხვიო გვირობა გამოიჩინე რევინი ახლადამღღარკი ხამშიღობხ,
ხაქაროველიხ გარეშე მუერბიხხგან ლაფევაში, რამ ქაროველმა ხაღებმა შენ უნლა
მიგახიხიხიხიხიხიხიხიხი ხავუხვიო ქალოო. ლქარილმა ვაფემა ვი, უხახუხა:
- არმეფე ვი არა, მე მხილელ ეხ ერთი ქალი, შენი ლა მინლა გილად, იმ მო-
ახიხეში! ..
ლა ახე ლექარწილიო, - მოგვიოხი რევენმა ნამომ.

III.

ეხ ლქარლი ვახე ვი იყო ხაქაროველიხ ურღენულ გვირა - ვაღლიო გოგუაძე,
რამეღივამ არავრახელ ხახელი მოიხევეტ ხაქაროველიხ ლაშოუკილეშედიხ მუერბიხ
წინაოღლევა შამილდშიში, ვანხსეუარეშიო “გოგუაძის ხავეშიანი მავარეშიო”.
ლა ეინაიდან ვაღლიო გოგუაძეს ხან ხაქაროველიხ ხამხარეოიო, ხან რიღლი-
უოიო თუ ანოხხაღეოიო უხეღებლა შამილა, უხეშა გაქრა იმ ხანეშიში, რიგხ ხამ-
ჭოთხ რევილის რემეში მოუღიღენელ ლეუხხი ათხ ლაშოუკილეშელ სექაროველიხ,
1921 წლის იებერვალ-მარტში, - მოგვიოხობხ ნამეფიხა გოგუაძე.

IV.

ლა მოუღიღენელ შივილე ვინმა, რამ ვაღლიო გოგუაძე მშიმეო ლქარილია ლა,
ხაქაროველიხ ლაყარობის მეშდეგ, ხვეამბოლში-ვიხხეფიხეინეშოლში გოუყვანიოთ
ლა იქ არის ვრანგულ ხავეაღეყოიშიო. ნამეფიხამ, რეგრი მან მოგვიოხობხ, ლ-
ურეღივღელ ლაფეოხ ხაქაროველი ლა, ლილი ხიძნელეუღიხ გარღალახვიო, რავილა
ხვეამბოლში, რამ მიხ ლქარილ ქმარისხოვის მოევილი. ვაღლიო მალე გამიქანხლელ
ლა გილ-ქმარი, რევინიეო-შოლინიოთხ გავლიო, 1923 წლებს რავილეწ პარიშიში,
ლა მამინათეო ავიო შეახარეს ქართულ მამულხ ლევილიში. ლევილი ვი გილ-ქმარი
ცხიურბილეწ ხილღის მურეწეოთის მუიხხავილიო, ეინაიდან ვაღლიო გოგუაძეს;
ნამიხ მოთხრბიოთ, ქარხანაში მუეშობა ვი არა, გარეო მიწაშე მუეშობა უნლოლა.

V.

ვაღლიო გოგუაძე გარღიგვალა 1954 წლებს ლა ლაქარბალელი ლევილის მამოი
ხახხეღილემე. მამხიან დაკავშირებში, ალხანიწინეო, რამ ნამეფიხა გოგუაძეს
ღიღი დაშახხეწემა მუეშევის ლევილის ქართული ხახხეღიხ - ქართული ურღენული
პანოტონის - ლაარხეშამი, რიგხ მან, ქართულე თანამოაბრეო ლაშმარებში, შე-
იხილეღხ მიწა ხახხეღიხხოვის. ლეღხ უკვე ლევილის ქართული ხახხეღილი მარღლხ
ქართული ურღენული პანოტონის, ხალვ ვანხიხევენებენ ლაშოუკილეშელი ხაქაროვე-
ლის იხევაშღიღევენელი თაიბის მრავალი წარმამაღღენელი, ლაშოუკილეშელი ხაქარ-
ველიხ შრეშიღიღეფიხიხიხიხი და შოთვრობის თავჯიღებარის ნოე ურღანისხ რიღილიო.

VI.

მიუხედავთ მისი 96-ი წლისა, ნამეფიხა ბერძენიშვილი-გოგუაძე ლეხიხ ვარგელ
გრანობხ ათხ, ლა გუჯარა, რამ - მიმღინარე 1987 წლის 24 იანვისხ ლევილის
ქართული მამულის 65-ი წლის იუშიღეხს, 1991-ი წლის 3 მარტხს მიუყვება ნამე-
ფიხა გოგუაძის 100-ი წლის იუშიღე, რიგ უკვე ვინბიშედი ნამის ლა მუეგვირღელ,

რამ ახ წელსაც გადაჭარბებებს. და განსა ჩვენ ახლაც არ უნდა მივიღოთ ჩვენს ნამოს - "ლევილის ღელახ" - დამადების 96-ი წლისთავი? - ვმარჯვებო რა ყოველივე კარგს, აქვე გვხვს მოვიგონოთ ნამეფის ვიგვამის ერთი ღეჭი, რამეღოც მინ დაწერა 1983 წელს. თი ეს ღეჭიხ:

მხუციხ ვეღრემა
=====

ქვეყნალ - ერთხელ მშობა ღელამ,
აღვიღხ ჰქვიან - მიო ხამშობლო,
და ჩემს ნაწილხ ამ ქვეყნისხ,
ენოღემა ხაქაროველო!
მე შირხხ ვარ შენგან ჭვიბლო,
ვეღარ განხხავ ხაღღარხოო...
ღეში ჩემი აქ ღარჩემა,
ხული ვიღვიღ შენხხენ წავა,
შემოურბენხ ნაღნიმ ვეღმბხ,
მეშმბღეღხ და ნაღნიმ-მუნნიმბ,
მშობელხ ხახღვარხ, ეშხ, მიწღღარხ,
შევა ხახღმი ნაღვეხღღარმე,
შემოვეღხს ირგველივ კერახ...
შემღეგ იმ გზახ გაულღემა,
რამეღმეღღეგ განველო ყვეღამ!
მიიშარე ჩემი ხული,
გვეღღარეღი შენ ხამშობლოვ!...!

კარლი ინახარიმე
ღევილი, 1987 წელს 15 მაისი

ღევიან ფაღავახ შეუხზულღა 80 წელი

ჩვენს მეგობარხ ღევიან ფაღავახ შეუხზულღა 80 წელი ღეღერეღხს რიგვეღმში,
მიმღინარე 1987 წელსხ. ღევიან ფაღავა მიღმხარი შოღიფიკურ ჰარჭიოახ,ხაღღაღ
თავიხი მამა ხამშინ ფაღავა იყო. თვიო მამამიხი იყო დამარხხხეღელი ჭიათურ-
რის ხოგიღღელიმოკრავთელი ჰარჭიოახ დამარხხხეღეღმთან - ჭყარენფი წერეთელიოან,
შაქარია გურთელიან, გიორგი წერეთელიან(გვაგახი), გრიგოლ ფხაღღეღმთან,
აღეღხანღრე ხამუღლიანთან, ვიქტორ კახანაღეღმთან(ღახხერიფეხ 1924 წელს, 29
აგვისტოხ), ვიქტორ მელიქიშვილიან(მელიფონიევი)(ღახხერიფეხ ჭიათურის ვაგი-
ნეღმი შეხფაფონთან ახღიხ) ერთად.

ღევიან ფაღავა იყო მიწინავე,ახაღვაზრღა ხოგიღღელიმოკრავთელი ჰარ-
ჭიოახ წერეთლიან. ჭიათურის ახაღვაზრღობის მეოთური და ხუღიხჩამღღმეღელი იყო
გნიობილი რიგორგ ღიღი ენარვიოახ დამიიანი გიორგი ანოელიძე, ღიღი ჰეღავაგი.
ღევიან ფაღავამ მიიღო აქწერიო მიწინაწიღეღმა ხაქაროველიმი 1924 წელს აგვის-
ტოხ აჯანყეღამში, ქაღაქ ჭიათურაში, რამეღეღ გნიობილი იყო მოღეს ხაქაროველი-
მი რიგორგ მეშათა კუთხე, თავიხი შავიქვიხ მადაროვიოი. თი, ჭიათურ-
რის ახაღვაზრღობამ ამოუღვა გვერღში მადაროხ მეღმბხ და აიღო ხამაზრი ქაღა-
ქი - ჩევა, ხამაზრი მიღიღია და კარღი კომუნისფეღმის ხვეღიაღერი "ჩემის"
ხახხეღრიღეღიო.

ჩვენი ღევიანი მეშხხევეიო გაღარჩა. ამის შემღეგ ღევიან ფაღავახ აღარ
შეღმღო ხამშობღში დარჩენა და 1925 წელს მის არ ხვიღის ამხანავეღთან -
მიმა გაფრინღაშვილიან და არიხფო გვეღეღხიანთან ერთად ჩამოვიღენ ჰარიშში.
ღევიან ფაღავამ გაათავა ხყრახხმურგის უნივერსიფეღი, ეკონომიური განხარო,
1929 წელს. მივიღე ხაქაროველიდან წერიღი ღევიანის მამის ხამხინიხ,რამეღეღ
მწერღა ჩემი ვაღიკო ჩაღი ნახე ჩემი ბუხუფი ხყრახხმურგში. მაროღღ ჩავეღი
1929 წელს, აგვისტოში. ღევიანმა დამათავაღიერეღმა მიღელი ხყრახხმურგია და გნი-
ობილი კათეღრაღერი ფაღარი. ვერჩიო ჰარიშში ჩამოხვეღა, და მაროღღა მოგვეღმა-
ფა ჩვენ ჰარჭიულ ახაღვაზრღობახ და ვაიგნი ჩვენი ჰრეშიღღეღიხ ნოე ყრღანიახ
ქაღიშვიღი ახმათი. შეუღღღენ, ყავო ირი შეიღი, გნიობილი მადღრინა და ქორ-
ოგრაფი ეთერი და ქრისფინე. ღევიან ფაღავახ ჰყავხ ვარეთევე შეხანიშნავი შე-
ღიშვიღი - ჭყარიღი, რამეღეღ კარგად ვღიბხ ქაროულხ და არიხ ჩვენი ხამშობ-
ღიხ ღიღი ჰაფრიოფიო.

ღღეს ღღეან ღღეაჲე ხხე.ღღე.ჰარგოიხ ხაზღღეგარგუთღი ზღურხ ღღეჯღეა ღღე აგრღეღღეს ოგანოხ "ღღენი ღღეღოხ" გამოღღეს ამ ღღრღეღოხ ხარღღეაქღიოი ჰღ-ღღეღღეაზღინ ღღეაღ. ღღეშ ოაჲ ჯამღღეღ უღღეღაჲ ღღეან ღღეღეაჲე ზღეღღეოი 80-ი ღღეღი ღღე ვჲჲუჯღე, ოღმ მოღღეჲღრღო ხაქარღღეღღეღი ოაზღეაჲ ღღენჲ ჰღღღეღღეღღე ჯღმოგარგოხზღინ ღღეაღ.

ჯღღეღი ოღღინღიჯ
ჰარღღი,24.1.1987 ღღეღი

გრიგოლ კვარცხავა 80 წლიხაა

ქარღღეღი ხაღღიხღღეღოხ ოაჯღღეღმარღე ხიღღოღი, ხაჯღანგეღოხ ხამზღეღ-აღღოზაღ-ღღეღოხ ოგეღოღინღი მღღეამარღ ამ ხაჯღეღოღიღღღი ოინღღეზღრღოხ გენღღრღეში, გრიგოლ კვარცხავაჲ ზეჲზღრღეღა 80 ღღეღი.

გრიგოლ კვარცხავა, ოგოგრე 1983 წლის 12 აპრილის გაზღე "ღღე ჰეღი ღღე ოინზღღიღარ-ღღე" ვღეოხზღღეღო, - ღღეაღღეა 1907 წელს ოღღეღიზოხ ახღღე. მან აქ-ღღეღი ოინზღღიღეღა ზღიღღე 1924 წლის 28-29 აგვისოზოხ ხაზღეღი აჯანღეჯამღი, ღღე აჯანღეჯოხ ღღეამარღეჯოხ ზეღღეღე, ოღღეღეღღეღი გაზღეა ხაქარღღეღღეღე ღღეღღეღღეა. ღღეღი ხიღღეღღეღი ზეღღეღე, მან ზეზღღღე ოღრქეღღი გაქღეღეა ღღე ორი წლის გან-მავღღეღაღი ზეღღეამღღეა ხღღამღღღეღ-ჯინხღღეანღღინღეღღეღი. ზეღღეღე გრიგოლ კვარცხავამ ზეზღღღე, ზეგოზღღეზოხ ღღეამარღეზოღი, ხაჯღანგეღეღი ხამღეღიღი წაზღეა ღღე ზეღღეამღღე ქაღღექე ჯეჯანღეზ ოგეღოღინღი, ხაღღეანგე, ოღღეა-აღღიან ღღეღღეში, ღღეღიღღეა ხიღღეში, ხაღღე ზეღღეამღღეა ჰეჯოხ გნოღღღე ხაჯღეღღეღიღღეღი ქარცხანამღი.

ჰეჯოხ ხაჯღეღღეღიღღი ქარცხანამღი ჯღ ზეღღეამღღეღე მრავაღღი ქარღღეღი, ოღმ-ღღეღეღეა 1926 წელს ოინაღღეაღღეღე ქარღღეღი ხაღღიხღღეღი, ოღღეღი ჰარღღეღი ოაჯღღე-მარღ ოღღე ოღღე ღღექანღღეღე გქღღეღღეღი, ზეღღეღე ღღეა ოღღეაქეჯამღე, ნიღღეღღე ორგავე-ღღეღი, ო. აზღღეაღღე, ოინან მავღღეა ღღე ხევერღინღე ქღრღექამღე.

გრიგოლ კვარცხავა, 1952 წლიღან ქარღღეღი ხაღღიხღღეღოხ ხაზღღეღეღი, 1977 წელს ორღღეღე ოქენა ხაღღიხღღეღოხ ოაჯღღეღმარღეღ, ღღე ამ ხამაჯღიოი ჯღღღეღღეღეღე ღღეღი ღღეამაჯღეღიღღეა ღღე ოღღეზღეჯღი ოაჯღღეღეღე ღღეა.

გრიგოლ კვარცხავა ახაღღეაზღღღეღღეღანღე გაზღეა ხაქარღღეღეღი ხი-გოღღეღღეღღეღღეღი ჰარღღეღი აქღღეღიოი წეჯღი, ღღე ოინეღივე ენეჯიღი ზეღღეამღღეა ღღე ზეღღეამზხ ხოღიღღეღღეღღეღღეღი ჰარღღეღი ოინეჯღეში, ოინეღი ხაღღიო ხაზღღეღღეღღეღი ხაქეღინიღღეღი. ხეღღე მარქეზ, მავაღღიღღე, 1983 წლის გაზღეღი "ღღე ჰეღი ღღე ოინ-ზღღიღარ", ოინღღე ზღეღი ოღი გვერღი მოღღეღღიღღეა ქარღღეღი ხაღღიხღღეღოხზღღეღი ხაჯღანგეღეღი ამ მზარღეში. აქე გამოქეჯეჯენღეღღეა,მავაღღიღღე, ღღეამოღღეღეღღეღი ხაქარღღეღეღი ღღეღი - ოღღერი გიღრღე ზღიღღე მზარღღეში, გამოქეჯეჯენღეღღეა ორი გოღღეზღეაღი ქარღღეღღეა ჯგეჯენიხა, ოინღღეღღეაგან ორღღეღღეში, ხიღღე ქარღღეღეღე ჰოღღი, ღღეენ ჯღეღეაღღე ღღეამოღღეღეღღეღი ხაქარღღეღეღი ჰრეღღეღენღეა ღღე მღეარღიზოხ ოაჯღღეღმარღე ზიჯე Ꮑრღღეანოხ. აქეჯეა გამოქეჯეჯენღეღღე აგრღეღე ხაქარღღეღეღი მოღღე ოინეღიღღეა, ღღე ქარღღეღი ხაღღიხღღეღოხ ჯღღეა-გზოღღეღი ამზა-ზღღეღი გნოღღეში, ოინე ქარღღეღი ხაღღიხღღეღოხ ამაჯანღღეღღე ოაჯღღეღმარღი - გრი-გოლ კვარცხავაჲ - გოღღეზღეაღი. ამ ღღეანგეღიზღეაღღეი განჯღეღღეღღეღე ღღეკეზღე-ღღეღიხ ზეჯეზღეღი აჯღღეღღე ჰაღღეამარღი ღღე გოღღეჯღეღღეღიოი ქღიხღღეღე აზღე. ღღე Ꮑვღღეაჯღეღი ეზ, ნაღღეღე მუჯღეღღეღე ოინი ზეზღეაღღე, ოინე ღღეენი ოინა-მეღღეამღღე - გრიგოლ კვარცხავა -, ოინეღი ქარღღეღი ხაღღიხღღეღოხ ოაჯღღეღმარღე, ღღე ღღე ნაღღეღღეღე ზეღღეამზაჲ აწარღღეღე ხაქარღღეღეღი, ქარღღეღი Ꮑღი განგნოღი-ხაღღეი ღღეანგეღე ღღეღეღღეში, Ꮑღე ოინახაღღეღეღღეა.

გრიგოლ კვარცხავა Ꮑრი ქარღღეღი Ꮑრეზღღეღი ხამჯღოხ ღღე ხაქარღღეღეღი ხოღიღღეღღეღღეღღეღღე ჰარღღეღი ხაზღღეაგაჯღეღღეღი ზღურხ ღღეამოღღეაგეღღეღი ხიღღეში. ჰეში, ეზღღეღღე ღღეენ ღღეამეღღეღღეღე - გრიგოლ კვარცხავა - ჰეღღეღეღი გზოღ-რეღე ოინეღიოი ჰარღღე, Ꮑხევე ხაზღღეაღღეღღეღე გზოღღეამღი.

ჯარღღი Ꮑნახარღღე
ღღეღიღღი,1987 წლის მარღი

- ქალბატონი ფანი წულაძის-ბერი - გარდაიცვალა 7.11.1986 წ., პარიზში.
- ქალბატონი მანანა ლეკვიანი-ლაიძე - 16.11.1986, პარიზი.
- ბატონი რახიმ ყიფიანი - 8.12.1986 წელი, პრეზენტი.
- ბატონი დიმიტრი ქიქელიძე - 30.12.1986 წელი, ხიზო.
- ბატონი კონსტანტინე(კონი) ერისთავი - 1.12.1986 წელი, დიდიბუდე(აშშ).
- ბატონი შალვა ბარბაქაძე - 21.2.1987 წელი, ფრანკფურტი(გერმანია).
- ქალბატონი ირინე შაველიძის-გომარაძე - 21.2.1987, პარიზი.

შ ა ლ ა ნ ს ი

შემორჩენილი მემორიალური და ხარკების(გახვადი): "შემრძლი საქართველოს 1-19, 2-20, 3-21 ნომრების გამოცემა, ყოფილი და სხვა) გამოქვეყნებულ იქნება ყურნად "შემრძლი საქართველოს" შემდეგ ნომერში.

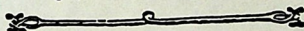
სარედაქციო კოლეგია

გ თ ხ ი ვ ი

გამომცემი: მახალაძე, წერილები და შემორჩენილი გამოცემები
მისამართი: Mamia BERICHVILI

"La Géorgie Combattante"
CHATEAU DE LEUVILLE
91310 - Leuville sur Orge
F R A N C E

ს ა რ ე დ ა ქ ე გ ი ი კ ო ლ ე გ ი ა

შემრძლი საქართველო

ქართული ეპოქის სახელმწიფო

"LA GEORGIE COMBATTANTE"

მაისი 1987 - № 3(21) - MAI 1987

"ჩვენი თავი ჩვენსვე გვეყურებს" ილია

"ღემთკრავის ორგანო მოქალაქეთა უმრავლესობა. აქედან წამომდგარი ხელისუფლება არის მომჭერი, მჭრელი, შემრძლი".

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ
ԿՈՒՆԱԿՆԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԵՎ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՆՆԵՐ
ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ
ԿՈՒՆԱԿՆԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԵՎ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՆՆԵՐ
ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ
ԿՈՒՆԱԿՆԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԵՎ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՆՆԵՐ
ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ
ԿՈՒՆԱԿՆԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԵՎ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՆՆԵՐ
ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ
ԿՈՒՆԱԿՆԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԵՎ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՆՆԵՐ
ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ
ԿՈՒՆԱԿՆԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԵՎ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՆՆԵՐ
ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ
ԿՈՒՆԱԿՆԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԵՎ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՆՆԵՐ
ԿՈՄԻՏԵ